

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

Å R S S K R I F T
1 9 9 6

Sextiofemte årgången

Tryck: CW Carlssons Eftr. Tryckeri AB,
Vänersborg 1996
Bokbinderi: Wickströms Bokbinderi, Uddevalla

Västgötadals regemente, I.16

**Övningsplatsen Nygårdsängen åren 1685 - 1862 och Grunnebo-
heds historia 1863 och fram till våra dagar
av Bertil Stenberg**

Vänersborg fick sina stadsprivilegier år 1644. Efter detta årtal har två infanteriregementen verkat i Vänersborg med omnejd. Det regemente som haft ojämförligt största betydelsen är Västgötadals regemente, med sin anknytning till bygden i inte mindre än 282 år. Det andra regementet, vilket vänersborgarna oftast tänker på, är Västgöta regemente, I.6, som flyttades från Axvalla till Vänersborg år 1916. Det nedlades tyvärr redan 1927. Västgötadals regementes intressanta historia är mycket omfattande. Denna artikels syfte blir därför att kortfattat belysa vissa avsnitt, som kan vara av intresse för dagens och framtidens vänersborgare.

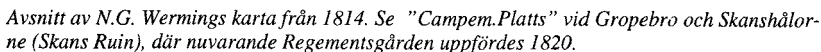
"Födelsedatum" den 10 mars 1624

Det var oroliga tider när Gustav II Adolf som 16-åring övertog ledningen av Sverige. Krig med Danmark, Ryssland och Polen krävde att krigsmakten förstärktes, inte minst i västsverige. Västergötland var ett gränslandskap - Bohuslän tillhörde Norge/Danmark. I ett brev från Gustav II Adolf den 10 mars 1624 ålades landshövding Nils Stjernsköld att skapa "trenne hopar eller regementen". Ett av de tre regementen, som då tillkom var "von Salzburger regemente". Det vill säga samma regemente, som år 1685 skulle bli Västgötadals regemente och få regementsnumret I.16. De två andra regementena, som samtidigt uppsattes var Älvsborgs regemente, numera I.15 i Borås och Skaraborgs regemente, numera P4 i Skövde.

Nygårdsängen vid Vänersborg 1685-1862

Åren mellan 1624 och 1684 saknades fast övningsplats. Det behövdes inte heller, eftersom man ofta deltog i krig på Europas slagfält. Regimentets krigshistoria skall inte här beröras. Endast konstatera att följande tre av segernamnen på Västgötadals regementes fana är från tidsperioden 1624-1684, nämligen Lützen 1632, Leipzig 1642 och Lund 1676. Det fjärde namnet på fanan är Gadebusch 1712. Det var först när Karl XI införde indelningsverket den så kallade Nygårdsängen år 1685 anvisades Västgötadals regemente som övnings- och "campementsplats". Regementschef var då överste David Macklier. Artikelförfattarens samhörighet med regementet gör, att det inte är utan stolthet som här omnämnes, att överste Macklier år 1693 utnämndes till landshövding i

”Campementplatsens” läge söder Vänersborg och sydväst Grophorn framgår av kartan nedan, visat avsnitt av N.G. Wermings karta från 1814. Namnet Nygårdsängen har ingenting att göra med Nygård i Västra Tunhem. Det härrör från gården Nygård, som fanns här i Vassända socken redan på 1300-talet. Enligt ett brev, utfärdat i Varberg år 1360, pantsatte konung Magnus Eriksson Nygård och hela Väne härad för 600 mark silver. Under 1550-talet ägdes Nygård av Svante Sture. I ett brev, dagtecknat den 30 juli 1560, offentliggör Gustav Vasa, att han för Kronans räkning tillbytt sig Nygård. Gården nedbrändes under nordiska sju-årskriget 1563-1570 och blev aldrig återuppförd. Namnet Nygårdsängen har levt vidare, åtminstone på äldre kartor.

Vid indelningsverkets och det ständiga knektehållets införande uppsattes Livkompaniet, Väne, Kållands och Kullings kompanier av rotar i Västergötland medan Valbo, Vedbo, Tössbo och Sundals kompanier uppsattes av rotar i Dalsland. Därav det logiska namnet Västgötadals regemente. Varje kompani bestod av 150 man jämte befäl och således var det minst 1200 indelta mennar, som sommartid kom att sätta färg på livet på Nygårdsängen vid rekryteringsmöten, regementsmöten eller generalmönstringar.

År 1812 tillkom de första värnpliktiga, den så kallade beväringen. Detta gjorde att antalet soldater, som skulle övas kraftigt ökade och högre krav ställdes på övningsplatsens kvalitet. Hur var då Nygårdsängen som förlägnings- och exercisplats? -Bland fördelarna var läget mitt i rekryteringsområdet och närheten till residensstaden Vänersborg mycket viktiga. Kravet på jämn exercismark och god tillgång till gott dricks- och badvatten var väl tillgodosett. Bland nackdelarna var det främst att jorden bestod av "svartmylla på lerbotten". Lerans oförmåga att släppa igenom regnvatten, innebar att den gräsbevuxna "Campementplatsen" under regnperioder blev fuktig och sank. Vilket inte var bra för övningarna och försvårade tältförläggningen. Detta belyses i ett kungabrev från Fredrik I skrivet i maj 1733. "Och der något åhr så stark wäta skulle infalla, at ängen blefwe sanck, så at Reg.tet ej kan der campera, moste manskapet uppholla sig ner i staden, hvarmed Borgerskapet så mycket hellre böra wara nöida, som de ofelbart deraf lära hafwa fördel"...

Åren 1965-1966 byggdes en ny 4-filig väg tvärs igenom Nygårdsängen. När man i dag på väg söderut passerar Gropbron över Karls grav möter man på båda sidor av väg 45 ett cirka 22 hektar stort område, som inte mycket påminner om en tidigare exercisplats. Där hundratusentals soldater genom alla de många åren exerceerat, övat med gevär och andra vapen, slagit tält, ätit Kronans mat, varit sjuka, långtat hem och fått vänner för livet.

Men än en gång har den styva leran spelat en mycket viktig roll i naturens omdaning. Numera nerlagda Nabbensbergs tegelbruk utnyttjade under en följd av år området som lertäkt. Det syns tydligast väster om Edsvägen och ner mot sjön Vassbotten. Här har området våtmarkskaraktär med vildvuxen vegetation, lergropar, vattenhålor samt rester av transportvägar. Denna del av gamla Nygårdsängen är i dag ett paradis för fåglar och andra smådjur. -Efter Gropbron öster om vägen ligger Scandic Hotel med minnessten och välskötta gräsmattor. Söder om Nabbensbergsvägen finns ett cirka 6.5 hektar stort område, som tidigare varit övningsplats och där efter lertäkt. Det har under senare år jämnplanerats med fyllnadsmate-

rial och är i det närmaste utfyllt. I skrivande stund, december 1995, pågår här planeringsarbeten för byggnad av en utslagsramp för golfspel. När denna del av Nygårdsängen blivit färdigställd, och förhoppningsvis besådd med gräs, kommer söderifrån anländande besökare, att mötas av en tjugisigare infart än den som funnits tidigare.

Sjukhus på Nygårdsängen - regementsförråd vid Brinkebergskulle

Överhuvudtaget förefaller det otroligt, att här i början på 1800-talet funnits sjukhus och på 1850-talet officersmäss, underofficersmäss och krutförråd. Regimentets stora förråd låg vid Brinkebergskulle. Det var med all sannolikhet samma byggnad, som användes av stora kronobränneriet vid Brinkebergskulle under 1700-talest senare del. Förrådet, 15 x 24 meter, byggt av tegel och korsvirke, hade två våningar, vindar och källare. Regimentet använde förrådet ända till flyttningen till Grunnebohed.

Beträffande sjukhuset har senare års studier av arkivhandlingar från Krigsarkivet visat, att ett officerssjukhus fanns på Nygårdsängen redan år 1808. Nedanstående avskrift av räkning nummer 9 bevisar att så varit fallet.

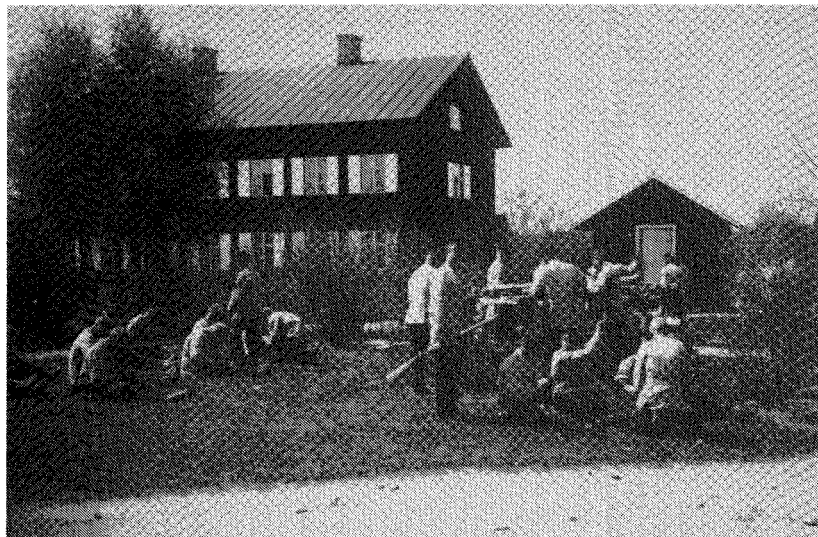
Nr 9

För Tvättning för De sjuka uti officerssjukhuset vid Nygårdsängen.

September	Den 9.de för 54 st Skjortor		
	1 skilling Banco för stycket	1 RD 6 skilling Banco	
September 14	för 43 st	43	—
September 17	— 55 —	1 - 7	—
September 21	— 43 —	43	—
September 26	— 39 —	39	—
	Tillsammans	4 RD 42 skilling Banco	
	Betalt qvitteras		
	Gropbroen wid Wenersborg den 30 September 1808		
	Catharina Björkelund		

Räkningen är på sitt sätt rörande och har säkert samband med 1808 - 1809 års krig. Många soldater från västra armén drabbades av fältsjukan. De vårdades i det stora sjukhuset vid Brinkebergskulle, det vill säga i den byggnad, som tidigare varit kronobränneri. Minnesstenen vid Brinkebergskulle visar att 654 soldater dog. Fotografi av sjukhuset på Nygårdsängen, senare flyttat och återuppfört på Grunnebohed finns på sidan 7. Det kan mycket väl vara denna intressanta tvåvåningsbyggnad, som till-

fälligt användes som officersssjukhus under de svåra förhållandena 1808. -Enligt en tidigare förbisedd källa, fanns med säkerhet sjukhuset år 1828. Denna källa berättar, att musikdirektör Olof Presto, född 1799 och död 1881, efter sitt avsked 1828 i flera år var "sjukhusvaktmästare vid regementssjukhuset på Nygårdsängen". Enligt G. Ljunggrens karta från 1856 låg regementssjukhuset i närheten av Korsebergsvägen 18, den gula villan med brutet tak.

Regementssjukhuset på Nygårdsängen. Fotograferat efter återuppförande på Grunnebohed. Foto: Karl Hjalmar Bylund.

Mässar i Vänersborg och på Nygårdsängen

Den första officersmässen var Regementsgården på Edsgatan 2 i Vänersborg. Den byggnaden jämte de två flyglarna uppfördes år 1820 på verkligt historisk mark. Där fanns tidigare huvudförsvarsanläggningen i Vänersborgs försvarssystem. Skansen raserades 1676 av Ulrik Fredrik Gyldenlöve, samma man som också sköt sönder och samman Bohus fästning. Enligt kartavsnittet av N.G. Wermings karta från 1814 på sidan 4 kallades platsen "Skanshålorne (Skans Ruin)".

Tack vare välvilligt bemötande av Landsarkivet i Göteborg lyckades jag år 1987 erhålla en kopia av nedanstående, i arkivet förvarade mycket värdefulla, originalhandling. Kopian har senare överlämnats till Läns museet i Vänersborg.

Den så kallade Regimentsbyggnaden med tillhörande jord under No 233.

Till RådhusRätten inlämnades, under anhållan om Lagfart, följande köpeafhandling:

Utdrag af Protocollet, hållit wid auktionsKammaren i Wenersborg den 17 Majj 1830.

Uppå anmälan af RegimentsSkrifwaren Herr Fältkammereraren D. Rådberg, hade wällofl. Magistratin låtit utgå kungörelse derom, att å närvarande dag skulle genom friwillig auction till den högstbjudande försäljas de utanföre Stadens Södra Tullport belägna så kallade Regimentsbyggnader med åtföljande Tjugotre och tre fjerdedels kappeland donationsjord, tillhörande Westgötha Dahls Kongl. Regementes officers Cassa; och då denna auction nu företogs, tillstädeskommo Regements Chefen, General Adjutanten, Öwersten och Riddaren af Kongl. Maj:ts Swärdsorden Herr W.A. Dorchimont, samt Herr Öfwerste Lieutenanten och Riddaren A. Ehrengrenat jemte åtskillige Herrar officerare wid förenämnda Kongl. Regemente tillika, Herr Fältkammereraren Rådberg som aflemnade skrifteligen författade köpewilkor. Nu utbjödos åbyggnaderna ifråga med tillydande 23 3/4 kappeland jord, hwilken sednare, enligt företedt auctions Protocollet den 26 Julii 1819, förut tillhört aflidne Hökerihandlanden Sellman, före honom Handskmakare Utter, den der genom köp åtkommit berörda plats från jemwäl aflidne Bruks Patronen Johan Wikström, jemlikt Salubref den 1 majj 1815, i förstone för Tre Tusende RD Banco, då, efter en stunds tystnad Herr CommerceRådet Krull utsade 2400 RD, hwaruppå bud och öfwerbud ägde rum, intill dess Regements Läkaren, Herr Doctorn G. Sandmark omsider stannade för högsta ropet med Tre Tusen Tre Hundrade Trettio Tre RD Sexton skillingar Banco, som då anbud härutöfwer icke afhördes, med klubbslag stadfästades; Sko-landes Salubref i wanlig ordning utfärdas, sedan behörige köpeskillings Reverser bliwit utlemnade.

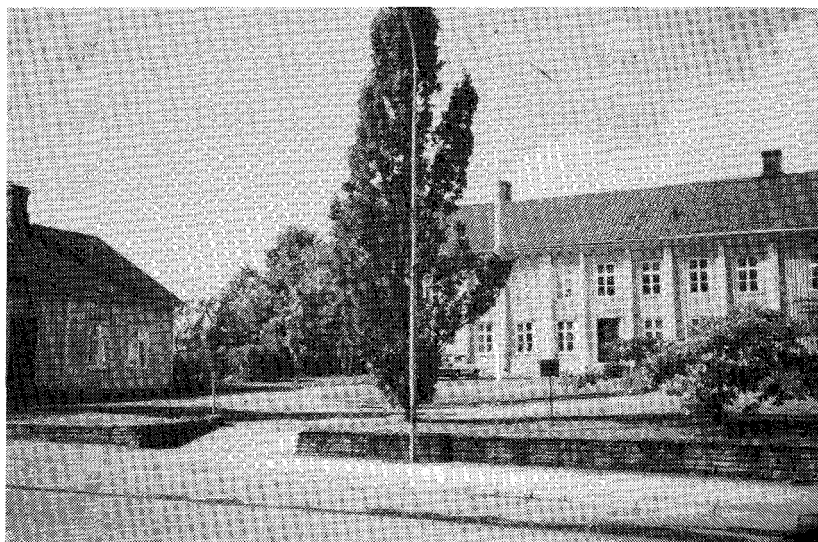
Ut Supra

På Auktionskammarens wägnar

Matts M Beckman

En mycket viktig och intressant upplysning som "köpeafhandlingen" gav var att "Regimentsbyggningen" tillhörde officersskåren. Regementsläkaren G. Sandmark inropade gården på auktionen den 17 maj 1830. Samma dag överläts den till regementschefen W.A. d'Orchimont.

Nygårdsängens officerspaviljong, också den uppförd på officersskårens bekostnad, var av timmer med brädklädsel och täckt med tegeltak.

Regementsgården i Vänersborg från 1820. Foto: Bertil Stenberg.

Mässens stora sal, 15,5 x 7,5 meter var försedd med musikläktare och uppvärmdes med två kakelugnar. Vidare fanns det nog så viktiga skänkrummet samt kök och andra rum. Denna officerarnas mässbyggnad på Nygårdsängen såldes och revs vid regementets flyttning till Grunnebohed.

Underofficersmässen på Nygårdsängen uppfördes år 1854 med stora ekonomiska uppoffringar av underofficerskåren. Byggekostnaden uppgick till den ansenliga summan av 2990 riksdaler riksmünt. Av ett besiktningssprotokoll från den 2 juli 1859 framgår att regementskommissarien, fanjunkare Elis Rosell, hade uppfört mässen. Den var 15 x 8,5 meter och var inredd med en större matsal och ett antal rum, varav två på övervåningen, vilken även var planerad för fyra kontor. Men att man var oroad av flyttningsplaner också på den tiden, framgår av protokollets ord "då ny mötesplats definitivt är bestämd och paviljongen tillfölje deraf måste flyttas eller försäljas". Det blev flyttning och återuppförande på Grunnebohed.

Det var således inte många år underofficerarna fick njuta av sin nya mäss. Men en viktig och väl dokumenterad sak hände i Nygårdsängsmässen den 7 maj 1856.

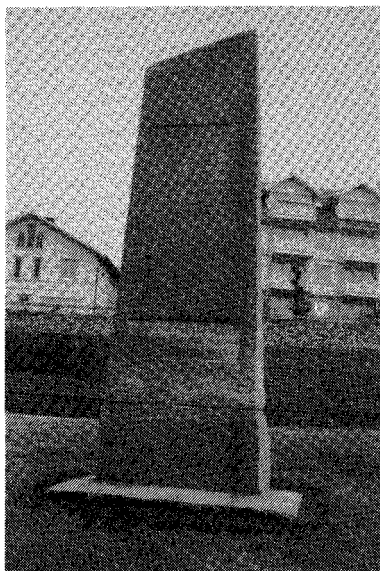
Under ledning av fanjunkaren Hans Johan Segerdahl samlades 33 namngivna män och fastställde kårens stadgar. Det noggrant skrivna protokollet visar bland annat, att varje anställd måste inbetala flera olika avgifter till

kårkassan. Av denna skulle 75 Riksdaler Riksmünt ständigt vara disponibla, medan resten skulle insättas i Vänersborgs sparbank.

Arbetskommenderingar – byggnadsarbeten

Utöver ”mötena” på Nygårdsängen fick soldaterna med befäl under 1700-talet mycket ofta kommenderingar till byggnadsarbeten. Här några exempel. År 1751 var 60 man beordrade till byggnad av Kronobageri i Vänersborg och 1755 var man på fästningsarbete i Landskrona. Under 1800-talet var delar av regementet på byggarbeten vid Göta kanal, Trollhätte kanal, Hjälmare kanal, Brinkebergskulle slussar, Karlstens och Karlsborgs fästningar. Långt hemifrån och mycket hårt arbete!

Den 29 augusti 1830 hände, vid en arbetskommendering till Lilla Edet en fruktansvärd katastrof - den värsta någonsin i fredstid. Soldaterna hade deltagit i brandsläckning vid en storbrand i Lilla Edet. På kvällen

*Minnesstenen vid Lilla Edet.
Foto: Bertil Stenberg.*

skulle återtransporten ske med färja. Den blev för tungt lastad, tog in vatten, panik uppstod och drev så med den strida strömmen ner i forsen. Drunkningsolyckan var ett faktum - 46 soldater, en underofficer och en färjekarl omkom. Av soldaterna var 33 från Dalsland, Valbo kompani och 13 var från Västergötland, Kullings kompani. De efterlämnade 44 änkor och 155 faderlösa barn. Den stora tragik och fattigdom som följde försökte man lindra genom bistånd från Kronan samt genom insamlingar. Bland annat gavs en konsert på Ridarhuset i Stockholm, vilken inbringade 1038 Riksdaler. Även i Karlstads Frimurarsal gavs en konsert med syfte att hjälpa de så svårt drabbade familjerna.

Vänersborg och vänersborgarna

För vänersborgarna innebar sommarens och soldaternas ankomst glädje och omväxling. En av de män som bildade Vänersborgs Söners Gille, Hjalmar A. Lindedal, har i sin bok ”Vänersborgs historia och vänersborgshistorier” givit en strålande skildring av det färgstarka livet på Nygårds-

ängen. Inte minst vid midsommar, då man kring en väldig majstång dansade så det "vischa och ven" till dansmusik av regementsmusikkåren. –Hjalmar Lindedal berättar också hur roligt det var när musikkåren under befälsmötena i Vänersborg gav konserter morgon och kväll utanför regementschefen, Klas Sandels, bostad på Nygatan 16. Överste Sandel var regementschef 1853 - 1864. Chef för musikkåren och musikdirektör vid denna tid var den mycket framstående Oskar Henrik Bergquist, född 1812. Han var en mångsysslare, bland annat var han sånglärare vid Vänersborgs allmänna läroverk och verkställande direktör för UVH järnväg. Efter sitt avsked var han syssloman vid Vänersborgs länslasarett åren 1875 - 1895. –Vid befälsmötena i Vänersborg kunde beskådas bataljonsexercis på Stora Torget, vid högtidliga tillfällen parad för fanan samt under söndagarna Kyrkparaden. Wenersborgs Tidning den 9 augusti 1832 innehåller följande skrivelse, vilken tyder på att förhållandet varit gott mellan regementet och stadens invånare.

Wenersborg. Från H.K. Maj:t har ankommit följande nådiga skrifwelse: Till Chefen för 8:de Infanteri-Brigaden!

Sedan Chefen för Westgötha Dahls Kongl. Regimente, under den 6:te dennes Rapporterat, att Befälet wid det honom Nådigt anförtrödda Regimente, alla år med få undantag, erhållit fri inqwartering i Wenersborg under Befäls-mötet, samt att nämnde Stads Borgerskap och öfrige Innewånare alltid med beredwillighet gått Regimentets önskningar till mötes, och ofta då Regimentet eller Bewäringsmanskapet i regnigt wäder warit till exercice samladt å Nygårdsängen, sjelfwe begärt att det måtte blifwa inqwarteradt i Staden: har Kongl. Maj:t i Nåder förklarar sin höga tillfredsställelse öfwer Stadsboarnes sålunda bewisade wälwilja för Westgötha Dahls Regimente, hwilket förklarande Regiments-Chefen äger Stadens Borgerskap och öfrige Inqwarteringsgifware tillkännagifwa. Stockholms Slott den 13 Juli 1832

På Nådigaste Befallning

M. Brahe

General-Adjutant för Arméen

M.v. Rosen

Emellertid hade behovet av en ny övningsplats länge diskuterats. Efter framställning av regementschefen svarade Kungl. Maj:t den 4 november 1851, att mötesplatsen tills vidare skulle vara Nygårdsängen. Men myndigheterna insåg tydligen problemen för enligt skrivelse den 29 mars 1853, fick man tillåtelse till "Kasernering" av truppen på närbelägna Nabbensbergs egendom. Där hade sannorlikt inkvartering ägt rum i flera år

tidigare. Sista året på Nygårdsängen var 1862. Sommaren detta år fick man tillstånd att hyra magasin i Vänersborg för soldaternas inhysning. Men då visste man att beslutet om inköp av Grunnebohed var fattat redan 1859.

Grunnebohed 1863 - 1906

Grunnebohed, belägen en mil väster Vänersborg och utmed Uddevalla-vägen, bestod vid tillträdet av cirka 60 hektar mark. Inköpspriset var 23462 riksdaler. Nyttillträdande regementschef 1864 och fram till år 1871 var överste Lage Posse. Han ägde en gård i Vänersborg och var 4 år ordförande i Vänersborgs stadsfullmäktige. Vid flyttningen till Grunnebohed var järnvägen Uddevalla-Vänersborg-Herrljunga ännu inte byggd, men man visste säkerligen hur sträckningen skulle bli. Det ännu år 1995 kvarstående proviantmagasinet, "byggnad nr 1", uppfördes i prima tegel nära den plats där Grunneboheds järnvägsstation senare byggdes.

Proviantmagasinet vid Grunnebo järnvägsstation. Uppförd före 1863. Även denna kulturbyggnad står kvar och är förmodligen en av de allra äldsta byggnaderna i Grunnebo stationssamhälle. Foto 1992: Bertil Stenberg.

Före 1863 var också uppförd en manskapsbarack för 300 soldater. Kaptenen, sedermera majoren Ferdinand Palm gjorde plan och kostnadsförslag för den nya övningsplatsens utnyttjande. Hans namn är ihågkommit genom den så kallade Palmsjön, vilken skapades genom att ett mindre vattendrag uppdämdes. Palmsjön kan man se än i dag. Ferdinand Palm är vidare känd för sin medverkan vid sänkningen av sjön Häs-

tefjorden i Frändefors socken. Han ägde Forsane gård och var fader till den kände Dalslandsmålarinnan Gerda Palm.

Innan hela övningsplatsen var utbyggd krävdes tältförläggning, särskilt vid det stora regementsmötet. På den öppna heden fick de åtta kompanierna var sin "tältgata", mellan vilka av prydnadsskäl ungbjörkar planterades. De unika, av kulturminneslagen skyddade, "tältbottarna" finns kvar än i dag. Min teori är, att de tillkommit på grund av att Grunneboheds mark, också den var fuktig. Man har skottat upp jord eller tillfört annat markmaterial. På så sätt blev "tältbottarna" högre än omgivande mark. Och soldaterna kunde sova torrt och under varje år i lika raka "tältgator".

Grunnebohed utbyggdes efterhand och var i början på 1900-talet en naturskön och väl fungerande övningsplats. Där fanns inte mindre än 40 byggnader, noggrant uppförda av bästa byggnadsvirke. Det var under 1880-talet, då överste Otto Fredrik Taube var regementschef, som de största förbättringarna gjordes. –Ett bekymmer var emellertid bristen på dricksvatten. Man grävde flera stora brunnar, av vilka två finns kvar och en är igenfylld. De sinade ofta vid torrperioder. Ganska fantastiskt är, att man på 1800-talet borrade efter vatten nära järnvägsstationen. Vattnet pumpades flera hundra meter genom gjutna järnrör till vattentornet i lägerområdet. Men trots vattenproblem, och ibland dimmigt och fuktigt klimat, var Grunnebohed en mycket omtyckt övningsplats av både befäl och soldater. Sjukligheten var ganska liten. Enligt statistik från 10-årsperioden 1866-1875 vårdades i medeltal 154 soldater per år. De vanligaste behandlingsorsakerna var luftförsinflammation och diarré. Under de 44 år Västgötadals regemente var förlagt på Grunnebohed var det fredstid. Emellertid övades mycket i större fälttjänstövningar. Några exempel. År 1874 utnyttjade man den relativt nybyggda järnvägen och avgick med "bantåg" över Herrljunga till Sandhem. Där ingick man i brigadförband i en hård manöver där trupperna "fingo vara utan mat hela dagen". Åren 1881 och 1893 deltog regementet i stora fälttjänstövningar i Skaraborgs län. Till "Svältmanövern" vid de så kallade Svältorna nordost Alingsås reste man också med "bantåg" i augusti 1894. Under hela manövern stod regnet "som spön i marken –hvadan man beständigt var våt som en tupp". Bra formulerat, inte sant?

Även Vänersborgs stad fick god nytta av att regementet och järnväg fanns. Den 23 maj 1870 var det sydvästlig storm. Då utbröt en eldsvåda i en stallbyggnad vid hamnen. Branden spred sig hastigt och flera brinnande hus gjorde att hela nordstan hotades.

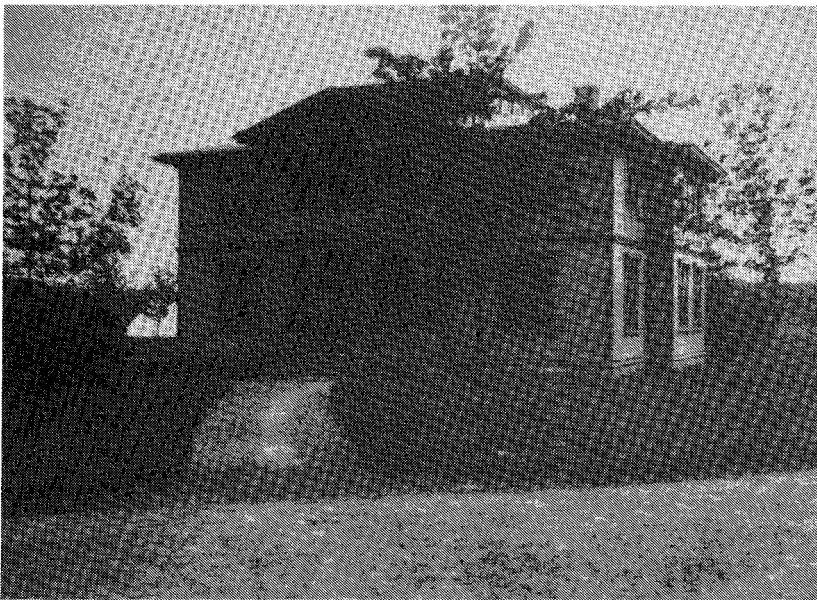
Telegram och extratåg sändes till Grunnebohed, varifrån Västgötadals

regemente sände en styrka på 300 man. Med hjälp av dessa soldater, den frivilliga brandkåren och förstärkningar från Uddevalla, kunde branden släckas och nordstan räddas.

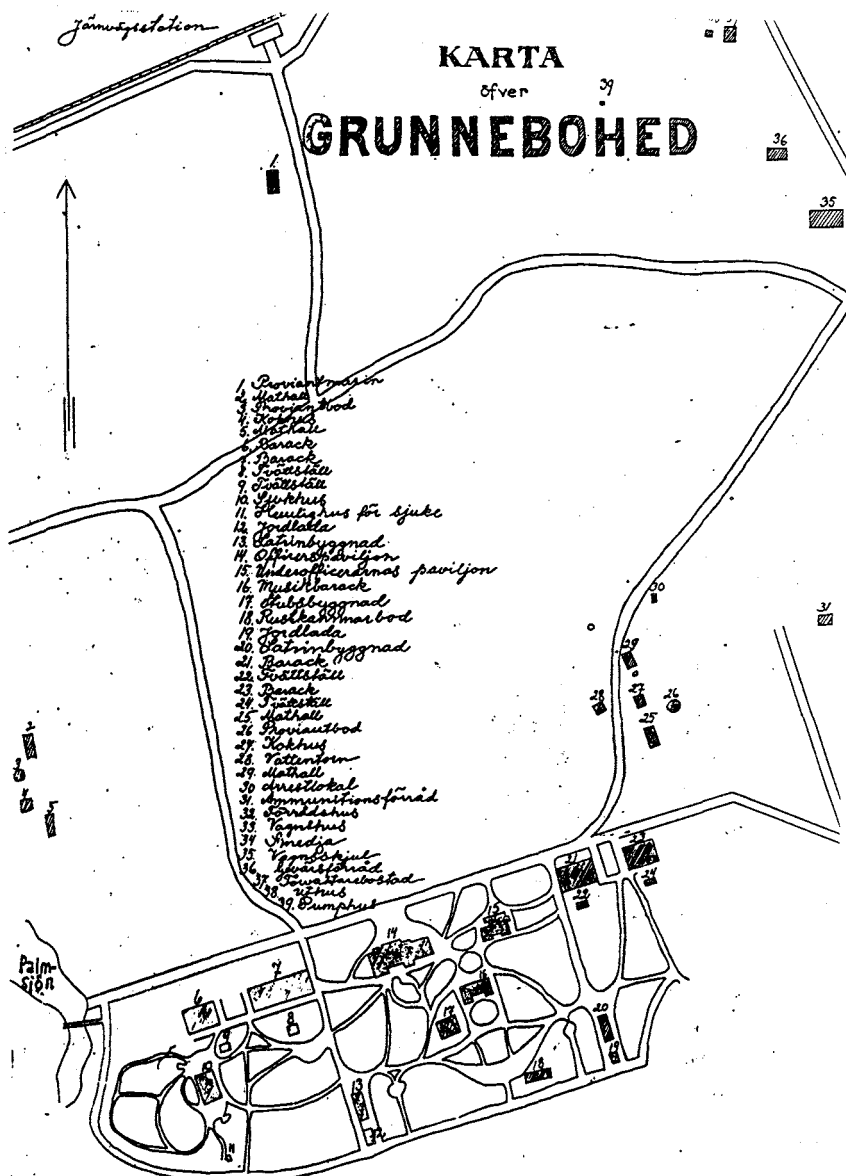
Ja, så nalkades sekelskiftet och det var på modet med landskapsregementen, vinterutbildning och förläggning i stora kaserner i städerna. Genom 1901 års härordning bestämdes att Västgötadals regemente skulle flyttas till Halland och få namnet Kungl. Hallands regemente, I. 16. Det var ett hårt beslut, som medförde stor sorg i bygderna kring Vänern. – I Grunneboheds officersmäss var det avskedsmiddag den 27 september 1906. Då överlämnades från officerarna två skålar i äkta silver med 22 givares namn ingraverade. Skålarna finns i dag på officersmässen i Halmstad.

Grunnebohed 1907 - 1988

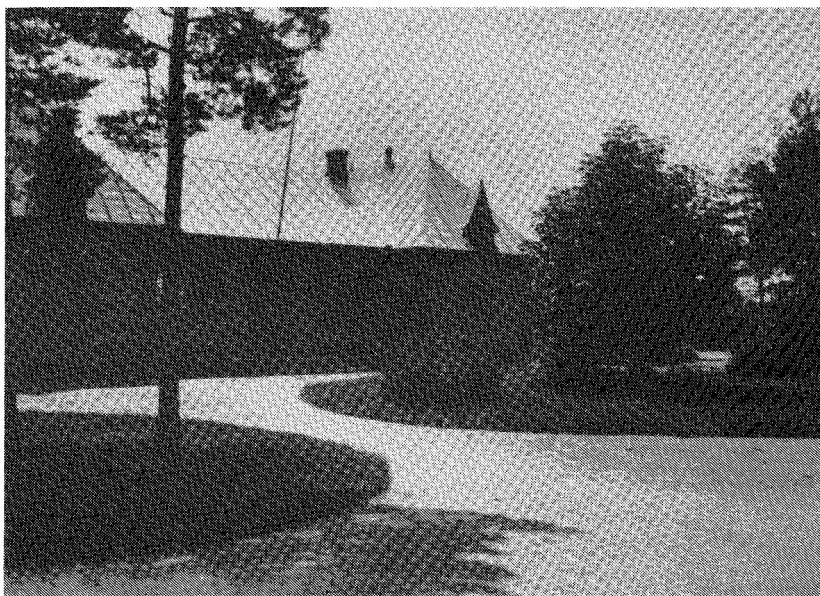
Av kulturhistoriska skäl vill jag beröra denna intressanta period och börja med bekymmer nummer 1. Det gäller Stabsbyggnaden, den enda kvarvarande byggnaden från 1860-talet, på det inhägnade område som Kronan äger. – Stabsbyggnaden har felaktigt kommit att kallas ”Musikpaviljongen”. Eftersom diskussion förekommit om vilken byggnad det

Stabsbyggnaden på Grunnebohed. Uppförd på 1860-talet. Finns ännu kvar som enda byggnad i det gamla lägerområdet. En klenod värd att bevara. Foto: Karl Hjalmar Bylund.

egentligen är frågan om, vill jag belysa frågan. På sidan 15 visas en starkt nerminskad mycket värdefull karta. Originalkartan är i privat ägo. Ett avsnitt av ovannämnda karta, jämte inlagd skiss av tältbottenområdet och nummerhänvisning, visas på sidan 19. Som synes har Stabsbyggnaden nr 17 och den intilliggande musikbaracken nr 16. Till musikbaracken återkommer jag längre fram. Vidare vill jag i detta sammanhang omnämna Karl Hjalmar Bylund, född i Vänersborg 1870. Han var son till regementsläkaren vid Västgötadals regemente, Karl Bylund, och blev officer vid regementet och tjänstgjorde på Grunnebohed. Bland annat som regementsadjutant åren 1896 - 1903. Karl Hjalmar Bylund var en skicklig fotograf. På Hallands regemente finns ett mycket fint album med pärmtexten: "Grunnebohed 1891 - 1906, -Hjalmar Bylund foto". Hösten 1995 har jag därur utvalt de fotografier, som här ingår och på nedsidan är försedda med ram och vacker text. Precis som på originalen i albumet! Bilderna av Musikbaracken och Stabsbyggnaden på sidan 16 visar, att det är regementets Stabsbyggnad som finns kvar på Grunnebohed. Ett bekymmer med Stabsbyggnaden är att den är i behov av underhåll, främst tak och delvis ytterväggar. Jag vill här vädja till militärt ansvariga, kulturansvariga på Vänersborgs kommun, Länsmuseet, Länsstyrelse-

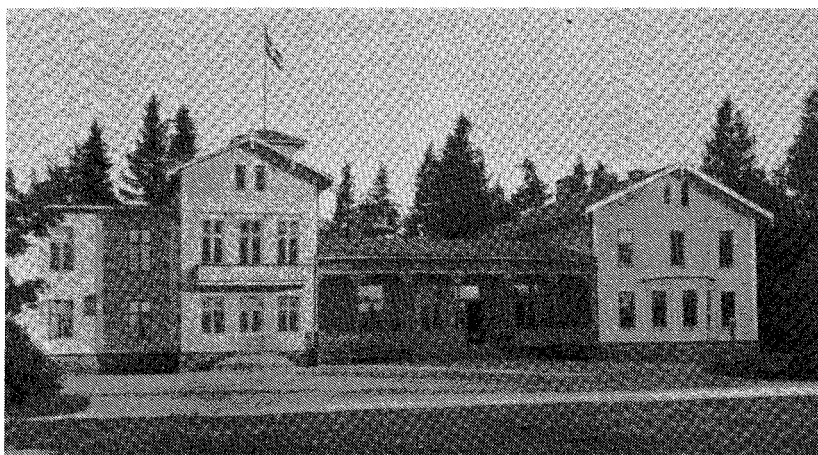

Musikbaracken på Grunnebohed. Efter regementets avflyttning till Halmstad blev den skyttepaviljong. Var placerad nära Stabsbyggnaden. Stod kvar till 1924. Foto: Karl Hjalmar Bylund.

sen och hembygdsrörelsen, att försöka finna en lösning. Åtminstone så att de allvarligaste bristerna blir avhjälpna. På så vis skulle handlingsfrihet uppnås för den framtida användningen av denna värdefulla byggnadsklenod.

Men nu åter till vad som hände åren 1907 - 1929, bland annat med övriga byggnader. I början inte så mycket, men vid tiden för första världskrigets utbrott började saker hända. Grunneboheds mark och byggnader utbjöds till försäljning. Två handlingskraftiga hallänningar, trädgårdsmästaren J. Henrik Henriksson och köpmannen A.P. Berntsson, båda från Värö, köpte sju eller åtta stora byggnader. Priset var 1000 kronor per stycket. Officersmässen uppmärktes och återuppfördes 1914 - 1915. Av den stora mässen blev en familjebostad samt lokaler för lanthandel. Namnet blev Henriksberg efter byggherren. I många år drevs lanthandelsrörelse, men på 1950-talet startades tillverkning av barnkläder av Clary och Lennart Eklöw. Henriksberg är beläget i Lingome, Värö socken. Företaget Eklöw AB växte snabbt och fru Clary Eklöws skicklighet som designer upptäckte drottning Silvia. År 1984 blev företaget kunglig hovleverantör. Alla som försvarar Västgötadals och Hallands regementes färger, kan vara stolta över att kronprinsessan Viktoria, tillika hertiginna av Västergötland, och hennes syskon burit vackra barnkläder tillverkade i lokaler, som en gång varit Västgötadals regementes ärevärdiga officersmäss på Grunnebohed.

Även underofficersmässen uppmärktes och återuppfördes i Halland. Det var på Storgården i Veddige socken. Den brann ned ”en efternatt

Officersmässen på Grunnebohed. Återuppförd i Värö, Halland 1914 - 1915.

sommaren 1931". Övriga inköpta byggnader uppmärktes inte. Virket såldes och blev bostadshus i norra Halland.

Soldathemmet, som ägdes av "Soldatföreningen och Dess Wänner wid Kongl Vestgötadals Regemente", såldes den 9 april 1914 för 1100 kronor. Det återuppfördes av Brålanda Missionsförening hösten 1914. Soldathemmet, som sålunda blev missionskyrka i Brålanda, användes än i dag för omfattande kyrklig verksamhet. Grundstenarna finns kvar på Grunnebohed. Grunneboheds mark och övriga byggnader inköptes av "Västgöta-Dal-Bohus Trafklubb". Klubben erhöll lagfart den 20 juli 1915. Någon travbana byggdes aldrig på heden. Travklubben bör ihåggas för att den, enligt skrivelse av den 5 juni 1918, till Kungl. Hallands regementes officerskår upplåter "utan ersättning och för all framtid" ett område på 36 kvadratmeter avsett för en minnessten. Den avtäcktes den 14 augusti 1920. Platsen för minnesstenen föreslogs av en tidigare Grunnebohedsofficer, vänersborgaren, greve Carl Gustav Taube. I sin egenkap av distriktslantmätare hade han kännedom om var nuvarande väg 44 senare skulle byggas. Därför restes stenen på "Taktiska knölen", nära den blivande vägen. En son till Carl Gustav Taube är medlemmen i Vänersborgs Söners Gille, Edvard Taube, Ljungskile.

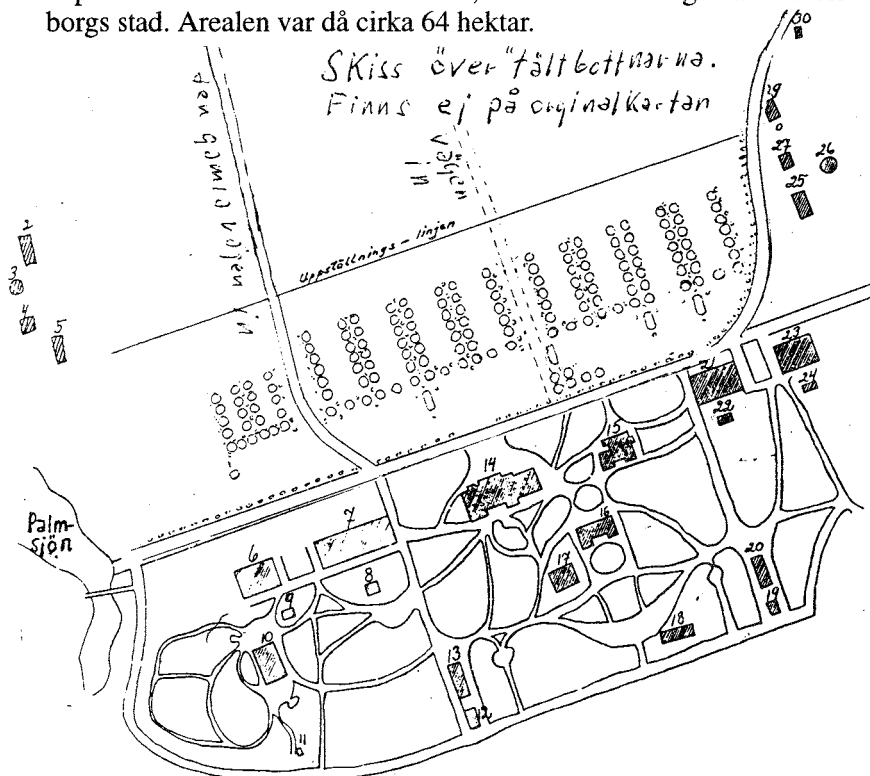
Ännu en driftig hallänning får betydelse för Grunnebohedsbygden. Det är Tvååkersbon Adolf Nilsson. Han köper 1914 Stora Almås egenkap - en granngård till Grunnebohed. Många skolbarn fanns med lång skolväg. På Adolfs Nilssons initiativ startades skolverksamhet i Stabsbyggnaden. Det innebar liv och rörelse med skolbarn i klasserna 1 - 6 samt fortsättningsskolan.

Musikbaracken fanns kvar till 1924. När regementet flyttat blev den klubblokal för skytteföreningen och kallades "Skyttepaviljongen". Föreningen anordnade fester och vid ett tillfälle uppfördes teaterstycket "Ljungby horn och pipa". Sedermera ägaren till Grunnebohed, Hjalmar Essljung, var en av aktörerna. Han red på en islandshäst i full karriär in i paviljongens stora sal.

Vad händer på Grunnebohed åren 1930 - 1988 ? År 1930 köpte Hjalmar Essljung Grunnebohed med kvarvarande byggnader. Han har tidigare varit arrendator sedan 1923. Den ena mathallen i områdets östra del användes som stall för nötkreatur och hästar, den andra mathallen var lada. - En mycket viktig affär sker 1933. Då säljer Essljung Stabsbyggnaden jämte 4,5 hektar av gamla lägerområdet till avdelningen Alliance av Sveriges Godtemplares Ungdomsförbud, SGU. Priset var 7000 kronor. De ungdomar, som då blev ägare, gjorde åren 1933 - 1945 en utomordentligt värdefull insats. Genom frivilligt arbete röjdes det igenvuxna park-

området samt reparerades och målades Stabsbyggnaden. Dansbana och teaterscen byggdes. Bland annat gav man friluftspjäsen Värmlänningarna. –Under andra världskriget var SGU-avdelningen alltså ägare. Verksamheten blev starkt begränsad på grund av att beredskapsförband tog området i besittning. Från maj 1945 till november samma år var 230 baltflyktingar förlagda här. Lägerkommendant var en medlem av Vänersborgs Söners Gille, fabriksör Carl-Gustav Carlsson. Det var en dramatisk tid i flera avseende. Bland annat användes ett rum i Stabsbyggnaden som sjuksal för nyopererade interner. En av dessa var läkare. I en barack opererade han bort granatsplitter från kamraterna.

Kungl. Bohusläns regemente köper 1946 SGU-avdelningens område med tillhörande Stabsbyggnad. Området inhägnas 1951 och polisen ges möjlighet att träna sina hundar i bland annat Stabsbyggnaden. Sedan Bohusläns regemente nedlagts utnyttjas området av I.15, Borås. År 1948 köps Grunneboheds mark - utom de 4,5 hektar Kronan äger-av Vänersborgs stad. Arealen var då cirka 64 hektar.

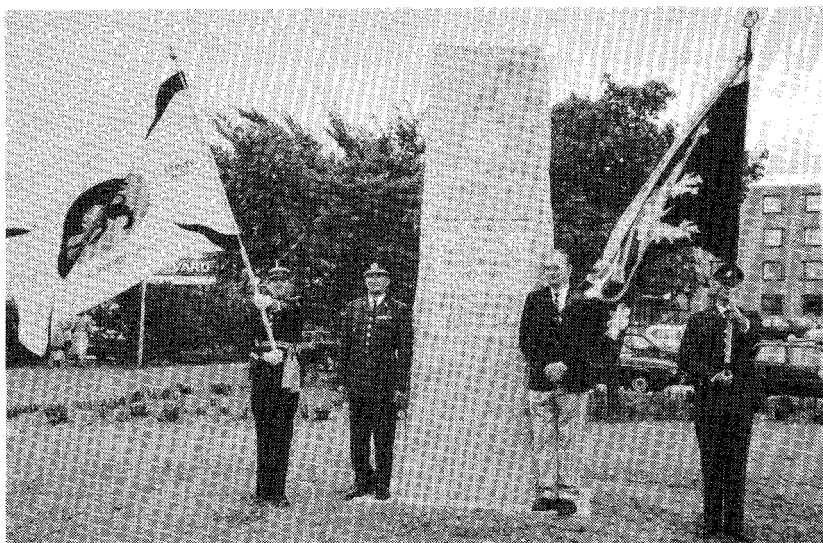
"Tältbottnarna" inlagda på kartan. Nuvarande framväg inprickad. Den byggdes på 1930-talet av S.G.U. -ungdomarna.

Grunnebohed 1989 - 1995. Golfintressenter och traditionsbevarare

I början av 1989 presenterades de första planerna för en blivande golf- och fritidsanläggning på Grunnebohed. Kungl. Hallands regemente var som traditionsbevarare positiv till anläggandet av golfbanor. Det skulle innebära att den kulturhistoriskt mycket värdefulla Stabsbyggnaden, som avsågs bli klubblokal, hade underhållits och kommit till nyttig användning. Området med "tältbottarna" skulle ingå i en så kallad parkbana med träridåer. Då hade det gamla tältförlägningsområdet fått vård och tillsyn. För närvarande förefaller Grunneboheds framtid vara oviss. Vänersborgs kommun äger huvuddelen av Grunnebohed, även om den är utarrenderad. Området med "tältbottarna", men också andra delar av det gamla övningsområdet betecknar jag som bekymmer nummer 2. Tältbottenområdet är mycket känsligt och bevuxet med gammal skog. Jag tillåter mig framhålla, att vad som än händer, måste eventuella skogs-vårdsarbeten eller anläggningsåtgärder utföras med största varsamhet och ske efter fastställd vårdplan. Inom övriga delar av kommunens område finns drygt 20 byggnadsgrunder, underofficersmässens källarhållighet, Palm-sjöns uppdämningsanordningar, två brunnar, en 60 meter lång blinding, troligen använd vid korthållsskjutning samt en 30 meter lång skjutvall. Med rätta vårdåtgärder skulle här nämnda minnesmärken, försiktigt frilagda och väl beskrivna, bidra till skapandet av ett fritidsområde av hög klass mitt i centrum mellan Vänersborg - Trollhättan - Uddevalla. Som traditionsbevarare har Kungl Hallands regemente och dess kamratförening varit mycket aktiva –allt i syfte att hedra sitt moderregemente samt stärka banden mellan gamla och nya hembygder. Som nämnts avtäckes en minnessten på Grunnebohed den 14 augusti 1920. Tio år senare restes en minnessten i Lilla Edet. Den minner om de 47 soldater från Västgötadals regemente, som under en arbetskommendering drucknade i Göta älv den 29 augusti 1830. Västgötadals regemente gjorde sin första inryckning på Grunnebohed den 5 maj 1863. Exakt på 100-årsdagen den 5 maj 1963 besökte en befälsdelegation Grunnebohed. Regementschefen, överste Nils Juhlin, talade vid minnes stenen och hyllade det gamla regementet. En vacker krans nedlades. Den 10 mars 1974 firade regementet sitt 350-års jubileum i Vänersborg med ett dagslångt minnesprogram. Försvars-områdesbefälhavaren, överste Torsten Nordin och hans medarbetare hade ordnat arrangemangen. Dessa, vilka varmt uppskattades, bestod i bland annat rundresa till Forstena majorsboställe, Nygårdsängen och Grunnebohed. Vid minnesstenen talade chefen för Kungl. Hallands regemente, överste 1 Lage Wernstedt och nedlade en krans. Vid min-

neshögtidligheten i Vänersborg talade överste Torsten Nordin och överstelöjtnant Christer Lilliehöök. Vänersborg hemvärnsmusikkår spelade innan man samlades till högtidslunch. Avslutningsvis bör tilläggas att Torsten Nordin är medlem av Vänersborgs Söners Gille. –Nästa gång det begav sig var den 29 maj 1989. Vänersborgs kommun hade låtit resa en minnessten i Lockered, där den sista officersduellen i Sverige ägde rum den 29 maj 1816. Invigningsförrättare var vänersborgssonen, chefen för Kungl. Hallands regemente, överste 1 Göran Wetterlundh. Hans föräldrar är den till åren äldste medlemmen i Vänersborgs Söners Gille, direktör Sune Wetterlundh och Ickan Wetterlundh, född Lundström från Forsane.

Lördagen den 2 september 1989 var det en stor dag i regementets och Vänersborgs historia. Med kommunen som huvudarrangör anordnades två minnesvärda invigningscermonier. Bakgrunden var följande. Som nyinflyttad fann jag att Nygårdsängen, Västgötadals regementes första mötesplats och där man övat den allra längsta tiden i sin historia, saknade ett minnesmärke. –Jag inlämnade därför två motioner till Hallands regementes kamratförenings årsmöte 1988. I den ena motionen föreslogs, att en minnsesten skulle uppsättas på Nygårdsängen och i den andra motionen föreslogs, att en informationstavla skulle uppsättas vid officersskårens tidigare mäss på Edsgatan 2. Efter vederbörliga kontakter mellan Vänersborgs kommun och Hallands regemente beslöts arbeta enligt motionärens förslag. Högtidscermonin den 2 september 1989 inleddes på Nygårdsängen med musik av Hemvärns musikkår i Vänersborg. Efter tal av regementschefen, överste 1 Göran Wetterlundh och fullmäktigeordföranden Gunnar Peterson avtäckte statssekreteraren i Försvarsdepartementet, Jan Nygren, minnesstenen. Från Halland hade kommit en buss med kamratföreningsmedlemmar, däribland fyra hedersledamöter, nämligen generallöjtnant Tage Olihn, överstarna av 1. graden Carl-Gustaf Tiseliuss och Rune Morell samt ämneslärare Rolf Wallefors. Deltog gjorde också en hemvärnstrupp med Gustav Nilsson i spetsen, samt en hel del vänersborgare och andra intresserade. –Efter högtidligheterna avtågades med fanor och musikkår i tåten till "Edsgatan 2". Nämnas bör att dagen till ära hade framtagits en replik av Västgötadals regementes fana från år 1858. Den fördes av major Carl-Gustaf Bergensträhle. Vid ceremonin på "Edsgatan 2" fick gården namnet Regementsgården. För den delvis nya publiken genomfördes nästan samma program som på Nygårdsängen. En skillnad var , att jag berättade gårdens och platsens historia. Efter att statssekreterare Jan Nygren satt minnestavlan på plats, tacktalade överste 1 Göran Wetterlundh och fullmäktigeordförande

Från avtäckningen av minnesstenen på Nygårdsängen 1989.

Från vänster: major Carl-Gustaf Bergensträhle med Västgötadals regementes fana, överste 1 Göran Wetterlundh, Bertil Stenberg och kadettsergant Claes Dahl med Hallands regementes fana.

Gunnar Peterson. Ceremonin avslutades med avmarsch och så hade än en gång Västgötadals regementes fana förts längs Edsgatan och musikkåren spelat Västgötadals regementes marsch.

Som avslutning på denna beskrivning av traditionsbevarande händelser genom åren, vill jag nämna något om Vänersborgs 350-års jubileum. Då var Kungl. Hallands regemente och kamratföreningen inbjudna att medverka i totalförsvarets dag den 11 juni 1994. –Fanvakten med Kamratföreningens, Västgötadals och Hallands regementes fanor ställde upp på Regementsgården tillsammans med Hallands hemvärns musikkår och ett kompani från I.16/Fo 31. Efter avmarsch längs Edsgatan till torget, blev det parad för fanan. Efter tal av regementschefen, överste 1 Per Källström och fullmäktigeordföranden Börje Viberud blev det föreläsningar av olika försvarsåtgärder. Vad som barnen kanske uppskattade mest var rundtursåkningarna med bandvagn 206. Musikkåren gav två konserter i nyuppförda musikestraden i Plantaget. Vädret var härligt och Vänersborgs kommun och vänersborgarna ställde upp helhjärtat när ”det gamla regementet” kom på besök 370 år efter sin tillkomst.

Otryckta källor

Krigsarkivet, Stockholm

Landsarkivet, Göteborg

S.G.U. avdelningen Alliance handlingar

Kungl. Hallands regemente. Album. "Grunnebohed 1891 - 1906

Hj. Bylund, Foto

Tryckta källor

Anteckningar om

Kungl. Hallands regemente (F.d.Västgötadals) Åren 1625 - 1910,
A. Noreen

Kungl. Hallands regemente, Historia 1624 - 1916

Kungl. Hallands regemente, Biografiska uppgifter 1902 - 1974

Den Nordiska Krigs Krönicke av Sthen Jacobsen

Vänersborgs historia I,II och III av resp. Corin, Hasselberg, Liljewall

Vänersborgs historia och Vänersborgs-historier av Hj.A. Lindedal

Det forna Vassända-Naglum och Brätte stad av Gustaf Lundén

Brätte Stad och Dombok Bidrag till Vänersborgs förhistoria, Barck-Holst

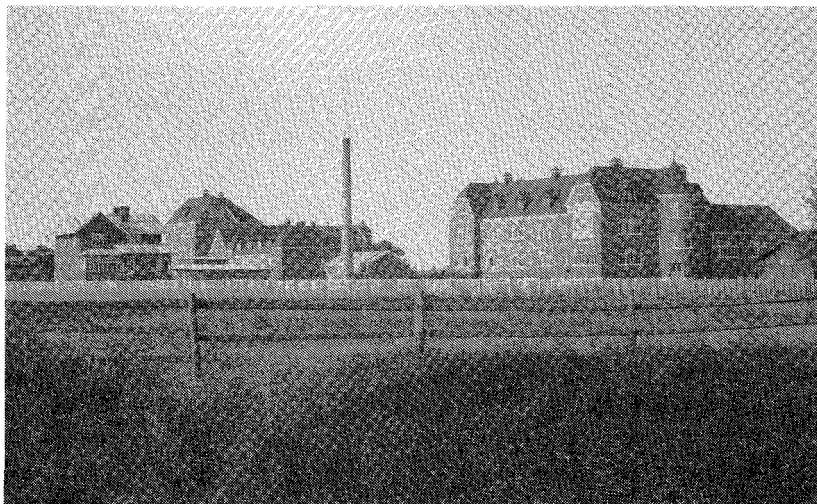
Wenersborgs Tidning 24 December 1829

Wenersborgs Tidning 8 Augusti 1832

Bertil Stenberg, född 1921 i Stafsinge, Halland. Flyttade till Vänersborg 1986. I många år verksam i Skåne och Norsk Hydro företaget Fors Engström, Eslöv, bl.a. som specalkonsulent och försöksledare. F.d. reservofficer vid Kungl. Hallands regemente. Tidigare ordförande i Skåneavdelningen av Kungl Hallands regementes kamratförening samt ordförande i Riseberga Färingtofta Hembygdsförening.

Vänerskolan - en kort historik

Skolan har över hundraåriga anor. År 1875 lämnade bruksägaren Salomon Larsson i Limmared – på föranstaltande av landshövdingen greve Erik Sparre – en motion till landstinget om en undervisningsanstalt för dövstumma och blinda barn i länet. En kommitté tillsattes för att utreda frågan och upprätta ett förslag till en sådan anstalt. År 1876 lämnades ett förslag om inrättande av en undervisningsanstalt för 20 dövstumma elever. Förslaget godkändes av landstinget och man beslutade att inrätta en sådan skola förlagd till Vänersborg. Det officiella namnet blev Elfsborgs Läns Döfstumskola. Man beslutade också att för detta ändamål hyra övervåningen i Villa Augusta (lasarettsvillan). En styrelse tillsattes. Den bestod av sex ledamöter. Fem av dem valdes av landstinget och en utsågs av domkapitlet i Skara. Den 16 april 1877 började skolan sin verksamhet. Antalet elever var vid starten 10 st varav 7 st överåriga. Till föreståndare för skolan utsågs Sven Kinnman, lärare vid anstalten för dövstumma i Lund. Skolan blev en ren talskola och externat. Skolans ändamål var i (citrat) att bereda undervisning för dövstumma i Älvsborgs län, vilka kunde undervisas i och medelst talmetoden.

Lärokursen vid skolan var 8 år. Intagningsåldern var 7 år och intagning skedde vartannat år. Den årliga lärotiden omfattade i regel 38 veckor. Undervisningstiden i teoretiska ämnen var 30 vtr. Dessutom hade man 2 tim praktisk utbildning (slöjd) i veckan. Varje söndag och helgdag deltog de äldre eleverna i en kort andaktsstund.

Skolan var, som tidigare nämnts, ett externat d.v.s. eleverna bodde inte på skolan utan i fosterhem ute på stan. Landstinget beslutade också om ett årligt anslag till skolan på 2.950 kr. (Detta fick sen höjas, när elevantalet ökade) samt ett engångsbelopp på 900 kr till inventarier och undervisningsmat. Målsmansavgifterna bestämdes till 125 kr per elev och år. Landstinget bidrog dock med 75 kr av avgiften i de fall då föräldrarna var medellösa. Fr.o.m. 1878 blev skolan delaktig av statsanslaget till understöd åt mindre uppfostringsanstalter för dövstumma.

År 1878 flyttade skolan till Söderbergska huset i hörnet Residensg.-Kronogatan. 1882 var det återigen dags för flyttning. Denna gång hyrde man lokaler i Bergmarkska el. Brunska huset vid skoltorget i korsningen Kungsg.-Vallgatan. Det huset blev sedan Frimurarelogens hus. År 1885 flyttade skolan igen - nu till egna lokaler. Landstinget hade då inköpt fd. Ljungska huset i hörnet av Söderg. och Kyrkogatan. Under sina 14 år mottog skolan sammanlagt 83 elever -73 från Älvsborgs län och 10 från andra län.

Fjärde Distriktets Dövstumskola i Vänersborg 1891-1938

Den 31 maj 1889 antogs en lag om dövstumsundervisningen i riket. Obligatorisk skolplikt för dövstumma genomfördes. Riket delades in i 7 distrikt med var sin skolstyrelse.

Älvsborgs län kom att tillhöra fjärde distriktet, som bestod av

Älvsborgs län

Skaraborgs län

Hallands län

Göteborgs- och Bohus län samt

Göteborgs stad

Det ekonomiska ansvaret delades i huvudsak av staten, landstinget samt Göteborgs stad. Dessutom fick man medel från målsmansavgifter samt avkastning av fonder.

Vid denna tid fanns inom distriktet flera mindre dövskolor, nämligen:

- M. Palmkvists dövstumskola i Mariestad
- Dövstumskolan å Nya Varvet i Göteborg
- Tysta skolan å Haga i Göteborg
- Elfsborgs läns dövstumskola i Vänersborg
- Läroanstalten i Skara för överåriga dövstumma.

Både västgötadelen och västkustområdet ville behålla någon av sina skolor. Man önskade därför en delning av distriktet. Det ingavs inte mindre

än 4 framställningar till Kungl. Maj:t i detta ärende. Alla fick avslag. Nu började en bitter strid om var skolan skulle placeras. Skulle den ligga i Göteborg eller i Vänersborg?

Vänersborg gick till sist segrande ur striden. Ett tungt vägande skäl var, att Vänersborg stad lovade, att ställa gratis tomt till förfogande för de nya skolbyggnaderna samt garantera fritt vatten till skolan.

Ett annat viktigt argument var ett utlåtande från föreståndaren för Det Kongl. Dövstummeinstitutet i Fredricia, Danmark, Georg Jörgensen. Han skriver bl.a. att:

- dövskolan inte bör förläggas till en stor stad.

- det är lättare att få goda fosterhem i en mindre stad. Han förordar alltså Vänersborg framför Göteborg.

Styrelsen fattade vid sitt första sammanträde 1889 beslut om att (citat).

- vidtaga anordningar så att intagningsklass om möjligt kan starta höstterminen 1891

- tillsätta en kommitté, som ska lämna förslag till undervisningens ordnande.

- från församlingarnas skolråd infordra uppgifter om dövstumma under 18 år.

- skolan skulle ha vartannantårsintagning.

- efter förebild från dövstumanstalten i Schleswig dela in eleverna i fyra grupper

- A- sådana, som äro välbegåvade

- B- sådana, som äro medelmåttigt begåvade

- C- sådana, som äro svagt begåvade

- D- sådana, som äro sinnesslöa men bildbara.

För A- och B-eleverna förordade man talmetoden. För C-eleverna föreslog man, att talmetoden skulle används på försök. I annat fall skulle man använda skrivmetoden. De eleverna skulle undervisas med teckenspråk.

Skolan skulle vara anordnad som både internat och externat. Intagningsklassen samt C och D eleverna skulle bo på internatet. A- och B-eleverna ansågs klara av och ha nytta av fosterhemsboende.

1894 påbörjades byggandet av den nya skolan på tomt, där skolan fortfarande är belägen.

För C-eleverna byggdes en särskild skola på Torpavägen, C-skolan, eftersom man ansåg, att det inte var lämpligt att ha dessa barn tillsammans

med de elever, som undervisades efter ren talmetod. D-eleverna räknade man med att få överlämna till Hjortedshemmet i Kalmar län.

Skolan ansågs mycket modern och välutrustad. Man hade t.ex. centraluppvärmning, maskintvätt, torkapparater, mangel, badrum och sist, men inte minst, elektrisk belysning.

Den 12 sept. 1896 invigdes så den nya skolan.

År 1937 beslutade riksdagen, att staten skulle ta över ansvaret för rikets dövundervisning. Orsaken till detta var, att standarden var så ojämn vid de 7 distriktsskolorna. En del landsting var njugga med anslag medan andra var mer generösa.

Fr.o.m. 1 juli 1938 delades landet in i fyra distrikt med var sin dövskola. Dessutom fanns en skriv/teckenskola i Gävle.

I specialskoleförordningen sades det, att styrelsen för specialskolan ska bedöma, om eleven behöver specialskolans resurser.

I och med förstatligandet togs benämningen dövstum bort. Nu talade man om döva och graft hörselskadade.

Anstalter, dit specialskolorna räknades, sorterade under den här tiden under socialstyrelsen och skolsociala roteln.

Statssekreterare i socialdepartementet var Tage Erlander. Andra världskriget gjorde, att det mesta gick på sparlåga. Detta gällde också specialskolan.

När Tage Erlander 1945 blev ecklesiastikminister, startade han en utredning om specialskolan och en revision av gällande bestämmelser. Under 50-talet var enhetsskolan under debatt. Man ville för specialskolans del vänta och se, hur detta utföll i "vanliga" skolan. 1962 kom beslutet om grundskola Blind- och dövskoleutredningen, som var klar 1964, förordade, att grundskola skulle införas även i specialskolan. Detta skedde 1 juli 1965. Det innebar, att alla beslut, som gällde vanliga grundskolan, automatiskt skulle få sin motsvarighet i specialskolan.

Fr.o.m. detta år har man också varjeårsintagning till specialskolan. Högstadieundervisningen var till en början förlagd till Örebro för alla döva elever. Grundskolans många tillvalslinjer enl. Lgr 62 gjorde, att elevunderlaget vid de enskilda skolorna var för litet. Detta ändrades i och med genomförandet av Lgr 69 i grundskolan. Nu fanns bara fyra tillvalslinjer. I Lgr 69 sågs också, att där underlag finns, kan man ha eget högstadium. 1972 startade högstadieundervisningen i Vänersborg.

Lgr 80 innehöll ett för specialskolan mycket viktigt beslut. Specialskolan blev tvåspråkig. Teckenspråket blev erkänt och skulle fr.o.m. nu vara undervisningsspråk.

Det stora upptagningsområdet gör, att många elever måste bo på inter-

nat. Först fanns stora sovsalar i en av skolbyggnaderna. På 50-talet byggdes fyra st. elevhem på tomten. Sovsalarna blev klassrum och samlingsal. Numera är elevhemmen nedlagda och eleverna bor i lägenheter eller villor ute på stan. Varje sådant elevhem har 4-5 elever.

Vid Vänerskolan, som vid övriga specialskolor, finns ett kunskapscenter. Målet är, att regionalt utveckla och ta till vara det samlade kunnandet inom specialskola, landsting, kommuner och de döva/hörselskadades organisationer för att erbjuda sakkunskap och information kring hörselhandikappet. Bland de kurser man erbjuder bör särskilt nämnas teckenspråkskurserna för hörande syskon till döva elever samt hörande barn till döva föräldrar.

Vänerskolan i dag

Skolan har f.n. 72 elever från åk1 t.o.m. åk 10. Specialskolan har 10-årig skolplikt.

Skolans elevvårdstema består av:

1 psykolog

1 kurator

1 skolsköterska (halvtid)

Skolan har också egen fritidsledare.

F.n. finns 7 st elevhem vid skolan.

Under flera år har man haft och har kontinuerlig teckenspråksundervisning för personalen

I och med om och tillbyggnaden är kommunens förskola för döva dockad till specialskolans lokaler. Det gör att döva barn från förskolan till högstadiets slut kan vistas och undervisas i en teckenspråklig miljö.

Eva From, född 1951 och uppvuxen i Bjuråker, Hälsingland. Småskollärexamen. 1965 inflyttad till Trollhättan. Utbildning till döv-lärare 1969-1971 och tjänstgör sedan dess på Vänerskolan i Vänersborg.

Karuvapa Katiti - Axel Eriksson

150 år

av Peter Johansson

Axel W Eriksson fotograferad av den finske missionären Pettonen kort efter återkomsten från sitt sista besök i Sverige 1894. I brevet som medföljde fotot till familjen i Vänersborg skrev Axel Eriksson; "...som det kanske skulle roa eder hemma att se hur man går klädd i Afrika, så bad jag honom taga mitt porträtt...". Bilden är ett tydligt exempel på hur Axel Eriksson ville presentera sig själv; en handlingskraftig målmedveten storviltjägare med patronbälte kring midjan och Lee Metford geväret i hand.

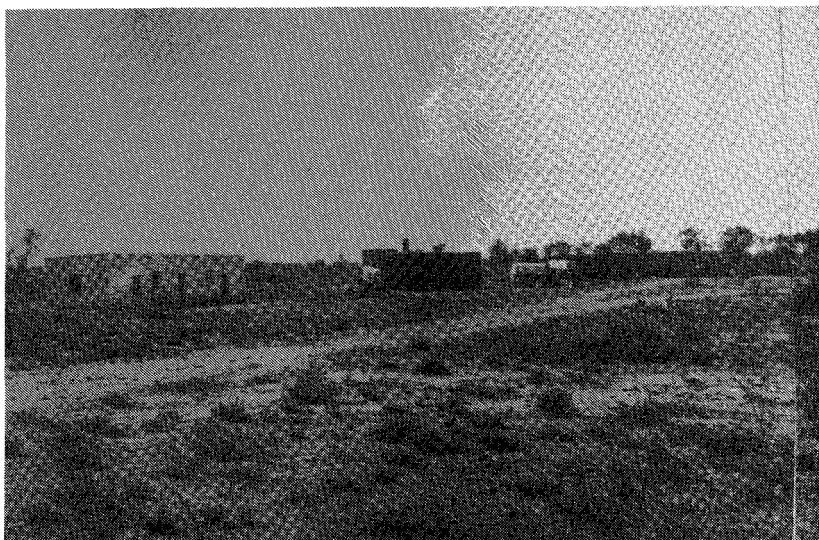
År 1996 har proklamerats som "Migrationsåret" och en mängd utställningar och evenemang har arrangerats för att belysa ut- och invandringens historia. Migrationsåret är valt för att uppmärksamma att det i år är 150 år sedan den svenska utvandringen till Nordamerika startade i större skala och det är framförallt massutvandringen till USA som belysts under året.

I år finns dock anledning att också uppmärksamma 150-årsminnet av en svensk emigrant som styrde sin resa mot ett något ovanligare mål och som kom att i grund påverka det land han nådde. Denne emigrant var Axel Wilhelm Eriksson född i Vänersborg 24 augusti 1846, som son till slaktaren Anders Eriksson (1821-71) och Sara Maria Andersdotter (1820-96).

Efter studier vid läroverket i Vänersborg och ett par år som smed-, bagare- och skogshug-

garlärning lämnade Axel Eriksson Sverige 1865 med södra Afrika som mål för resan. Orsaken till att Axel lämnade hemlandet för den för honom föga kända afrikanska kontinenten var att han skulle bistå en annan vänersborgare, Charles-John Andersson (1827-67), som sedan 1850 vistats i området.

Charles-John Andersson, som var son till den legendariske engelske

Omaruru med Axel Erikssons handelsstation som under 1870-talet var utgångspunkten för handeln i Damaraland. Omaruru är i dag en stad med ca 5 000 invånare, de flesta medlemmar av hererofolket eller ättlingar till invandrade tyskar. En svensk familj finns dock fortfarande kvar, ättlingar till Axel Erikssons sväger och handelskompanjon Oscar Lindholm. Foto: W Palgrave 1876, National Archives Namibia.

björnjägaren och naturforskaren Llewellyn Lloyd (1792-1876), hade under sina år i Afrika företagit ett flertal expeditioner till centrala och norra delarna av Sydvästafrika (nuvarande Namibia). Dessa expeditioner hade resulterat i naturvetenskapliga, etnografiska och geografiska upptäckter som delgavs såväl den svenska som den engelska publiken i ett flertal publikationer. Charles-John Andersson hade, för att finansiera sin verksamhet, etablerat en omfattande handelsrörelse där elfenben, strutsfjäder, pälsverk och boskap inbyttes mot vapen, ammunition, kläde, glaspärlor m.m.

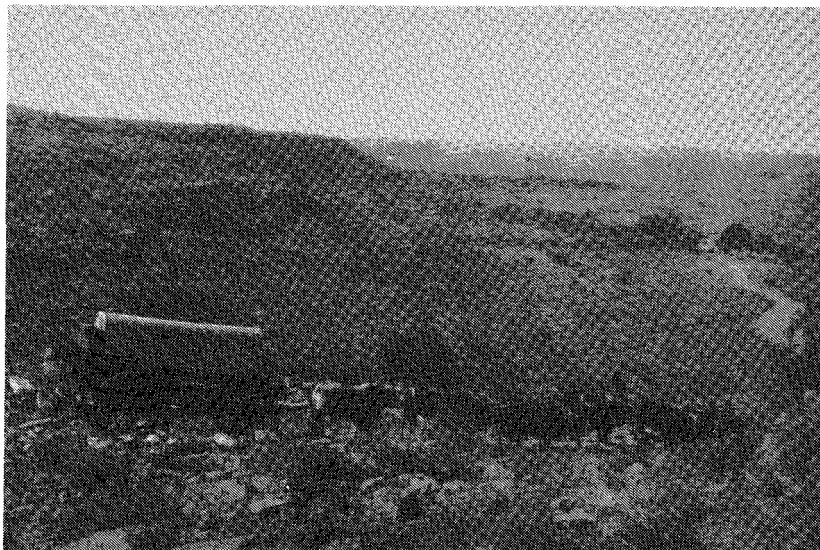
När Axel Eriksson anlände till Kapstaden på nyåret 1866 planerade Charles-John Andersson en expedition till Angola för att etablera en handelsväg från de inre delarna av landet till kusten. Andersson och Eriksson avreste i maj samma år och efter några månaders färd nådde de fram till Kunenefloden i Angola. Charles-John Andersson var dock sedan länge svårt märkt av sjukdom och expeditionens strapatser blev honom övermäktiga. Han avled i juli 1867 på återresan från Kunene och begravdes vid nuvarande gränsen mellan Namibia och Angola.

Axel Eriksson, som nu var 21 år, stod ensam men valde att överta Charles-John Anderssons handelskontakter. Vid det nedlagda missionsbostället

Omaruru anlade han en handelsstation 1870 och inom några få år fanns där ett blomstrande nybyggarsamhälle. Till Omaruru drogs en mängd europeiska jägare, handelsmän och lycksökare som tog anställning hos Eriksson. Gruppen utökades snart av fler vänersborgare, bl.a. Axel Erikssons bröder Carl, Albert och Reinhold samt barndomsvännen Axel Wedberg. Som mest hade Erikssons bolag ca 40 anställda europeiska jägare samt ett okänt antal infödda tjänare, boskapsdrivare, tolkar m.m. Av hereofolket gavs han nu namnet "Karuvapa Katiti"- "Den Lille Vite".

Under 1880-talet kom Axel Erikssons bolag att växa och handelsvägar öppnades till Mossamedes i Angola och genom Kalahariöknen till Transvaal. På grund av utskjutning av det jaktbara viltet kom handeln under 1880-90-talen att allt mer inriktas på boskap som Eriksson tillbytte sig mot framförallt vapen och ammunition. Kreaturen inköptes i norra delarna av Sydvästafrika, huvudsakligen Ovamboland, varifrån de drevs genom Kalahariöknen till Transvaal där de med förtjänst på upp till 2000% såldes i de växande städerna vid guld- och diamantfälten. Utgångspunkten för Axel Erikssons handel i Transvaal var farmen Mar-seille, vid Krokodilfloden, som han inköpt 1889.

Under slutet av 1890-talet drabbades södra Afrika av den fruktade kre-

Oxföra av den typ som Axel Eriksson och andra handelsmän brukade under sina expeditioner. Till de större vagnarna kunde man spänna upp till 16 par oxar. Foto: 1870-talet, National Archives Namibia.

aturssjukdomen Rinderpesten. Trots att Axel Eriksson igångsatte en omfattande vaccinering av djuren gjorde han, likt de flesta andra kreatursägare i området, enorma förluster. Stora investeringar gick förlorade och den lönande handeln med Transvaal upphörde. Ytterligare en faktor som missgynnade Axel Eriksson var den tyska kolonialmakten som sedan 1884 börjat kolonialisera Sydvästafrika. I takt med att den tyska kolonialadministrationen fick kontroll över landet kringskars Axel Erikssons möjligheter att agera som självständig handelsman.

År 1900 inköpte Axel Eriksson jaktfarmen Steenboksfontein vid Etosha samtidigt som han planerade för att etablera gummihandel i Angola. Han hjälpte även sin son, konstnären Axel Eriksson Jr (1878-1924), att starta handelsverksamhet i Omaruru på familjens egendom Vogelstruyskraal. Sjukdom kom dock att hindra de storslagna framtidsplanerna. Tänd av en mångårig malaria avled Axel Eriksson av hjärtinfarkt 30 maj 1901 vid Urupupa, två mil söder om den tyska garnisonsorten Grootfontein. Graven proklamerades som nationalmonument av den Sydafrikanska regimen 1977.

Axel Erikssons verksamhet har satt tydliga spår i Namibias historia. Hans handelsbolag var det första som kom att etablera en bestående handel med samhällena i de inre och norra delarna av landet. Denna handel med europeiska varor, framförallt vapen och ammunition, kom att skapa bestående ekonomiska och sociala förändringar bland de infödda folken samtidigt som den banade väg för den tyska kolonialiseringen av området. Den jakt som Axel Eriksson, tillsammans med andra europeiska jägare, bedrev resulterade i att bl.a. elefant, struts, flodhäst och noshörning i det närmaste utrotades. Detta vilt ersattes av enorma hjordar av tamboskap som orsakat svår överbetning i stora delar av landet.

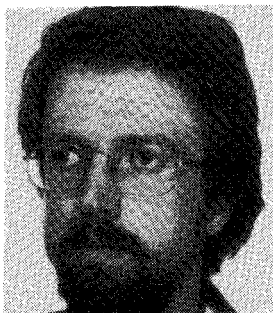
Vid sidan av sin jakt- och handelsverksamhet bedrev Axel Eriksson en omfattande zoologisk forskning, främst inriktad på Sydvästafrikas fågelliv. Dessa forskningar, som var en fortsättning på Charles-John Anderssons arbete, resulterade i omfattande naturhistoriska samlingar som donerades till museer i bl.a. Kapstaden, London, Berlin och Stockholm. Den främsta samlingen, omfattande ca 1.000 fåglar, ägg, insekter och däggdjur, kom han att skänka hemstaden Vänersborg där den ännu utgör en av grundpelarna i stadens museum. Denna samling har ett högt vetenskapligt värde och studeras idag av ornitologer från såväl Sverige som Namibia.

De historiska band som utvandrarerna Charles-John Andersson och Axel Eriksson knöt mellan Sverige och Namibia resulterade 1993 i etablerande av ett vänmuseiutbyte mellan National Museum of Namibia och

Älvsborgs länsmuseum/Vänersborgs museum. De båda museerna har under 1996 producerat en gemensam vandringsutställning kring de svenska pionjärerna och deras verksamhet, en utställning som visas i både Sverige och Namibia.

När den svenska utvandringen belyses under Migrationsåret 1996 finns all anledning att uppmärksamma dessa svenskar som, istället för att följa den stora emigrantströmmen västerut, valde södra Afrika som mål för sin gärning. Till antalet var de svenska immigranterna i Namibia försvinnande få men de kom att i grunden påverka utvecklingen i sitt nya hemland.

Charles-John Andersson var vid sidan av sina roller som upptäcktsresande, naturforskare och handelsman en missionär för den västerländska civilisationen och uppträdde som en victoriansk gentleman. Axel Eriksson valde dock att i högre grad acceptera den lokala kulturen i sina kontakter med de infödda. Detta resulterade i att han med åren fick allt svårare att klara umgänget i sin egen kultur. Besöken i större städer och i hemlandet gjordes bl.a. därför så få och korta som möjligt. I ett brev från Kapstaden, daterat augusti 1884, förklarar han denna känsla för familjen i Vänersborg; "Trots alla mina förluster, motgångar, prövningar och strapatser i Sydafrika kan jag dock icke och vill heller icke lämna de svartas världsdel och skiljas från det fria vildmarkslivet, som jag här för. Jag är lycklig med mitt liv bland de primitiva men dock kloka negrerna och med min gärning bland tam- som vilddjur. Jag passar icke för Europa, ej heller Europa för mig".

Peter Johansson född 1963 i Vänersborg. Fil.kand. 1990 vid Göteborgs universitet med ämnena arkeologi, historia och konstvetenskap. Antikvarie vid Älvsborgs länsmuseum sedan 1990. Sedan 1991 doktorand vid Göteborgs universitet med forskning inriktad på arkeologins vetenskapshistoria.

Källor

Andersson Charles-John	Floden Okavango. Resor och jagtäfventyr. Stockholm 1861.
Andersson Charles-John	Sjön Ngami. Forskningar och upptäckter under fyra års vandringar i sydvästra Africa. Stockholm 1856.
Bjelfvenstam Bo	Charles-John Andersson Upptäckare Jägare Krigare. Oskarshamn 1994.
Johansson Peter	Karabontera och Karuvapa Katiti - två svenska pionjärer i 1800-talets Namibia. Vänersborg 1996.
Källvik Conny	I björnjägare Lloyds fotspår. Sanning och sägen. Uddevalla 1993.
Lundevall Carl-Fredrik o. Ängemark Wilhelm	Fåglar från Namibia. Axel W. Erikssons fågelsamling från Sydvästafrika på Vänersborgs museum. Vänersborg 1989.
Siiskonen Harri	Trade and Socioeconomic Change in Ovamboland 1850 - 1906. Helsinki 1990.
Waerneman Andrew	Vite Hövdingen - Axel Eriksson. Ur Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 1955. Vänersborg 1955.
Winqvist Alan	Scandinavians and South Africa. Their impact on the cultural, social and economic development of pre- 1902 South Africa. Cape Town and Rotterdam 1978.

När Vänersborgs kyrkas storklocka sprack

av
Stellan Granat

Söndagen 2 februari 1896 ägde en begravning rum i Vänersborgs kyrka. Så vitt man vet skilde den sig inte från övligt och hävdvunnet cermoniel. Ändock fann vänersborgarna att något var fel och bröt mot det invanda vid denna förrättning. Ringningen lät inte alls som vanligt utan var tunnare och mindre klangfull. Orsaken var att storklockan spruckit och blivit fullständigt obrukbar till följd av en kraftig spricka av klockans halva längd. Endast en liten klocka kunde användas för att över huvud få till stånd ringning. Den sålunda skadade storklockan hade gjort en drygt sekel-lång tjänst. Vid 1777 års stadsbrand drabbades även kyrkan som förstördes i grund och klockan i tornet smälte ner och av denna metall göts hos N. Billsten i Skara den nya storklockan 1780 hängdes upp 1784 när den nya kyrkan stod färdig. På dess västra sida fanns följande inskription:

*"Huswille inwånare
finna säker tillflukt
i Gustaf den tredies
konungsliga nåd faderliga hjerta
och st. rinnande ögon torkas
af wälgjorande medborgares händer
hwilka tillika giwa mig warelse
och dermed tacksamma nödställde tillfälle
att genom mitt kallande ljud
samlas inför Herrans altar
för att lofsiunga den aldrahögsta
bedia för dess smorda
för wälgjörande för samtida
för efterkommande
Herren förware sitt tempel
sin församling sitt folk
från andeligt armod
från timlig död"*

Östra sidan pryddes av följande rader:

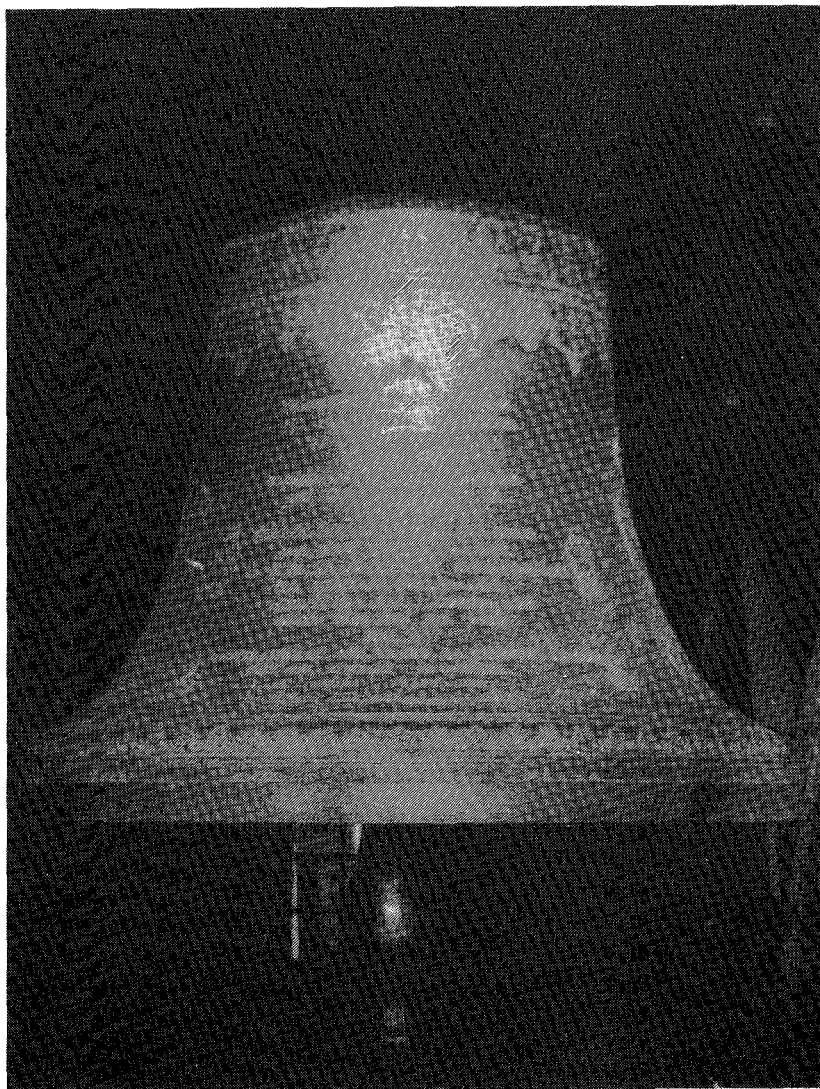
*"Helgedomens Herre sparde
till sin dyrkan det synliga
af Zions murar
för
Wenersborgs stads församling
uti etthundraett år
men
förgängligheten, förödelens moder
som förut trenne gånger
på mindre än hälften af sådan
tidslängd
till stadens ödeläggande
nytiat branden i fiendens arm
tände vådeligen den låga
som natten emellan
den 24 och 25 september år 1777
förtärde kyrkian klockorne
alla andre prydnader
halfwa stadens byggnader"*

samt däremellan stod att läsa:

*"Lands-höfding
Michael von Törne ¹.
Riddare
Borgmästare
Georg Reinhold Hök ².
Biskopp
Andreas Forssenius ³.
S.S. Theologie Doctor
Kyrkoherde
Sven Elgh ⁴.
Probst"*

Runt nedre kanten stod: *"Guten Skara af N. Billsten, styck-, kron- och klockgjutare"*.⁵

Vid den stora stadsbranden 1834 räddas kyrkan, ehuru med nöd och näppe, undan lågorna och den gamla storklockan kunde framgent fortsätta att kalla samman stadens menighet till början av februari 1896 då dess röst tystnade genom den stora sprickan.

Vänersborgs kyrkas storklocka efter omgjutningen 1896.

Det blev inte bara i samband med gudstjänster och kyrkliga förrättningar som problem uppstod med att storklockan blivit fullständigt oanvändbar. Vid eldsvådetillbud i staden gavs brandsignal medelst klämtning i storklockan vilket ej längre lät sig göras. Genom en kungörelse av den 17 februari 1896 lät magistraten meddela att den i samråd med brandchefen beslutat följande. Man hade anskaffat fyra alarmhorn varmed i stället för de i brandordningen föreskrivna klämtslagen eldsvåda tillsvidare skulle tillkännagivas på följande sätt: att eldfara i residenset, kyrka eller allmänna läroverkets hus skulle anges med en uthållande, ofta upprepad signal, i norra stadsdelarna genom tvenne, i södra stadsdelarna genom trenne och i landerierna genom fyra sådana signaler.

Vid kyrkorådsmöte tisdagen 11 februari 1896 konstaterade man faktum att storklockan var så ohjälpligt skadad att den inte skulle bli funktionsduglig med bara en lagning utan måste i sin helhet omgjutas.

Anbud infodrades och arbetet kom att utföras av J.A. Beckman & Co⁶ i Stockholm. Denna firma fick även beställning på en mindre klocka då man ansåg Vänersborgs kyrka vara i behov av en sådan som klangmässigt anpassats till storklockan. De båda nygjutna klockorna, varav den stora var tillverkad av metallen från 1780 års spruckna klocka, som i sig hade malm från 1660-talets klocka, levererades måndag 12 oktober 1896 till Vänersborgs järnvägsstation och uppsattes i tornet tisdagen 13 oktober. Det angavs i lokalpressen att de båda klockorna företedde ett mycket prydligt utseende ehuru storklockan inte var lika rikt ornerad som sin föregångare. Sammanlagt vägde de båda klockorna tillsammans med kläpparna 2800 kg. På stora klockan fanns i relief texten:

*"Gjuten i Skara 1780 af N. Billsten: omgjuten
i Stockholm år 1896 af firman Joh. A Beckman & Comp.
under konung Oscars II:s¹⁰ 24:de regeringsår; då
kommendören m. m. L. V. S. Lothigius⁷ var landshöfding
i Elfsborgs län; teologie doktor m. m. E. J. Keijser⁸ biskop
öfver Skara stift; riddaren m.m. G. Sandberg¹¹ borgmästare
i Vänersborg och C. T. Hellgern⁹ kyrkoherde."*

och på västra sidan:

*"Hur ljufviga äro dina boningar, Herre Zebaoth.
En dag i dina gårdar är bättre än eljes tusen,
ty Herren Gud är sol och sköld, Herren giver nåd och ära.*

*De fromma skall inte gott fattas, Herre Zebaoth."
Säll är den människa som förlitar sig på dig."*

Den hade fått en omkrets av 10 meter 34 cm och en höjd på 1 meter 3 cm och den lilla klockan höll i omkrets 3 meter 50 cm och var 81 cm hög. I Tidningen för Wenersborgs stad och län läses i reportaget om upphängningen ”–*Vid profningen igår fingo vi höra den så efterlängtrade klangen. Ljudet tycktes vara djupt och vackert, men de som jämförde det med den gamla klockans säga att den sistnämndas öfverträffade den nya klockans ljud i tonskönhet*”.

Oavsett om detta förhållande ägde sin riktighet är det fortfarande 1896 års klockor som än idag kallar samman kyrkomenigheten i Vänersborg.

Noter

1. Michael von Törne f. 1726 d. 1796. Överstelöjtnant vid Bohusläns Dragonregemente 1771 och vid Västgöta kavalleri s.å. Landshövding i Älvsborgs län 1775 -1785.
2. Georg Reinhold Hök f. 1715 d. 1786 Borgmästare i Vänersborg 1770 - 1785.
3. Axel Forssenius f. 1715 d. 1788 biskop i Skara 1767 - 1788. Riksdagsman 1760, 1765, 1769. Ledamot av bibelkommissionen 1773.
4. Sven Elgh f. 1703 d. 1783 kyrkoherde i Vänersborg 1742 - 1783.
5. N. Billsten f. 1714 d. 1 juni 1797 blev klockgjutare i Skara 1747 och mästare där, okänt när, men man vet att det skedde före 1749. Han var verksam till sin död 1797. Han erhöll rådmans värdighet och representerade Skara vid riksdagen 1778 - 1779. Nils Billsten benämnde sig ”styck- kron-och klockgjutare” och har alltså även producerat kanoner och ljuskronor men hans huvudsakliga produktion har bestått av kyrkklockor. Minst ett drygt 130-tal klockor har utgått från hans verkstad och vilka levererats till framför allt västsvenska, särskilt västgötska kyrkor. I Vänersborg grannskap har Vassända-Naglums, Väne Ryrs, Väne Åsaka och Norra Björke kyrkor klockor från den Billstenska verkstaden. Nils Billstens båda söner Nils och Anders blev även de klockgjutare. Medan sonen Anders etablerade sig i Norrköping kom hans broder att bli verksam i faderns verkstad, som han övertog vid dennes död 1797 och drev den vida-

- re till sitt eget frångående 1807.
6. Joh. A. Beckman & Co gjuteri i Stockholm etablerades 1839 på Söder. Firman låg på Götgatan till 1907 då den flyttades till Katarina Bangata. Runt 1884 övertogs gjuteriet av J.A.W Lind vars son Hugo Lind innehade det i början av 1910-talet. Runt sekelskiftet 1900 expanderade företaget och fick namnet "Joh. A. Beckman & Co klockgjuteri och metallfabrik" men kom att läggas ned 1914. Under sin 75-årig tillvaro gjöts hos Joh.A.Beckman & Co fler än 500 kyrkklockor och var vid sidan av K. G. Bergholtz & Co i Stockholm ett av de ledande företagen inom sin branch.
 7. Lars Wilhelm Samuel Lothigius f. 1836 d. 1913 justitieombudsman 1884 - 1886. Landshövding i Älvsborgs län 1886 - 1905. Riksdagsman periodvis 1873 - 1908.
 8. Ernst Johan Keijser f. 1846 d. 1905 biskop i Skara stift 1895 - 1905.
 9. Claes Teodor Hellgren f. 1850 d. 1912. Komminister i Vassända Naglum 1883 - 1888. Kyrkoherde i Vänersborg 1888 - 1912. Inspektör för Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk 1902 -1912.
 10. Oscar II f. 1829 d. 1907 Kung av Sverige 1873 - 1907.
 11. Gustaf Johan Sandberg f. 1828 d. 1905 Auditör vid Västgöta - Dals regemente 1855, rådman i Vänersborg 1870, borgmästare därstädes 1887 - 1905.

Källförteckning

Anrep, Gabriel:	Svenska adelns ättartaflor I-IV. Sthlm 1858 - 1864
Blomgren, Sven:	Ur Vänersborgs kyrkas historia efter 1777. (Vänersborgs Söners Gilles Årsskrift 1974) Vänersborg 1974.
Cederblom, L.A. - Friberg, C.O:	Skara stifts herdaminne 1850 - 1930 Sthlm 1928.
Hallberg, Bertel:	Till och från skolan. Några minnen från skolåren

Hallberg, Bertel: Ur Vänersborgs första tidning. (Vänersborgs Söners Gilles Årsskrift 1946) Vänersborg 1946.

Lindedahl, Hjalmar A: Vänersborgs historia och Vänersborgshistorier
Vänersborg 1927.

Tidning för Wenersborgs stad och län 1896.

Warholm, Joh.W.: Skara stifts herdaminne. Mariestad 1871.

Stockholms Adresskalender

Stockholms näringsliv II. Sthlm 1924.

Widéén, Harald: Nils Billsten, klockgjutare i Skara. Rtg 1936.

Kring Halvord Lydellbysten

av

Stellan Granat

Sedan 1987 står en stram mansbyst i granit i Plantaget mitt emot Vänersborgs Kulturhus (f.d. Stadshotellsbyggnaden), ditflyttad från en då rätt undanskynd plats uppe i Dalbobergen. Det namn, Halvord Lydell, som finns inhugget på den drygt 1,5 m höga granitsockeln säger nog inte flertalet nutida vänersborgare särskilt mycket om ens något. Annat var det för 75 år sedan då denne man var så känd och uppskattad att man reste denna byst över honom. Vem var då Halvord Lydell och varför fick just han denna evärdeliga ära att bli avbildad i granit och uppställd på allmän plats. Någon sådan heder hade dessförinnan inte vederfarits någon stadens medborgare. Först 1936 restes bysten över landshövding Erik Josias Sparre i Plantaget och 1955 avtäcktes Fridastatyn med Birger Sjöberg i medaljong på sockeln på Skräcklan.

Halvord Lydell föddes 26 november 1867 på landeriet Johannesberg invid Vänersborg, som han blev trogen intill sin död 14 april 1919. Staden såg honom inte bara framleva sitt livs dagar utan blev av honom omhuldad och ett mål för hans nitälskande kärlek. För hemstadens bästa, förkovran och förskönande var han städse en ivrig förespråkare. Efter att ha genomgått Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk kom han framgent att verka i Vänersborg som "privatlärare". Halvord Lydell erövrade aldrig någon akademisk examen men ådagalade ett synnerligen stort kunnande, särskilt inom matematiken, liksom uppenbarligen stora pedagogiska kvalifikationer, som medförde att han kunde entusiasmera ungdomen och få dem till grundliga studier, Särskilt sådana elever som behövde läsa extra för att klara sig upp i nästa klass och över huvud taget hade kommit på efterkälken, stimulerade och ledde han med fast hand, så de kunde klara det ordinarie skolarbetet. Ett mycket stort antal sådana elever uppsökte hans, som det kallades, "akademi". Han hade även undervisning i Tekniska skolan. Som medlem av folkskolestyrelsen, som han tillhörde från dess början, skall han ha ivrat för att barnen skulle fostras i sedlighet, dygd och god karaktärer, samt att undervisningen skulle gå i praktisk och väckande riktning. Halvord Lydell var intresserad att ge den uppväxande ungdomen goda förebilder. Även idrott ansåg han vara av vikt för det uppväxande släktet och skall ha varit en energisk och medryckande idrottsledare och som dödsrunan anger: "*utan honom hade idrotten härstädes säkerligen icke intagit sin nuvarande framstående ställ-*

ning". Han var en av initiativtagarna till stadens segelsällskap som sedermera tvangs nedlägga sin verksamhet liksom till Vänersborgs Roddklubb och Vänersborgs Idrottsförening samt inte att förglömma en av idégivarna och grundarna av Vänersborgs Söners Gille 1905, vars förste sekreterare han blev. Samma ämbete beklädde han under många år även i Vänersborgs Fabriks- och Hantverksförening, där han var en flitig förslagsställare, föredragshållare och i övrigt med iver tog sig an dess angelägenheter, liksom i Söners Gille.

Halvord Lydell var en naturälskare och friluftsmänniska av stora mått, varför förskönandet av Dalbobergen var något som kanske låg hans hjärta allra närmast. Detta område sökte han göra till ett ströv- och friluftsområde för vänersborgarna och verkade ständigt för dess förskönande och var också områdets nitiske övervakare. Känt var hans genomsådande Argusöga, som noga iakttog så ingen skadegörelse ägde rum.

I dödsrunan i Elfsborgs Läns Annonsblad säges, att han deltog i många av samhällets frågor och var en av stadens mest framstående personligheter av en öppen och klar karaktär med sin orubbliga självständighet, omutliga rättrådighet, betydande begåvning, initiativförmåga och originalitet. Han gick sin väg rakt fram och dagtingade aldrig med sin övertygelse, vid vars framförande han icke skrädde orden. När han ville föra fram något kunde han ta i för starkt så han slog över, ehuru målet alltid var ideellt. Småaktighet och kompromissande var honom främmande.

Märkligt nog återfinns i lokalpressen inte något referat från begravningen, vilken skulle ägt rum Annandag påsk 21 april 1919 enligt dödsannonsen, i vilken blommor undanbads, men istället anmodades de, som ville hedra hans minne, att anteckna sig för bidrag till Vänersborgs Söners Gilles blivande ålderdomshem på listor utlagda i Vänersborg Bokhandel och stadens cigarraffärer. I annonsen uppmanades medlemmarna i Vänersborgs Söners Gille samt Vänersborgs Idrottsförening och Vänersborgs Roddklubb, i vilka två sistnämnda föreningar han var ordförande vid sin död, att sluta upp vid sorgehuset, Östergatan 20, för att följa honom till graven. Halvord Lydell kom att gravsättas på Strandkyrkogården där Vänersborgs Söners Gille lät resa en hög, nästan bautastensliknande gravvård i granit över honom.

Söndagen 5 juli 1921 avtäcktes under stora festligheter bysten av denne man uppe i hans älskade Dalaborg, där han syntes ha trivts och känt sig som hemma som på inget annat ställe. Initiativet till att resa denna byst kom från Fabriks- och Hantverksföreningen till Styrelsen för Dalbobergens förskönande, Vänersborgs Söners Gille, Vänersborgs Idrottsförening och

Halvord Lydellbysten på sin nya plats i Plantaget.

Vänersborgs Roddklubb i vilka samtliga Halvord Lydell gjort betydande insatser. Vardera förening ställde en garanti av 90 kr samt utnämnde en kommitté för idéens genomförande med Edwin Andersson för Dalborgsstyrelsen, Hjalmar A. Lindedal för Vänersborgs Söners Gille, Isidor Jansson för Hantverksföreningen, Bror Fock för Idrottsföreningen samt Axel Larsson för Roddklubben. Kommittén anordnade 4-5 juli 1920 en stor fest, som besöktes av en talrik publik varigenom ett *"storartat netto"* erhöles. Bysten beställdes och stenhuggeriarbetet utfördes av bildhuggaren G.A Johansson hos Stenhuggerifirman Johansson & Co i Vänersborg efter en modell som skapats av Uddevalla-arkitekten Arthur Brattberg f. 1872 d. 1956. Vid sidan av sitt värv som arkitekt ägnade Arthur Brattberg sig även åt konstnärlig verksamhet och hade bl.a. vid sekelskiftet 1900 utställning på Uddevalla museum av skulpturer.

I referatet i Elfsborgs Läns Annonsblad anges att : *"Så väldiga människoskaror som i söndags e.m., då Halvord Lydells byst avtäcktes i Dalaborgsparken, ha troligen aldrig tillförne där varit samlade."* Stadens invånare hade gått man ur huse för att bringa Halvord Lydell sin hyllning då denne i högre grad än någon annan entusiastiskt arbetat för hemstaden, dess omhuldande och förskönande och särskilt då Dalaborgsparken. Vid denna tid avsågs härmed ett större område än vad som i dag avses med Dalaborgsparken såsom synonymt med Folkets Park. Vid 16-tiden invigningsdagen samlades som sagt stora folkmassor på platån där bysten rests ett stycke söder om Skogshyddan med en vid utsikt över Värnen och staden. Vänersborgs Tändsticksfabriks Musikkår spelade "Vårt Land". Sedan Kvartettsångarna avsjungit "Sveriges Flagga" framförde de "Vänerns Drottning". Denna sång ingick i ett större teaterstycke som första gången framförts vid en borgarfest på Vänersborgs Teater 1908 och hade tonsatts av Elis Ullman och med ord av Halvord Lydell. Så framträdde Hjalmar A. Lindedahl och höll högtidstalet i högstämda ordalag vari han hyllade Halvord Lydell. Lindedahl poängterade att en ny tid grytt då man inte längre reste statyer över furstar och krigare, skalder och vetenskapsmän. *" - - Nu har kommit nya tider och med dem har det också kommit nya seder. Demokratien har som en stormvåg gått över världen och satt sin prägel på allt land och folk. - - Den dag har nu randats, då det är de som hedras och kommer att hedras, som varit stora i det lilla, men vilka hädanefter kommer att räknas till det verkligt stora - - "* I sitt fortsatta, högstämda tal gav Hjalmar A. Lindedahl sin oreserverade hyllning år Halvord Lydells livsverk, hans djupa kunskaper, lidelsefulla kärlek till naturen och då inte minst Dalaborgsområdet, samt hans arbete för det sam-

hätte han var medlem av och inte minst för dess ungdom samt osjälviska, entusiastiska och drivande arbete han lagt ner i de sammanslutningar han varit verksam i och i flera fall varit med att grunda. När Lindedal sedan anmodat att låta täckelset falla från Lydells byst sjöng Kvartettsångarna "Hell Sverige" med musik av Conrad Nordqvist (operachef och tillika en son av Vänersborg) och ord av Halvord Lydell samt "Hör oss Svea". Till sist frambar Halvord Lydells svåger, redaktör Gustaf Blom, Göteborg, de anhörigas tack till de såväl enskilda som föreningar vilka förverkligat detta äreminne över Halvord Lydell. Allteftersom åren framskred och kretsen kring Halvord Lydell och hans generation vänersborgare alltmer glesnade för att sedan försvinna kom nog såväl hans person som insatser att glida in i de historiska skuggornas dunkel och Dalaborg förlora karaktären av friluftsområde genom samhällsförändringarna och ökade kommunikationer.

När nya Dalbobron stod klar 1963 kom bysten över Halvord Lydell att stå bara några meter in från västra brofästet men ändå dold av vegetationen. Några år senare flyttades den ett lite stycke till närheten av Skogshyddans sommarservering, i vars tillkomst Lydell även hade del. Sedan bysten råkat ut för skadegörelse, men blivit lagad, flyttades den återigen 1987, nu till Västra Plantaget. Där står Halvord Lydell vänd mot den gamla stadshotellsbyggnaden där idén till att grunda Vänersborgs Söners Gille en gång kastades fram vid ett glatt möte.

Som ett minne över Halvord Lydell infördes i Elfborgs Läns Annonsblad 18 april 1919 följande minnesdikt författad av Gillets kassör sparbankskamreren Hjalmar A.Lindedal:

Halvord Lydell

Livsproblemet ej du löste
under vandringen på jorden,
huru än du ivrigt öste
vetande ur tryckta orden.

Nu på andra sidan graven
kanske skall Allfader låta
giva dig den rätta klaven
till att lösa livets gåta.–

Oss, som kvar på jorden vandra,
nu du givit såsom minne,
att du framför alla andra
stod här med ditt ljusa sinne.

O, hur kärt var ej det gamla,
som här fanns från gångna tider,
detta, som du ville samla
fram i dagen, sent omsider.

Dock för detta ej du glömde
denna stora ungdomsskara,
åt vars liv så varmt du drömde
kunna dåd och kraft bevara.

Främst och städse till naturen
låg dock hågen alla tider,
där din själ, på vingar buren,
flydde dagens id och strider

Där, uti naturens sköte,
du det original var bliven,
som oss sedan gick till möte
som av helig patos driven.

Blommornas och trädens rike
var för dig den fria kyrka,
där du såg dig gudars like
och du vann din kraft och styrka.

Nu vårt tack för vad du giva
fick av tankar, som oss väckte.
Genom den ditt namn förbliva
skall från släkte och till släkte.

Hj. A. Lindedal.

Källor

Bohusläningen 1956

Elfsborgs Läns Annonsblad 1919 och 1921.

Granat, Stellan: Stadens statyer, Vänersborgaren No 4 utg., Sparbanken Vänersborg, Vänersborg 1982.

Lind Sven: Vänersborgs Söners Gille 75 år. Vänersborgs Söners Gilles Årsskrift 1981, Vänersborg 1981.

Stellan Granat född 1948 i Vänersborg. Studentexamen vid läroverket i Vänersborg 1968. Fil. kand med ämnena konstvetenskap, etnologi och arkeologi särskilt nordeuropeisk. Anställd 1975 vid Älvsborgs läns museiförening, numera Stiftelsen Länsmuseum i Älvsborgs län. Fr.o.m. 1 januari 1982 antikvarie vid Bohusläns museum, Uddevalla.

Vänersborgs Idrottsförening 90 år

VIF:s A-lag 1949. St.f.v. Evert Back, Harry Spetz, Gunnar Johansson, Knut Johansson, Inge Karlsson, Sören Lundblad.

Knäst.f.v. Arne Alfredsson, Mats Niklasson, Åke Gillberg, Lennart Gustafsson och Hugo Karlsson

I december 1996 fyller Vänersborgs Idrottsförening nittio år. VIF (uttalas utan i - "ve äff") bedriver i dag enbart fotboll, men har haft inte mindre än 15 olika grenar på programmet. Främst bandy, som bedrevs i nästan sjuttio år, och där hela 16 distriktsmästerskap och sex seriesegrar i division II hemfördes. VIF:s bandylag var under många år Västgötlands klart bästa. I kvalspelet till högsta serien kom man dock alltid till korta.

Tre svenska mästerskap har erövrats av VIF-are; av friidrottaren Bror Fock i löpning 10 000 meter 1909 och 1912, och av boxaren John Wennberg i fjädervikt 1926. Bror Fock vann även en olympisk silvermedalj 1912 i laglöpning 3 000 meter.

Övriga idrotter som VIF sysslat med är gymnastik, gång, brottnings, skidlopp, konståkning, skridskosegling, skridskolöppning, atletik, cykel, ishockey och källbacksåkning. Flera av dem under mycket kort tid, dock.

Fotboll började man med 1907. Leken med läderbollen har gått som en i dubbel bemärkelse röd tråd genom klubbens historia sedan dess och är sedan 1978 VIF:s enda sport.

Under tio- och tjugotalet nådde fotbollslaget stora framgångar; vad sägs till exempel om kvartsfinalplats i SM 1921 och andraplats i division II 1926. Två senior-DM har hemförts - 1919 och 1938.

I dag spelar VIF, som väl alla vet, i division IV. När detta skrivs (i slutet av maj) leder de röda serien och många tror att det skall hålla säsongen ut, eftersom laget nu verkar vara bättre än på mycket länge. En serieseger skulle onekligen vara bästa tänkbara födelsedagspresent för föreningen. (Ni som läser detta, vet hur det gick.)

Om VIF i dag i övrigt kan nämnas, att klubbens damlag spelar i division III (är obesekrat hittills i år när detta skrivs) och att ungdomsverksamheten är imponerande, med pojklag i alla åldrar från och med åtta till och med sexton år och flicklag i alla åldrar från och med tio till och med fjorton.

Liksom många andra föreningar och institutioner nu för tiden har VIF det kämpigt ekonomiskt, men en klar ljusning har förmärkts under de senaste två-tre åren. Och en sak är säker - några ålderskrämpor lider inte nitioåringen av

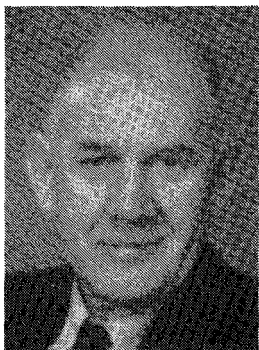
Gösta Palmström

VIF:s A lag 1942. St.f.v. Arne Carlsson lagl. Helge Josefsson, Evert Back, Einar Back, Arvid Fagerström, Tage Jonsson, Sven Westerlund, Edgar Peterson och lagl. Yngve Svärd Bit. Knäst.f.v. Karl-Erik Ferm, Sven Svanberg, Åke Hällberg och Ture Hällberg.

V I F -are att minnas

Bror Fock - den främste

En idrottsförening, som verkat i nittio år, har naturligtvis haft många duktiga ledare.

En idrottsförening, som verkat i nittio år, har naturligtvis haft många duktiga ledare, som lagt ned åtskilligt med tid och arbete för sin förening och så har det även varit i Vänersborgs Idrottsförening. Vi kommer här att nämna några av dem och börjar med storlöparen Bror Fock, som var med redan från starten 1906 och var den som först av alla gav VIF ett aktat namn i idrottskretsar. Fock var med i olympiska spelen i Stockholm 1912 och var en av de fem i svenska laget, som blev tvåa i laglöpning 3.000 meter och erövrade silvermedalj. Fock var för övrigt den förste västgöte, som fick en olympisk medalj och så var han vif-are dessutom! År 1910

tävlade Bror Fock för AIK i Stockholm.

Fock innehade en kortare tid även världsrekordet på 3.000 meter och blev svensk mästare tre gånger på 10.000 meter, 1909, och 1912. Han vann dessutom en rad internationella tävlingar lite varstans i Europa som t ex i Budapest, Prag, Wien, Berlin, Bryssel m fl större städer.

Fock var emellertid inte bara en löpare av yppersta klass, utan han ägnade även sina krafter i mycket stor utsträckning åt det organisatoriska inom idrottsrörelsen. Sålunda var han under många år sekreterare i moderklubben VIF och dess ordförande under åren 1920 - 1930. Focks ledaregenskaper togs även i anspråk av Västergötlands Idrottsförbund, vars styrelse han tillhörde inte mindre än 33 år (!), större delen som vice ordförande och kassör. När Fock så småningom drog sig tillbaka, valdes han till hedersledamot i förbundet, en utmärkelse som är nog så unik.

Bror Fock avled i hemstaden Vänersborg den 4 sept 1964 76 år gammal

Mats Niklasson

Oscar Carlberg - en eldsjäl

*Redan 1907 - som femtonåring
- vann Carlberg inträde i VIF.*

Redan 1907 - som femtonåring - vann Carlberg inträde i VIF (på den tiden valdes man in) och efterhand kom han med i dess styrelse, som han kom att tillhöra i sammanlagt 23 år. Dessutom var Carlberg under flera år lagledare för A-lagen såväl i fotboll som bandy. Han var även en av de drivande krafterna under VIF:s berömda boxningsepok åren 1924-32. Även VIF:s brottningsägnade han sina krafter åt.

Oscar Carlberg var den sanne VIF-aren, eldsjäl, entusiast. Född optimist såg han alltid ljus på VIF:s framtid.

Bandyn var nog trots allt den sport som låg Carlberg varmast om hjärtat och bl a var han initiativtagare till Västergötlands Bandyförbund, som bildades 1935 och vars styrelse han kom att tillhöra redan från början och till sin bortgång 1953. Som representant för Västergötland tillhörde Carlberg även styrelsen för Svenska Bandyförbundet under många år. En tid tillhörde han också Västergötlands Fotbollförbunds styrelse.

Som synes så har Oscar Carlberg innehaft en mängd krävande och svåra uppdrag inom idrottsrörelsen såväl lokalt som på förbunds nivå. För oss i Vänersborgs Idrottsförening framstår dock Carlbergs insatser för VIF som de mest betydelsefulla.

Den 20 sept 1953 avled Oscar Carlberg i en ålder av 61 år.

Mats Niklasson

Ragnar Harring

Harring övertog ordförandeskapet i VIF 1945 och detta blev inledningen till en 11 år lång epok.

Harring övertog ordförandeskapet i VIF 1945 och detta blev inledningen till en 11 år lång epok, som innebar en av föreningens mest framgångsrika. Och då inte bara på idrottsarenorna, även om dessa kom i förgrunden. Vad sägs om fotbollslaget, som efter två hedrande andraplacingar i seriefinalen mot IFK Uddevalla på Vänersvallen den 26 maj 1950 vann med 2 - 1 inför då fantastiska 4.005 betalande åskådare och därmed tog steget upp i div III. Här bör dock framhållas, att bakom dessa framgångar till mycket stor del var "gamle" elfsborgaren Knut Johanssons förtjänst.

1950 tog Harring initiativet till fotbollsutbyte med BK FREMAD i vår danska vänort Herning i Danmark. VIF gästade således Herning under påskveckan och BK FREMAD besökte Vänersborg några månader senare. Båda besöken var mycket uppskattade och inte minst danskarnas båtresa på Dalslands kanal blev en upplevelse för dem.

Bandyn, som under åren varit föreningens framgångsrikaste gren, hemförde under Harring-epoken Div. II med åtföljande kval vid tre tillfällen: 1950 Motala AIF h. 0-3 - 1951 Fagersta b. 2-6 - 1952 Sundbybergs IK h. 1-4.

På sommaren 1951 påbörjades arbetet med en egen anläggning på Holmängen, där förutom klubbhus med omklädningsrum anlades ishockeybana och fotbollsplan. Klubbhuset togs i bruk redan våren 1952, den första matchen på ishockeybanan spelades på trettondagen 1953, men den officiella invigningen av anläggningen ägde rum den 3 juni 1954. VIF mötte då IK Oddevold i en fotbollsmatch.

Den lyckliga tiden för Holmängeanläggningen, där ca 11.000 frivilliga arbetstimmar satsats under uppförandet, tog emellertid slut i och med utgången av 1964 då kommunen behövde området för industriändamål. Harring avled 1982, han blev 77 år.

Åke Gillberg

ÅRSKRÖNIKA 1995

” Vänersborgaren är lokalpatriot, om han är det i högre grad än sina bröder i Hjo eller Stockholm kan lämnas därhän, det förefaller dock inte otroligt ”. Så skrev stadsbokhållaren John Elov Nordén i sin kvartsssekelskrönika år 1930.

Nordén fortsatte: ” När söner av Vänersborg råkas är det mer sällan för att dryfta dagens angelägenheter, utan för att dröja vid minnen från framfarna tider. Det är inte Vänersborg av idag kärleken ägnas det är Vänersborg av igår och det är den kärleken som binder Vänersborgs söner samman. När den kärleken förenar sig i en positiv vilja att utanför det partipolitiska käbblet verka för stadens väl och bevara dess egenart är den vänersborgska lokalpatriotismen som bäst.

Av den föddes också för tjugofem år sedan Vänersborgs Söners Gille”. Det är nu 90-år sedan året var 1905 och Vänersborgs Söners Gille bildades men den analys som John Elvor Nordén gjorde i sin kvartsssekelskrönika gäller förmodligen även idag: ” det är inte Vänersborg av idag kärleken ägnas, det är kärleken av igår och det är den kärleken som binder Vänersborgs söner samman”.

Det är en stor och mycket viktig uppgift som vi har: att ta vara på, värna om och bevara Vänersborgs- och vår historia.

De hus på Kronogatan som gillet hyr av kommunen är ett bra exempel på den gamla miljö som skall bevaras. Det är oerhört viktigt att ungdomen kan få en möjlighet att uppleva ”historia” inte bara i museer utan även på ” riktigt ”.

Vad jag efterlyser är kanske precis det som Nordén skrev:” det är inte Vänersborg av idag

Ett bra och samtidigt skrämmande exempel är detta: i Vänersborg skulle en översikt avseende centrum ske. Kommunen skulle hålla i ärendet butiksägare och fastighetsägare inbjöds, olika kommittéer bildades. Var fanns inbjudan till Vänersborgs Söners Gille ?

Gillet hade sin vårsammankomst den 5:e april. Mötet ägde rum i Frimurarelogens lokaler och det var många gillebröder som deltog.

Åldermannen hade bjudit in näringslivssekreteraren Erlandsson vilken skulle hålla föredrag om hur kommunen, butiksägare och fastighetsägare skulle skapa ett bättre centrum i Vänersborg.

Den som måste fått mest behållning av denna presentation var näringslivssekreteraren själv. Att inte Vänersborgs Söners Gille fått nå

gon inbjudan att medverka i en översyn av vårt eget centrum finner jag inte bara förvånansvärt utan synnerligen anmärkningsvärt.

Den kunskap om och det intresse för vårt Vänersborg som våra gillesbröder besitter kan man inte finna någon annan stans.

Vi hade mycket trevligt på vårstämman den 5:e april och trevligt hade man säkerligen på Birger Sjöberg-Sällskapet samma dag. I Arbetar-föreningens lokal kåserade vår gillesbröder Erik Wegraeus över Birger Sjöberg. Här hade tydligen de styrande i gillet och Birger Sjöbergs sällskapet drabbats av "kortslutning". Vi hoppas verkligen att vi inte i fortsättningen skall behöva dela på oss för att kunna bevista de båda evenemangen.

205.891:75 lär fängelset ha kostat att bygga och färdigställa år 1851.

Det fanns plats för 90 fångar och fängelset måste ha varit att betrakta som rymningssäkert, det är ju trots allt inte så ofta som vi hört om att fångar rymt därifrån.

Skillnad är det nu, det nya fängelset ute på "Restad" lär ha kostat 86.000.000:- att färdigställa. Skall denna byggnad kallas för fängelse eller hotel det är frågan. Trots stängsel och vakter promenerar "gästerna" ut och in precis som de vill. Förmodligen upplever vi här den nya humana kriminalvården.

I en tidningsintervju med en "gäst" på det nya fängelset framkom att anledningen till att så många rymt var att man hade "sökt" sig till denna anstalt men sedan hade man känt sig lurad. Varför ?

Jo, man upplevde att anstaltsledningen gått ut med falsk reklam om fängelset till interner runt om i landet. Jag för min del finner det anmärkningsvärt att man går ut med falsk reklam, vi vet ju att det får man inte göra. Tänk kära gillebröder vad vi har kvar att lära, jag hade ingen aning om att man värvade "kunder" till fängelser via reklambroschyrer.

I januari månad kunde vi läsa om att Vänersborg mycket väl kan bli residensstad i ett nytt storlän. Det nya stora länet skulle kunna bestå av Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län, Skaraborgs län och delar av Hallands län. Det är väl egentligen ganska självklart eller hur?

Jag kan inte tänka mig att det finns någon ort som på något sätt kan konkurrera med Vänersborg. Skall nu småskaligheten helt försvinna måste ju även vi hålla oss framme och visa vad vi kan.

Pendeltåg i 4-stad diskuteras, detta måste ju vara ett vettigt sätt att transportera sig på nu när samarbetet mellan städerna blir allt intensivare. Att människor vill pendla till oss i Vänersborg är ju helt klart men att vi skall behöva pendla till så exotiska platser som Trollhättan och Uddevalla är väl inte så självklart. Skämt å sido bra kommunikationer är ett måste så bättre vägar och järnvägar hälsas med glädje.

Gillet som är en vital och pigg 90-åring gratulerar en pigg och mycket omtyckt 50-åring nämligen Vänersborgs Fotoklubb. När vi ändå håller på att hurra och gratulera så gör vi det även för polisföreningen som i år firar sitt 75-års jubileum.

"Storan" kör igång igen och skall visa kvalitetsfilm. Vi håller tummarna för Stora Biografen som faktiskt lär vara Sveriges näst äldsta biograf.

Ett besked i lokalbladet att kommunen skulle flytta var inte så allvarligt som det först kan tyckas. 26 tjänstemän skulle förflyttas inom kommunhuset allt för att vi allmänheten skulle få en bättre service. Så vill vi kommuninnevånare titta in till våra makthavare så träffas de numera i kommunhuset på bottenvåningen.

En positiv annons kunde vi läsa i ELA 28:e februari. VBG Produkter AB sökte konstruktörer och säljare. Det är oerhört roligt att företaget nu går så bra. Ett företag av denna storlek är fantastiskt viktigt för hela kommunen. Vi lyfter på hattarna för företaget och dess VD Richard Persson.

Vänersborgs Scouter har flyttat sin verksamhet till det gamla sanatoriet i Dalbobergen. Det känns verkligen bra att scoutrörelsen fått tillgång till detta fina område. Scoutkåren har förnärvarande ca 250 medlemmar och de har lagt ner ett jättearbete på sin nya lokal.

När vi ändå är inne på ämnet att flytta sin verksamhet så har detta drabbat även vår poliskår. Så gott som samtliga kommuninnevånare reagerade våldsamt när det blev känt att vi skulle bli utan polis stor del av dygnet. Vi lugnades via intervjuer med olika polisbefäl men likt förbaskat framkom att det fanns inte en enda närpolis i Vänersborg under juli månad. Samtliga i tjänst var kommenderade till Trollhättan varifrån verksamheten leds. Den lokala polisledning som finns kvar börjar nu bli bekymrad och det är ju bra. Vänersborg har dock ca 18.000 invånare i centrala kommunen och lika många utanför centrum, självklart skall vi ha en polisstation som är bemannad dygnet runt.

Älven skall locka turister läser vi i bladet. Kommunerna Ale, Lilla Edet, Trollhättan och Vänersborg har beslutat gå samman och marknadsföra Göta älvdalen som turistmål. Man räknar med att turistsatsningen skall ge ca 20 nya arbetstillfällen och ge kommunerna ca 4.000.000:- i ökade skatteintäkter. Detta är verkligen välkommet, varje krona som även vi kan få genom att turister handlar, äter och övernattar hos oss behövs. När vi ändå är inne på ämnet turister och vatten tycker jag personligen att det känns underligt att man flyttat på gästhamnen men detta går förmodligen inte att göra något åt.

Ett annat sätt att tjäna pengar på är detta med fri företagsamhet. Samhället behöver driftiga personer som är villiga att satsa både kapital och tid för att driva företag. Ett par "företagare" som förmodligen missförstod detta med fri företagsamhet var de som brände brännvin på en ö i Hästefjorden, vinsten var förmodligen god och avkastning på eget kapital måste varit fantastisk, men det är inte denna typ av företag som vi vänersborgare önskar se i vår kommun.

En annan "affär" var den att kommunen sålde Elverket. Det har upprört många och debattens vågor har gått höga.

Vi vänersborgare har kunnat följa politikernas käbbel via lokalbladets insändarsidor. Det verkar som om partiet Folkviljan driver debatterna på insändarsidorna samtidigt som man gör allt för att smutskasta både sina kollegor inom politiken samt tjänstemännen i kommunen. Frågan är om denna strategi verkligen gagnar oss medborgare, jag är verkligen tveksam till det.

Ett rus på våren tycker nog många är ganska bra. Men "Våruset" tycker de allra flesta är bra. I år deltog över 4.000 kvinnor i loppet som går över 5 km. Tjejerna hade verkligen haft tur med vädret och som pricken över i hade man lyckats att engagera Vänersborgs egen Erik Blix som konferencier. Vi gubbar i gillet lyfter på hatten för alla våra Fridor som deltog i loppet.

När det gäller detta att hantera rus och dylikt har närpolisen Morgan Larsson verkligen dragit sitt strå till stacken. Larsson har nämligen startat "Team 49" här hos oss i Vänersborg. "Team 49" är ett projekt som vänder sig till ungdomar vilka går i årskurserna 4 - 9.

Projektet arbetar helt i brottsförebyggande syfte och det går till så att polisen tecknar ett kontrakt med ungdomarna som förbinder sig att inte begå brott. Detta projekt finns på ytterligare en del orter i Sverige och man har bara goda erfarenheter så här långt.

Polisman Larsson erhöll "Vitsippspriset" från Kds och vi vänersborgare håller tummarna för polisen och önskar Morgan Larsson lycka till. Det är fler personer av denna sort som vi behöver, människor som vågar och orkar engagera sig.

Här är vi inne på ämnet duktiga poliser och sådana hade vi besök av i somras. Personal från Scotland Yard och FBI gjorde strandhugg på Ursand. Dessa internationella gäster deltog i en roddtävling "Eurow - 95" som gick från Karlshamn upp via Östersjökusten ner Göta kanal för att avslutas i Göteborg.

Ett annat gäng som verkligen inte tar det med ro utan är verkligt duktiga på att ro är våra ungdomar i Vänersborgs Roddklubb.

Vid Nordiska mästerskapen rodde Camilla Persson och Thony Boström hem var sin silvermedalj. Joachim Swahn och Joachim Lindberg erövrade samma helg guld- och silvermedaljer i tävlingen "Scandinavian Open". Det är mycket glädjande att vår "gamla" fina roddklubb fortfarande kan göra sig gällande. Vi har all anledning att vara stolta över de fina ungdomar som finns i klubben, men glöm inte all den tid, energi och allt slit som tränare och ledare lägger ner.

Den 4:e september hade vi celebert besök. Kungaparet gästade vårt Vänersborg. Drottningen skulle dela ut VBG-stipendiet för astma och allergi forskning å 648.000:-. Framlidne direktören Herman Krefting grundaren av VBG Produkter AB, bildade 1984 Herman Kreftings stiftelse för astma- och allergiforskning. Stiftelsen har hittills delat ut hela 2.500.000:-. Detta evenemang med konungen och drottningen gav naturligtvis eko över hela landet.

Den välkände vänersborgsprofilen och tillika antikhandlaren Bo Knutsson lyckades att få hit inspelningen av TV-programmet "Antikrundan".

Det fullkomligen vimlade av människor och prylar på Stadt (oj, förlåt) Kulturhuset. Bo och hans skickliga kollegor slet så svetten lackade med att förklara för folk vad det var de ägde och om det eventuellt kunde vara värt något. Det skall bli mycket spännande att se TV-programmet när det sänds någon gång i början av 1996.

Heder åt Bo som verkligen arbetar för Vänersborg. Först lyckades Bo få hit den fantastiska glasutställningen och nu även "Antikrundan". Det är bara att konstatera, vi behöver många fler av samma kaliber som vår käre antikhandlare.

Mitt förslag är att vi alla gillebröder lovar varandra att under 1996 agera som ambassadörer för vårt älskade Vänersborg. Kan vi alla tala och tänka positivt om vår underbara stad så var det väl konstigt om vi inte kan påverka och få ett bättre och mänskligare klimat på alla sätt.

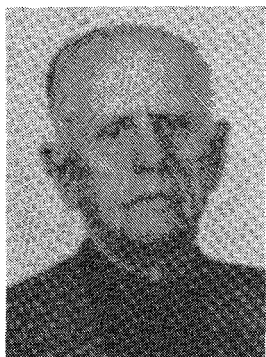
Allhelgonafton 1995

Dag Wadman.

MINNESRUNOR 1995 – 1996

Under tiden juli 1995 t o m juni 1996 har 11 Gillebröder fullbordat sin jordevandring och för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över våra bortgångna Gillebröders minne.

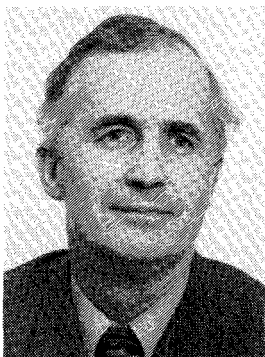

Direktören Gunnar Lundin född i Kristinehamn den 30 september 1907, avled i Vänersborg den 23 maj 1995. Han växte upp i Göteborg, där han avlade realexamen och senare handelsexamen. 1931 flyttade han till Vänersborg som medarbetare i Bröderna Karlges Bil AB, som låg i korsningen Hamngatan - Kronogatan. Han utnämndes till VD för bolaget och arbetade upp firman med stor framgång. Så småningom blev Gunnar Lundin ägare till bolaget och utökade verksamheten i betydande omfattning genom de stora byggnationerna på Östra vägen i Vänersborg och verksamhet i Trollhättan. I samband med sin pensionering 1974 sålde han företaget.

Vid sidan av sitt arbete var han engagerad i föreningslivet och var medlem i bland annat Vänersborgs Rotaryklubb och Par Bricole. Gunnar Lundin älskade havet och

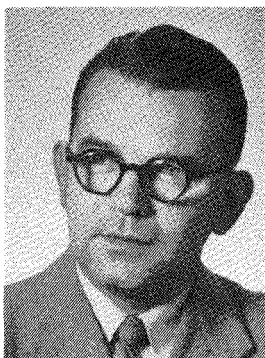
Bohuslän, och sin fritid ägnade han gärna åt stugan i Hunnebostrand. Han tyckte även om att, som han själv uttryckte det, "gå på lokal".

Inträdde i Gillet 1969.

Skolchefen Carl-Eric Johansson, född i Grästorp den 27 augusti 1917, avled i Vänersborg den 12 augusti 1995. Efter avslutad skolgång utbildade han sig inom tapetseraryrket, inom vilket han erhöll mästarebrev. Hans arbetsanställningar var förlagda till olika platser i norra och mellersta Sverige. Han vidareutbildade sig till yrkeslärare och hans stora intresse för utbildningsfrågor förde honom i mitten av 1950-talet till den nyinrättade tjänsten som rektor för landstingets yrkesutbildning i Gävleborgs län. 1965 utnämndes han till skolchef vid Älvsborgs läns landsting, där han med stor skicklighet och omvittnad god ledareförmåga utvecklade och organiserade landstingets skol- och utbildningsverksamhet fram till 1982, då han gick i pension. Vid sidan av sitt arbete odlade Carl-

Eric Johansson flera intressen. Han älskade att ströva i skog och mark och i yngre år föredrog han många fjällvandringar. Han var en amatörornitolog av klass och hade alltid kikaren till hands vid sina promenader. Även musiken låg honom varmt om hjärtat och han var en trägen och uppskattad god violinist i Vänersborgs Orkesterförening. Efter pensioneringen deltog han gärna i senioremans hobbyslöjd i Hagaparken och många små konstnärliga alster i trä vittnar om hans goda handlag och stora kunnsighet i hantverket. Förutom medlemskapet i flera naturskyddsföreningar hann han även med att ägna tid åt ordensväsendet och var medlem i Par Bricole och Tempelridarna. Inträdde i Gillet 1989

Byggnadssnickaren Gösta Lindgren, född i Vänersborg den 11 juli 1903, avled i Örebro den 21 september 1995. Efter avslutad skolgång i Vänersborg utbildade han sig till byggnadssnickare och anställdes i Bröderna Lindgrens välkända byggföretag. Under 1920-1930-talet medverkade han vid uppförandet av många hus i Vänersborg framförallt på Storgatan, som då var planlagd. 1937 flyttade han med sin familj till Örebro, där han vann anställning vid Ekströms fabriker. I mitten av 1950-talet etablerade han sig som egen företagare och innehade en kioskrörelse fram till sin pensionering. Redan i ungdomsåren väcktes Gösta Lindgrens stora intresse för musik och då han fullgjorde sin värnplikt vid Västgöta regemente i Vänersborg deltog han som flöjtist i regementets musikkår. De senaste åren av sin levnad bodde han i servicelä-

genhet och förnöjde ofta sina grannar med vackert och njutbart flöjtspel. Inträdde i Gillet 1955.

Ingenjören Oscar Pettersson, född i Vänersborg 1914, avled i Göteborg den 25 september 1995. Efter avslutad skolgång i Vänersborg, utbildade han sig till snickare och arbetade vid Eriksbergs Mekaniska verkstad och som förman vid Göteborgs Skeppssnickeri innan han vann anställning som verkmästare vid Gävle varv. Efter studier vid teknisk aftonskola och avlagd ingenjörsexamen anställdes han som ingenjör vid Götaverken i Göteborg. Inträdde i Gillet 1959.

Bergsingenjören Axel Lennart Dahl, född i Vänersborg den 14 december 1924, avled i Gävle den 1 oktober 1995. Efter avlagd studentexamen vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk påbörjade han sina studier vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm, varifrån han utexaminerades 1951. Samma år vann han anställning vid Svenska Kullagerfabriken, där han verkade som ingenjör fram till 1958. 1959 tillträdde han befattningen som laboratoriechef vid Sandvikens industrier i Gävle. Denna anställning innehade han tills han för ett tiotal år sedan drabbades av en mycket svår sjukdom. Inträdde i Gillet 1948.

Kulturchefen Göran Ericson, född i Karlstad den 21 april 1927, avled i Göteborg den 8 oktober 1995. Redan i tonåren flyttade han med föräldrarna till Göteborg, där han genomgick sin skolutbildning. Under åren 1957 till 1961 var han anställd som assistent vid Göteborgs barnvårdsnämnds fritidsbyrå. Sistnämnda år erhöll han den då nyinrättade tjänsten som förvaltningschef vid Vänersborgs Fritidsnämnd. Under Göran Ericsons ledning genomgick Vänersborg en stor utveckling inom sport och fritid. 1964 invigdes vårt Sportcentrum med Idrottshallen och den konstfrysta isbanan. 1969 invigde vi det tempererade badet, som numera är nedlagt och 1981 var Ishallen klar för hockeyspel. 1986 utnämndes han till kultur och turistchef, en befattning som han innehade fram till sin pensionering 1992.

Otaliga är de arrangemang, idéer och uppslag till aktiviteter, som Göran Ericson planerade och genomförde. Han introducerade optimistjolle-seglingarna, Fridamäss, Good old days, Birger Sjöbergsspelet Lilla Paris, Älgsafarin, tisdagsunderhållningarna i Plantaget och mycket mycket annat. Tack vara Görans intresse för bandysporten och hans engagemang i Svenska Bandyförbundet begåvades vår stad med många landskamper och mästerskap kring det röda nystanet. Under många år var han ordförande i Svenska Livräddningssällskapet i Bohuslän/Dal. 1993 flyttade han till sin barndomsstad Göteborg, där han var bosatt intill sin bortgång.

Inträdde i Gillet 1977.

Ackvisitören Carl Gustav Einar Jacobsson, född i Vänersborg den 18 december 1919, avled i sin födelsestad den 17 oktober 1995. Efter avslutad skolgång genomgick han utbildning till konditor varefter han tillsammans med familjen drev eget företag inom konditori-restaurangbranschen under cirka 20 år. Under 1960-talet studerade han vid NKI och vid Handelsskolan därefter innehade han administrativa befattningar vid Åkland, ELA och Tidningen Trollhättan. De sista åren före pensioneringen verkade han som begravningsentreprenör vid Fonus i Uddevalla.

Einar Jacobsson arbetade mycket med ideella organisationer och var verksam inom SMF i Vänersborg, Vänersborgs församlingskår och IOGT-NTO. Efter pensioneringen ägnade han sin mesta tid åt ungdomsarbete inom nykterhetsrörelsen.

Inträdde i Gillet 1985.

Poliskommissarien Helge Elof Åström, född i Vänersborg den 30 juni 1902, avled i sin födelsestad den 7 januari 1996. Efter avlagd studentexamen vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk 1921, ägnade han sig åt affärsverksamhet inom bil- bilscolebranschen. 1928 började han sin utbildning till polis och 1929 erhöll han anställning som poliskonstapel i Kungälv. 1936 genomgick han polis skolans kommissarieklass och 1941 erhöll han anställning som överkonstapel vid Vänersborgs poliskår. 1953 erhöll han anställning som poliskommissarie i Vänersborg, en tjänst som han innehade intill sin pensionering 1967.

Helge Åström hyte ett varmt engagemang för sin hemstad och tillhörde kamratföreningen Gamla Östrahaga- och Sjöbergspojkarna så länge föreningen verkade. Han var även ledamot i kommittén för stadens förskönande under

1940-1950-talet. Hans stora fritidsintresse var jakt- och fiske, båtar och sjön samt sommarstugan på Udden vid Nordkroken.

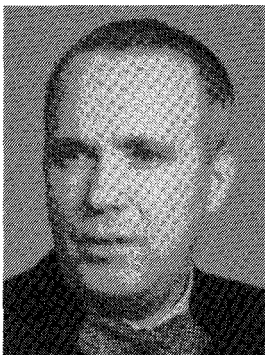
Inträdde i Gillet 1942.

Brandchefen Sven-Eric Wedham, född i Göteborg den 29 januari 1913, avled i Vänersborg den 12 januari 1996. Efter genomgångna studier i Göteborg genomgick han utbildning till brandingeniör vid Statens Brandskola. Efter några år som brandchef i Lidköping, erhöll han befattningen som den förste brandchefen för Vänersborgs heltidsbrandkår 1948. Samma år blev även förordnad som länsbrandinspektör i Älvsborgs län. Båda befattningarna innehade han intill sin pensionsavgång. Sven-Eric Wedham var även reservofficer och major vid Värmlands Regemente. I den egenskapen tjänstgjorde han vid Svenska bataljonen i Kongo 1961. Vid sidan av sitt arbete ägnade han stort intresse för stadens ordens- och föreningsliv. Sålunda var man mångårig medlem av Rotary, Frimurarelogen, Odd Fellow och Civilförsvarsföreningen.

Hans stora fritidsintresse var sommarstugan i Lyse. Han var även sportintresserad och aktiv medlem i Vänersborgs Curlingklubb.

Inträdde i Gillet 1978.

Tidskrivaren Johnny Georg Laurell, född i Vänersborg den 13 juli 1908, avled i sin födelsestad den 29 juni 1996. Efter avslutad skolgång i Vänersborgs Folkskola genomgick han Gotthardska Handelsskolan, i ämnena Maskinskrivning, Bokföring, Räkning och Procentuträkning för större arbeten. 1922 anställdes han i Kooperativas första affär på Vallgatan 17. Hans stora arbetsförmåga och fallenhet för affärsyrket gjorde att han snabbt avancerade till butiksföreståndare. Mellan åren 1942 till 1952 drev han egen affärsrörelse i korsningen Kyrkogatan - Gasverksgatan. 1953 erhöll han anställning som kontorist vid avlöningskontoret vid NOHAB i Trollhättan. En befattning som han innehade fram till pensionering 1973.

Redan i barndomen väcktes Johnny Laurells intresse för idrotten i vår stad och då främst Vänersborgs Idrotts-

förening, inom vilken han verkade som kassör under hela 30 år. 1954 var han en av initiativtagarna och bildarna av VIF:s Vänner, där han var hedersledarmot och föreningens äldsta medlem. Han ägnade även stort intresse åt stadens övriga föreningsliv. Bland var han kassör Vänersborgs Smålandsgille. Hans vänsälla väsen och idealitet uppskattades av alla och han erhöll under sin levnad många bevis i form av Förtjänst- och Hederstecken från bland andra Västergötlands Idrottsförbund, Västergötlands Fotbollsförbund, Vänersborgs Idrottsförening och ett flertal övriga idrottssammanlutningar.

Inträdde i Gillet 1946.

Distriktslantmätaren Per Olof Henry Nilsson, född i Vänersborg den 12 oktober 1934, avled i Skurup den 26 juli 1996. Efter avlagd studentexamen vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg, studerade han vid Kungl. Tekniska Högskolan i Stockholm, där han 1960 avlade civilingenjörsexamen. Redan samma år vann han anställning som tjänsteman vid Kungl Lantmäteristyrelsen i Kopparbergs län. I Dalarna tjänstgjorde han som lantmätare fram till 1968 då han förordnades på en tjänst i Malmöhus län vid Lantmäteriets specialenhet nummer 1, där han tjänstgjorde som förrättningslantmätare inom sektorn för "Jord och skogsbruket rationalisering". Parallellt med denna befattning innehade han även förordnande som förrättningsman för laga skifte i Mora. 1973 förordnades han till distriktslantmätare i Hedemora. 1976 flyttade han

till Skåne och bosatte sig i Skurup, sedan han förordnats som biträdande överlantmätare vid Länstyrelsen i Malmöhus län. I början av 1980 erhöll han anställning vid Stadsbyggnadskontoret för Malmö stad, där han verkade som avdelningschef för Stads-mättningsavdelningen fram till sin bortgång.

Inträdde i Gillet 1995.

S Gunnar Peterson

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

t.o.m. 30/6 1996

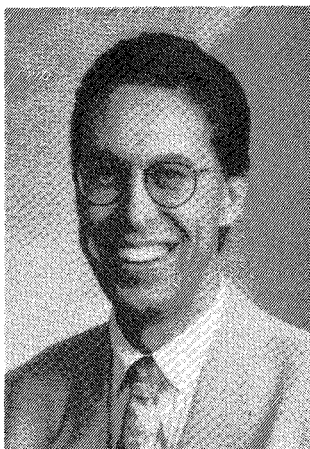
HEDERSLEDAMOT

Thernquist, Ole, f.d. Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg

MEDLEMMAR

	Födelse- år	Inträdes- år
ABELSON, ROLF, Vänersborg	1954	86
ABRAHAMSSON, LENNART "TARREN", Stenungsund	1927	83
ADOLFSON, HANS, Skolvård, Vänersborg	1963	95
ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AGROTH, STIG ALLAN, Göteborg	1920	96
AHLBERG, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1966	80
AHLIN, ANDERS, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1965	78
*AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem, Gilleskrivare</i>	1944	58
AHLIN, ULF, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1968	78
*AHLM, ALLAN, Järnhandelsbiträde, Vänersborg	1923	58
ALEXANDERSSON, HANS, Naturvårdsassistent, Vänersborg	1948	75
ALFREDSSON, HÅKAN, Vänersborg	1951	95
ALFREDSSON, LARS, Vänersborg	1956	76
ALMGREN, BENGT, Frändefors	1945	96
ALMHAGE, EJE, Köpman, Vänersborg	1945	94
ALMQVIST, DICK, Polisassistent, Vänersborg	1947	88
AMGÅRD, KARL-ERIC, Kommunalarbetare, Vänersborg	1940	74
ANDER, STIG, F.kommissarie, Vänersborg	1913	87
ANDERSEN, HASSE, Speciallärare, Vänersborg	1940	92
**ANDERSSON, ARNE, Yrkesvalslärare, Vänersborg	1917	43
ANDERSSON, ARNE, Verkstadschef, Vänersborg	1923	80
ANDERSSON, BO, Ingenjör, Örebro	1940	74
ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg	1957	88
*ANDERSSON, CHRISTER, Fil.mag. Vänersborg	1945	55
*ANDERSSON, ERIC, Assistent, Vänersborg	1915	51
ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan	1946	84
ANDERSSON, HÅKAN, Vargön	1946	83
ANDERSSON, HÅKAN, Sjukvårdare, Trollhättan	1949	85
ANDERSSON, JENS, Vänersborg	1912	83
ANDERSSON, JOHAN, Vänersborg	1977	83
ANDERSSON, JOHN, Maskinchef	1953	74
ANDERSSON, JOHN, Studerande, Vänersborg	1972	85
ANDERSSON, CARL, Studerande, Vänersborg	1977	92
ANDERSSON, KARL-ERIK, Bankdirektör, Vänersborg	1925	82
ANDERSSON, CARL-OTTO, Vänersborg	1923	83
ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Vänersborg	1963	83
ANDERSSON, KENT, Köpman, Vänersborg	1944	81

-Jag kan bli din Personliga Bankman.

*Bengt Fridh,
Vänersborg*

Vill du ha en egen kontakt på banken?

Någon som sätter sig in i din och familjens ekonomi, ser helheten och kan hjälpa dig i frågor som har med sparande, finansiering, låneskydd, försäkringar m m att göra.

När du behöver hjälp eller funderar över någonting, vet du vem du ska kontakta. Du som har en Personlig Bankman, får också automatiskt del av en rad andra förmåner.

Hör av dig, så kan jag eller någon av mina kollegor berätta mer om vad det betyder att ha en Personlig Bankman i Nordbanken. Och vad som krävs av dig.

Välkommen in!

Edsgatan 21 - 0521 - 120 05

NB
NORDBANKEN

ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1942	90
ANDERSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1940	80
*ANDERSSON, LARS, Glasmästare, Vänersborg	1930	59
ANDERSSON, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1945	88
ANDERSSON, LENNART, Vänersborg	1926	80
ANDERSSON, LENNART, Säljare, Vargön	1958	93
ANDERSSON, LENNART, Telearbetare, Vänersborg	1950	79
ANDERSSON, MARCUS, Vänersborg	1973	83
ANDERSSON, NILS, Vänersborg	1912	82
*ANDERSSON, NILS, Disponent, Göteborg	1915	53
ANDERSSON, OVE, Hotelldirektör, Mora	1945	94
**ANDERSSON, RAGNAR, fd. Köpman, Vänersborg	1919	35
ANDERSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1928	76
ANDERSSON, RICARD, Ingenjör, Vänersborg	1926	94
ANDERSSON, ROLF, Apotekare, Upplands Väsby	1936	94
ANDERSSON, ROLF, Mellerud	1947	80
ANDERSSON, STIG, Vänersborg	1938	94
**ANDERSSON, STIG, Socialvårdsschef, Vänersborg	1918	45
*ANDERSSON, STIG, Mättningsbiträde	1924	70
ANDERSSON, STIG, Herr, Vänersborg	1936	87
ANDERSSON, STIG LENNART, Brandinspektör, Vänersborg	1932	88
ANDERSSON, SVEN GUNNAR, Redaktör, Åkersberga	1928	83
ANDERSSON, TOMMY, Affärsbiträde, Vänersborg	1950	75
ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg	1950	83
*ANDERSSON, TORSTEN, Byrådirektör, Vänersborg	1914	55
ANDERSSON, WOLMAR, Verkst.montör, Vänersborg	1927	83
*ANDRÉEN, ANDERS, Järnhandlare, Vänersborg	1938	68
ANDRÉEN, HÅKAN, Frändefors	1942	82
ANGSÉUS, TAGE, l:e polisinspektör, Vänersborg	1924	75
ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, JAN, Elektriker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, PATRIK, Elektriker, Vargön	1964	90
ANKARTOFT, STAFFAN, Kock, Nora	1960	90
ANKARTOFT, STURE, Överingenjör, Trollhättan	1936	90
ARVEKLEV, LEIF, Vargön	1952	96
ARVIDSON, BENGT, Skötare, Vargön	1949	75
ARWIDSSON, GÖSTA, Distriktschef, Hudiksvall	1921	81
*ARWIDSSON, UNO, Expeditionsassistent, Vänersborg	1927	60
ASP, PETER, Journalist, Vänersborg	1968	95
*ASPMAN, ARNE, Elektriker, Vänersborg	1920	59
BACK, INGVAR, Rörmontör, Vänersborg	1932	73
*BACK, JAN, Sjukvårdare, Vänersborg	1934	63
BACK, KURT, Servicebiträde, Vänersborg	1931	93
BACK, ROGER, Fotograf, Vänersborg	1956	83
BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg	1957	89
BECKMAN, ÅKE, Rektor, Vänersborg	1928	89
BENGTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76

PULSEN

**Din Lokala dataleverantör i
Centrum av Trestad**

COMPAQ

Ring eller kom in och prata med våra **kompetenta** säljare så att du får den utrustning du behöver.

Stampgatan 12, Trestad Center,
462 28 Vänersborg
Tel: 0521-25 54 50

BERG, CHRISTIAN, Vänersborg	1968	68
*BERG, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg.	1920	53
BERGH, GUNNAR, Civilekonom, Barsebäck.	1957	88
*BERG, HÅKAN, Faktor, Vänersborg.	1944	68
BERG, LENNART, Vänersborg.	1950	94
BERGER, ANDRÉAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1974	76
*BERGER, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1943	55
*BERGER, HARRY, Disponent, Vänersborg	1904	54
BERGER, MAGNUS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1967	76
BERGER, MAX, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1970	76
BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
**BERGLUND, GÖSTA, Sjöingenjör, Malmö	1920	43
*BERGMAN, KARL-ERIK, Ingenjör, Nol	1930	48
BERGSTRÖM, ERLING, Vänersborg.	1933	96
BERGSTRÖM, JOHAN, Vänersborg.	1950	80
BERGSTRÖM, RAGNAR, Vänersborg.	1942	80
BERGSTRÖM, REINHOLD, fd. Byråchef, Vänersborg	1914	80
BERNLING, OLLE, Advokat, Vänersborg	1922	89
BERNTSON, BERNT, F.stationsinspektör, Vänersborg	1916	82
BERTZÉN, SVEN, Platschef, Vänersborg	1926	84
*BIEL, GÖSTA, Direktör, Lerum	1911	46
BILLENGREN, LARS, Köpman, Vänersborg	1938	75
BIÖRKKVIST, CARL-MARTIN, f Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	85
BJARNELL, KARL ERIK, Lantbrukare, Vänersborg	1918	83
BJÄRUDD, HENRY, F.spec.lärare, Vänersborg	1914	87
BJÖRENDALH, LARS, Sekreterare, Vänersborg	1945	88
BJÖRKENSTOCK, JAN-OLOF, Munkänk, Nynäshamn.	1948	82
BJÖRNBERG, HÅKAN, Fil.kand., Vänersborg	1954	77
BJÖRNBERG, MARTIN, Stud. Vänersborg	1968	94
*BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamr., Vänersborg <i>Bisittare i styrelsen</i>	1927	54
*BJÖRNBERG, SVEN, Polisman, Vänersborg	1929	54
BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön	1953	77
*BJÖRNDAHL, KARL-ERIK, Bokbinderimästare, Vänersborg	1926	60
BLIXT, BENGT, Maskinmästare, Uddevalla.	1929	80
BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1965	95
BLOMGREN, ERIK, Vänersborg	1973	83
*BLOMGREN, GUNNAR, Stenhuggarmästare, Vänersborg	1912	54
BLOMGREN, LARS, Fritidsassistent, Vänersborg	1941	77
BLOMGREN, MATS, Vänersborg.	1960	77
BLOMGREN, SVEN, Professor, Vänersborg	1908	77
BLOMQVIST, STEN, Herr, Vargön	1939	94
BOBERG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1982	87
BOBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1946	92
BOBERG, MARKUS, Studerande, Vänersborg.	1972	87
*BODÉN, SIGVARD, Ingenjör, Norsborg, <i>ständig medlem</i>	1923	55
BOHLIN PONTUS, Stockholm	1968	95
BOMAN, GÖRAN, Bitr.regionchef, Vänersborg.	1948	94
BOMAN, MERRIL, Direktör, Stockholm	1953	90

- **Sparande**
- **Lån**
- **Placeringar**
- **Försäkringar**
- **Juridiska tjänster**

Allt på ett ställe!

Vi är inte bara Vänersborgs största och
mest anlitade bank.

Hos oss på Sparbanken finns även
bankjurister och försäkringsspecialister.

Välkommen in!

SPARBANKEN

BONDE, LEIF, Museitekniker, Vänersborg	1940	85
*BORG, EINAR, Handlande, Vänersborg	1906	48
BORGLIDEN, INGE, Lidköping	1936	94
BRATTWALL, JAN, Landstingsdirektör, Vänersborg	1942	91
*BRIGELIUS, GUNNAR, Direktör, Åsa	1919	54
BRYNGELSSON, STIG, Verkstadsmontör, Vänersborg	1927	91
BÜGLER, RONALD, Kamrer, Vänersborg	1928	74
*BÄCKSTRÖM, BERTH, Åkeriägare, Vänersborg	1946	67
BÄCKSTRÖM, EMIL, Studerande, Vänersborg	1976	85
* BÄCKSTRÖM, GUNNAR, Åkeriägare, Vänersborg	1932	67
CAPING, BENGT, Lagman, Vänersborg	1921	82
CARLÉN, BENGT, Vargön	1947	83
CARLSSON, THOMAS, Målaremästare, Vänersborg	1957	96
CEDER, BERNT, Telearbetare, Vänersborg	1933	90
*CEDERHOLM, ÅKE, Direktör, Uddevalla	1913	55
CLAESSON, STIG, Försäljare, Vänersborg	1926	86
CRANTZ, CURT GÖRAN, Planerare, Vänersborg	1958	90
CRONQUIST, TORD, Körsnär, Vänersborg	1927	94
*DAFGÅRD, BENGT, Arbetsl. Trollhättan <i>ständig medlem</i>	1939	50
*DAFGÅRD, GUNNAR, Direktör, Källby	1919	67
*DAHLGREN, ARNE, Byrådirektör, Vänersborg	1918	55
DAHLGREN, EBER, Vänersborg	1926	89
DAHLGREN, INGVAR, Verkstadsarb, Vänersborg	1945	95
DAHLGREN, LEIF, Banktjänsteman, Vänersborg	1945	85
*DAHLLÖF, AXEL, Affärschef, Göteborg	1911	55
DAHLLÖF, MATS, Vänersborg	1965	67
DAHLLÖF, OLOF, Byråingenjör, Brastad	1918	83
DAVIDSSON, BENGT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1957	71
*DAVIDSSON, BILT, Bankkamrer, Vänersborg	1938	64
DAVIDSSON, ROLF, Vänersborg	1935	96
DETTER, THURE, Direktör, Malmö	1912	79
DIMBERG, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1914	87
*EDVARDSSON, GUNNAR, Överskötare, Vänersborg	1916	71
EISERMARK, CONNY, Banarbetare, Vargön	1959	95
**EK, HARALD, Överstelöjtnant, Täby	1919	44
EK, CARL-GUSTAF, Teknologie doktor, V Frölunda	1958	83
*EK, KNUT, Slöjdlärare, Vänersborg		
<i>Innehavare av Gilllets medalj (1995).</i>	1924	50
EK, LARS-ANDERS, Församlingspedagog, Lidköping	1954	83
EKDAHL, BO, Stadsbyggnadschef, Vänersborg	1927	89
EKHOLM, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1935	73
EKHOLM, JOHAN, Studerande, Vänersborg	1963	87
*EKHOLM, SVEN, Köpman, Vänersborg	1916	60
EKLIND, LARS, Major, Uddevalla	1957	74
EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
*EKSTEDT, THOMAS, Lärare, Helsingborg	1951	65
EKSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1943	80

Fastighetslån och sparande till bästa villkor

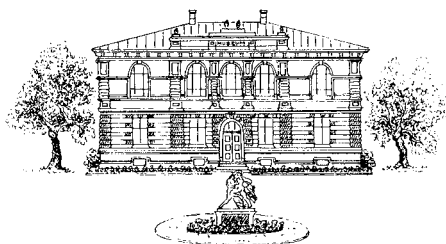
*Tala med oss om
finansieringen*

Stadshypotek
VÄSTGÖTA - DAL

Edsgatan 11, Box 1136, 462 28 Vänersborg – 0521-27 71 00

**ELFMAN, NILS-OLOF, Rektor, Stockholm	1919	44
ELIASSEN, VERNER, Reservdelschef, Vänersborg	1920	89
ELMQUIST, JOHN-EVERT, Sjukhusdirektör, Vänersborg	1922	89
ELMQVIST, SÖREN, Museitekniker, Vänersborg	1940	75
*EMANUELSSON, ERIC, Försäljare, Vänersborg	1916	51
EMANUELSSON, GÖRAN, Produktionstekniker, Frändefors	1953	88
ENGELIN, BENGT, Skara	1928	83
ENGELIN, BERTIL, Sotaremästare, Kjällby	1922	89
*ENGLUND, CLAES, Ingenjör, Källby	1943	47
ENGLUND, JAKOB, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1981	82
*ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1949	49
ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Färgelanda, <i>ständig medlem</i>	1966	66
*ENGLUND, NILS TURE, Leg.läkare, Uddevalla	1939	47
ENGLUND, OSKAR, Källby, <i>ständig medlem</i>	1983	83
ENGLUND, SAMUEL, Källby, <i>ständig medlem</i>	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Källby	1985	85
ENGSTRÖM, HÅKAN, Vänersborg	1964	96
ENGSTRÖM, PER-ARNE, Försäljare, Trollhättan	1935	85
ENORSON, LARS, Elinstallatör, Vargön	1939	90
*ERICSON, ALLAN, Överpostiljon, Vänersborg	1913	55
*ERICSSON, ANDERS, Tandläkare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
ERICSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1941	80
*ERICSSON, GUNNAR, V., Portvakt, Vänersborg	1918	66
ERIKSSON, INGE, Vänersborg	1946	96
ERIKSSON, JOHAN, Vänersborg	1973	94
ERICSSON, JOHAN F., M.B.A., Vänersborg	1966	66
**ERICSSON, JOHN, Tandläkare, Vänersborg	1908	43
*ERICSSON, JOHN-OLOF, Tandläkare, Vänersborg <i>ständig medlem, Gillevärd</i>	1939	54
ERICSON, JÖRGEN, Vänersborg	1964	80
ERIKSSON, KARL-ERIK, Fd Järnvägsexpeditör, Vänersborg	1928	94
ERICSON, KARL-JOHAN, Produktionsledare, Vänersborg	1945	88
ERICSON, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1940	85
*ERIKSSON, PER OLOF, Inspektör, Vänersborg	1932	64
ERIKSSON, RONNY, Vänersborg	1938	88
ERIKSSON SVEN-INGVAR, Vänersborg	1940	92
*ERIKSSON, ÅKE, Frisörmästare, Vänersborg	1921	58
ERIXON, LEIF, Frisörmästare, Vänersborg	1929	93
ERLANDSSON, BERTIL, Direktör, Uppsala	1923	88
*ERLANDSSON, KURT, Ingenjör, Vänersborg	1925	70
FAGER, JAN, Direktör, Vänersborg	1940	90
FAGERSTEDT, LARS, Kontorist, Vänersborg	1942	76
FAGERSTRÖM, ARNE, Montör, Vänersborg	1934	79
FAGERSTRÖM, MAGNUS, Mölndal	1966	89
FALK, LEIF, Montör, Vänersborg	1935	83
*FALK, ÅKE, Åkeriägare, Vänersborg	1942	66
FAST, GUNNAR, Major, Boden	1948	83
FASTH, GÖSTA, Linjemästare, Vänersborg	1918	83

VÄNERSBORGS MUSEUM

– Det museihistoriska museet –

Upplev världen på 1880-talsvis i Sveriges äldsta bevarade museimiljö. Världsberömd afrikansk fågelsamling. Andra unika samlingar. Museibutik.

Öppet: sept - maj: tisd 12-19, lörd-sönd 12-16, juni-aug: tisd 12-19, onsd, torsd, lörd, sönd: 12-16

Entré: Vuxna 20:-, Barn t o m 16 år: **Fri entré**

**MEDICINHISTORISKA
MUSEET
VÄNERSBORG**

Medicinhistoriska museet visar förändringen inom sjukvården såväl den somatiska som psykiatriska som veterinärmedicinen.

Museet är öppet:

Onsdagar 13–16, sista söndagen varje månad 13–16.

Övriga tider efter överenskomelse, tel. 0521-27 63 06.

Älvsborgs länsmuseum

FASTH, GÖSTA, Linjemästare, Vänersborg	1918	83
FASTH, KENT-ERIC, Vänersborg	1955	83
FASTH, SIXTEN, Fotograf, Vänersborg	1926	74
FERM, RUNE, Kriminalassistent, Vänersborg	1929	84
FILIPSON, GÖRAN, Avdelningschef, Vänersborg	1947	94
FILIPSON, PETER, Stud. Vänersborg	1975	94
FLINK, BENGT, V Frölunda	1936	85
FLOBERG, TOMMY, Chaufför, Vänersborg	1961	94
FOCK, EGON, Vänersborg	1923	86
FOCK, HENRY, Handlare, Vänersborg	1917	86
FOCK, KARL-GÖRAN, Stud. Göteborg	1953	77
*FORSS, SVEN, Ingenjör, Mölndal	1916	69
FORSSANDER, LARS-ERIK, Bankdirektör, Billdal	1934	84
FREDMAN, EGON, Vänersborg	1929	90
FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg	1970	83
*FREDMAN, SUNE, Verkmästare, Vänersborg	1940	68
FREDRIKSSON, MATS, Direktör, Göteborg	1922	76
*FRIBERG, ERIK, Tecknare, Trollhättan	1919	69
FRIBERG, HANS, Reklamman, Kolbäck	1956	94
*FRIBERG, KARL AXEL, Reservdelnsman, Uddevalla	1923	69
FRIBERG, SAM, Säljledare, Göteborg	1956	94
*FRIBERG, SVEN-OLOF, Sjukhusdirektör, Uddevalla	1916	71
FRICK, LARS H, Kanslichef, Borgholm	1948	96
FRIEDLÄNDER, KARL-GUSTAV, Ämneslärare, Varnhem	1920	81
*FRISK, KENT, Postiljon, Vänersborg	1945	67
*FRÄNDEGÅRD, BENGT-OLOF, Ingenjör, Vänersborg	1927	67
*FRÄNDEGÅRD, SVEN AXEL, Byrådirektör, Huskvarna	1922	67
FURBO, MATTIAS, Vänersborg	1972	94
FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
*FÄLLING, HARRY, Televerksarbetare, Vänersborg	1939	71
*GALLE, NILS, Köpman, Vänersborg	1918	67
GEDELL, RAGNAR, Rektor, Vänersborg	1917	80
**GEMVIK, OLOF, Direktör, Täby	1917	46
GILLBERG, ANDERS, Köpman, Trollhättan	1950	89
*GILLBERG, GÖSTA, Köpman, Trollhättan	1918	66
GILLBERG, ROLF, Köpman, Vänersborg	1939	77
GILLBERG, ROLF, Värmetekniker, Vänersborg	1936	90
*GILLBERG, ÅKE, Förste expeditivsvakt, Vänersborg	1920	55
GRANAT, STELLAN, Antikvarie, Uddevalla	1948	77
GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
*GRANQVIST, ÅKE, Försäljare, Vänersborg	1939	67
GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
*GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
*GULZ, LENNART, Studierektor, Vänersborg	1939	54
GULZ, TORBJÖRN, Studerande, Vänersborg	1965	82
**GUSTAFSSON, EDVARD, Stadsarkitekt, Ängelholm	1923	46
GUSTAFSSON, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1937	77

Du är naturligtvis alltid välkommen

HIT

till oss på banken för att få råd och prata

MED

oss om bästa sättet att få ränta på

PENGARNA

Du inte behöver just för tillfället.

Handelsbanken

Vänersborg

Tel. 0521 – 670 10

GUSTAFSSON, INGVAR, Ingenjör, Uddevalla	1926	90
GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAVSSON, JOHN V., Postmästare, Vänersborg	1920	85
GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Herr, Frändefors	1958	92
*GUSTAFSSON, KENT, Mättningsbiträde, Vänersborg	1944	71
*GUSTAFSSON, PAUL, Verkstadsägare, Vänersborg	1935	66
GUSTAFSSON, ROLAND, Sjukvårdare, Vänersborg	1930	88
*GUSTAFSSON, SUNE, Bagaremästare, Vänersborg	1918	55
GUSTAVSSON, SVEN, Målare, Vargön	1951	92
GUSTAVSSON, YNGVE, Herr, Vänersborg	1936	92
GUSTAFSSON, ÅKE, Överläkare, Alingsås	1937	90
GYRULF, NILS, Direktör, Vänersborg	1919	82
GÖTHBERG, REINHOLD, Uddevalla	1920	94
HAGBERG, CARL-GÖRAN, Konstnär, Vänersborg	1922	(66) 74
HAGBERG, GILLIS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1932	96
HAGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1926	94
*HAGBERG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg <i>ständig medlem. Kassafogde</i>	1941	53
*HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGLUND, KENT, Direktör, Trollhättan	1944	87
HAGSTEDT, LENNART, Vänersborg	1926	93
HAGSTEDT, SVEN-OLOF, Vänersborg	1941	82
HALL, SVEN-ERIK, Vänersborg	1944	94
HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALMA, LARS, Utbildn. konsulent, Vargön	1958	95
HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1948	94
HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
*HALLQVIST, ARNE, Adjunkt, Vänersborg	1917	67
HALLQVIST, KARL-ERIK, Vägarbetare, Vänersborg	1934	76
HALLQVIST, STEFAN, Vänersborg	1968	82
**HALLQVIST, TAGE, Med.lic., Vänersborg	1926	45
HALLQVIST, TOMAS, Lab.assistent, Vänersborg	1951	84
HAMMARSTEDT, JÖRGEN, Polisass, Göteborg	1966	83
HAMMARSTRÖM, HELMER, Distr.chef, Vänersborg	1918	87
*HANSSON, BRYNOLF, Avsynare, Vänersborg	1924	52
HANSSON, H O LENNART, Personalman, Vänersborg	1947	96
HANSSON, LARS, Herr, Vänersborg	1965	92
HANSSON, LEIF, Mäklare, Bandhagen	1929	79
HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
HARRING, TORO, Västra Frölunda	1939	95
*HARLITZ, GUNNAR, Sjöing., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1940	64
*HARLITZ, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1943	64
HASSELHOLM, CURT, Typograf, Vänersborg	1929	82
HASSELLIND, INGEMAR, Tekniker, Vänersborg	1938	93
HASSELLIND, KAJ, Ingenjör, Vargön	1945	76
HASSLUNG, LENNART, Herr, Vänersborg	1938	85
HASSLÖF, J-O, RUNE, Kungälv	1929	83
HEDBERG, FRANK, Vargön	1935	79

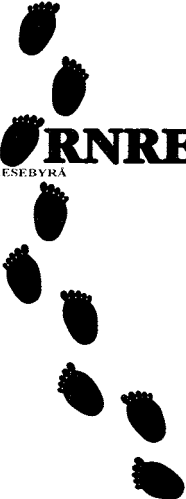
När det gäller
PLÅTARBETEN
såväl medium som grov
... då gäller

Sp Contract AB

Nygatan 90, 462 32 Vänersborg
Tel. 0521-610 90. fax 0521-622 77

*HEDÉN LASSE, Ingenjör, Borås	1934	57
HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg	1941	95
HEDQUIST, PER, Byråassistent, Vänersborg	1943	76
HEIDEGÅRDH, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors	1949	96
HELLBERG, ANDERS, Försäljare, Vänersborg	1954	92
HELLBERG, INGVAR, Herr, Vänersborg	1957	92
HELLGREN, CHRISTER, Representant, Vänersborg	1924	90
HELLGREN, GÖRAN, Museitjänsteman, Vänersborg	1934	95
HELLMAN, ANDERS, Vänersborg	1955	73
HELLSTEN, CURT, fd. Lantbruksdirektör, Vänersborg	1916	86
*HELLSTRÖM, ARNE, Köpman, Vänersborg	1930	64
HENRIKSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1957	81
HERENTZ, CHRISTOFFER, Stud. Vänersborg	1968	94
HERMANSSON, JAN, Adjunkt, Lund	1949	91
HERRMANN, GERHART, Folkskollärare, Lysekil	1931	82
HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan	1939	79
HESSELBOM, OLLE, Vänersborg	1933	96
HESSELHOLDT, PÅR-ANDERS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	84
HJELM, STIG, Reprofotograf, Vänersborg	1927	76
HOLGERSSON, STURE, Ingenjör, Vänersborg	1930	90
HOLM, LARS-ERIK, Vägtekniker, Vargön	1944	82
HOLMQVIST, EVERT, Vänersborg	1937	83
HORSTER, KNUT, Verkmästare, Vänersborg	1920	75
HURTIG, BENGT MAGNUS, Katrineholm	1953	66
*HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HYGREN, ESKIL, Driftsingenjör, Vänersborg	1918	78
HÅKANSSON, STEN, Direktör, Mellerud	1945	92
HÄGNEFORS, ERNST, Överstelöjtnant, Uddevalla	1921	77
*HÖGBERG, PER, Direktör, Uddevalla	1922	64
HÖGBERG, SIGVARD, Vänersborg	1925	95
HÖGBERG, STIG, Ingenjör, Onsala	1944	77
HÖGSTRÖM, STIG, Plåtslagare, Vänersborg	1926	95
*HÖGZELL, LENNART, Företagsekonom, Bromma	1934	61
*IDEBERG, GUNNAR, Aukt. revisor, Karlstad	1932	53
IDEBERG, ROLF, Doktor, Uddevalla	1936	94
IVARSSON, KARL INGVAR, Ingenjör, Vänersborg	1941	85
*JACOBSSON, ARNE, Personalkonsulent, Trollhättan	1920	70
*JACOBSSON, GERT, Mättningsförman, Vänersborg	1939	70
JACOBSSON, MIKAEL, Vänersborg	1966	76
*JACOBSSON, ROLF, Redovisningskonsult, Vänersborg	1936	59
JACOBSSON, SVEN, Agronom, Vänersborg	1933	94
*JANSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg	1938	66
JANSSON, SIGBERT, Ingenjör, Spånga	1921	77
JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vargön	1947	78
JEGERFALK, BO, Studierektor, Vänersborg	1927	89
JENGARD, AGNE, Herr, Vänersborg	1945	85
**JENNISCHE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1913	30
*JENNISCHE, MATS, Agronom, Möklinta, <i>ständig medlem</i>	1941	64

BJÖRNRESOR
DIN RESEBYÅ

Sundsgatan 9, Vänersborg
0521-138 75

Radio City

**Fullpris CD
till lågpris**

Edsgatan 20 • Vänersborg • 0521-101 22

*JENNISCHE, PER, Fil.dr., Uppsala, <i>ständig medlem</i>	1943	64
*JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Julita, <i>ständig medlem</i>	1947	64
JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
JOACHIMSSON, SVEN, fd. Överläkare, Vänersborg	1911	78
JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1954	76
JOELSSON, RUNE, Driftverkm., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1927	76
JOHANSSON, BJÖRN, Alingsås	1963	93
JOHANSSON, BO, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1959	76
JOHANSSON, BO, Förs. tjänsteman	1939	96
JOHANSSON, CASPER, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1976	76
JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Vänersborg	1950	94
*JOHANSSON, EVERT, Transportledare, Vänersborg	1920	60
JOHANSSON, GERHARD, Studerande, Vänersborg	1970	80
*JOHANSSON, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1946	66
JOHANSSON, GÖSTA, Styckmästare, Vänersborg	1922	87
JOHANSSON, GÖSTA, Kamrer, Vänersborg	1935	83
JOHANSSON, HELMER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1925	82
JOHANSSON, HENRY, Bagare, Vänersborg	1921	73
JOHANSSON, HÅKAN, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1947	92
*JOHANSSON, INGEMAR, Konditor, Vänersborg	1928	65
*JOHANSSON, INGVAR, Byggnadssnickare, Vänersborg	1918	55
JOHANSSON, INGVAR, Kommundirektör, Vänersborg	1937	92
JOHANSSON, JAN, Åkeriägare, Vänersborg	1937	76
*JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53
JOHANSSON, KARL-GUSTAF, Vänersborg	1937	86
JOHANSSON, KENNETH, Mättningsbiträde, Vänersborg	1939	95
JOHANSSON, KENT, Arbetsledare, Vargön	1955	95
JOHANSSON, LARS, Byggnadssnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1936	96
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	76
JOHANSSON, LENNART, Byrådirektör, Vargön	1942	82
JOHANSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vänersborg	1942	79
JOHANSSON, LENNART, Murare, Vänersborg	1949	93
JOHANSSON, PETER, Antikvarie, Vänersborg	1963	90
JOHANSSON, PONTUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1973	76
JOHANSSON, RICKARD, Officer, Skövde	1966	80
*JOHANSSON, ROLF, Försäljningschef, Vänersborg	1930	65
JOHANSSON, RUNE, Reservdelnsman, Vänersborg	1944	76
*JOHANSSON, SVEN, Telearbetare, Vänersborg	1937	59
JOHANSSON, SVEN, Trafikförman, Vänersborg	1926	89
JOHANSSON, THOMAS, Reservdelnsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, THURE, Vänersborg	1914	88
JOHANSSON, GUNNAR, Produktionsledare, Trollhättan	1931	94
JOHANSSON, FRANK, Adjunkt, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	75
JONASSON, EVERT, Aukt.revisor, Göteborg	1917	78
JONSSON, BROR, Målare, Vargön	1920	91
*JONSSON, BENGT, R., Professor, Solna	1930	54
JONSSON, BERTIL, Vänersborg	1934	88

MALMSTRÖMS

ur guld • vänersborg

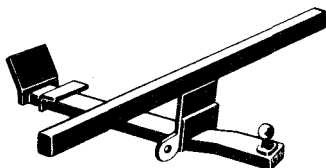
*Din Guldbutik i Trestad
Edsgatan 21 Vänersborg*

R Ekonomikonsult AB
ROLF JACOBSSON

"Vi skattar Er lyckliga"

Södergatan 2B, Vänersborg, tel. 0521-164 64

draganordningar för personbilar

BRINK

Brink Sverige AB

Industrigatan 8
462 28 VÄNERSBORG
Tel. 0521-27 36 00
Fax. 0521-27 36 01

JONSON, GUNNAR, O., Göteborg	1931	82
JONSSON, LARS, Försäljare, Vänersborg	1963	92
*JONSSON, OLOF, Köpman, Vänersborg	1923	45
JONSSON, TAGE, 1:e Postiljon, Vänersborg	1918	80
JONSSON, ÖSTEN, Civilingenjör, Vällingby	1923	84
*JOSEFSSON, GUNNAR, Tjänsteman, Vänersborg	1931	65
JOSEFSSON, LENNART, Assistent, Vänersborg	1948	75
JOSEFSSON, FREDRICK, Vargön	1973	85
JOSEFSSON PER-AXEL, Teletekniker, Vänersborg	1941	95
JOSEFSSON, TOBIAS, Vänersborg	1972	94
JÅTBY, RUNE, Skorstensfejaremästare, Vänersborg	1931	76
JÄRPLER, LENNART, Vänersborg	1947	83
JÄRPVIK, KURT, Vänersborg	1946	95
JÖNSSON, GUNNAR, Vänersborg	1960	88
KAAGE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1932	91
KANNESTEN, RUNE, Länsråd, Vänersborg	1919	82
KARLSSON, BERNY, Yrkeslärare, V. Frölunda	1941	80
*CARLSSON, BERTIL, Annonskons, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1944	47
**CARLSSON, ELOF, fd. Direktör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1904	30
CARLSSON, ERIC, Förrådsarbetare, Vänersborg	1915	75
KARLSSON, ERIK, Vänersborg	1932	96
*KARLSSON, HADAR, Komm.råd, Vänersborg		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1980)</i>	1913	67
KARLSSON, HERMAN, Fotograf, Vänersborg	1942	84
*CARLSSON, INGVAR, Överskötare, Vänersborg	1924	69
**CARLSSON, CARL-GUSTAF, Fabrikör, Vänersborg	1909	30
*CARLSSON, CARL-OTTO, Spedit, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1939	47
CARLSSON, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1952	60
KARLSSON, KJELL-ANDERS, Typograf, Vänersborg	1958	82
CARLSSON, LENNART, MÖlndal <i>ständig medlem</i>	1946	47
KARLSSON, LARS URBAN, Elektriker, Vänersborg	1970	90
KARLSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vargön	1955	93
KARLSSON, LENNART, Konditor, Vänersborg	1927	90
KARLSSON, MARTIN, Studerande, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1976	87
KARLSSON, PER AXEL, Verkst.montör, Vänersborg	1925	85
KARLSSON, STIG, Filialföreståndare, Smögen	1936	77
KARLSSON, SVEN, 1:e postilj., Vänersborg	1926	85
*CARLSSON, UNO, Åkeriägare, Vänersborg	1926	67
*CARLSSON, ÅKE, Vaktmästare, Vänersborg	1914	58
KIHLSTEN, CLAES-GÖRAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	93
*KIHLSTRÖM, LARS GÖRAN, Banktjänsteman, Frändefors	1936	65
KIHLSTRÖM, PER, Köpman, Åkarp	1928	76
KJELLSSON, DAN, Verkmästare, Vänersborg	1941	74
KJELLSSON, MICHAEL, Vänersborg	1962	95
KJELLSSON, UNO, Direktör, Vänersborg	1944	74
KJERRULF, RAGNAR, Sjöingenjör, Farsta	1915	95
KNUTSSON, BO, Pol.mag. Vänersborg	1945	90
*KNUTSSON, LEIF, Personaltjänsteman, Arvika	1934	64

VÄNERSBORGS MÅLERIAFFÄR

Verkstaden Sundsgatan 37

Tel. 11225

**Vi utför under ansvar alla slag av
MÅLNINGSARBETEN**

Nybyggnader Reparationer

**När det gäller bilköp
Gör som de flesta
Välj Ford hos**

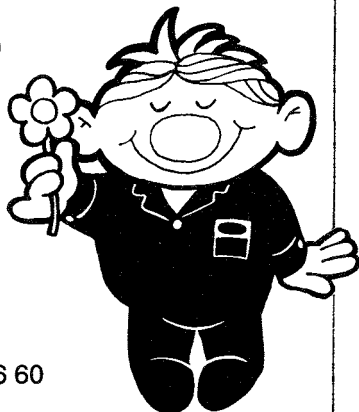

Ajohan

*Det kompletta bilföretaget
med kunden i focus*

Trestad Center

Stampgatan 12, Tel. 0521-25 56 60

– Säljande samarbete på 190 orter –

SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING

Edsgatan 6 VÄNERSBORG Tel. 0521-655 50

ENDA FRISTÅENDE RIKSOMFATTANDE MÄKLARFÖRETAG

*KORÉN, GÖSTA, Kamrer, Vänersborg	1908	53
KORSE, KARL-GERHARD, Fil.lic., Uppsala	1934	85
KORSE, YNGVE, Ingenjör, Vänersborg	1913	74
KRATZ, HANS, Resebyråchef, Vänersborg	1948	93
KUMLIN, JOHAN, Studerande, Vänersborg	1972	85
KUMLIN, KARL, Studerande, Vänersborg	1974	85
KVIDÉN, STIG, Köpman, Vänersborg	1933	88
KÄRVLING, ARNE, Redaktör, Vänersborg	1926	82
KÄRVLING, URBAN, Journalist, Herrljunga	1957	85
LANDGREN, HENRIK, Stud. Vänersborg	1987	95
LARSSON, ALF, Stationsmästare, Brämhult	1939	77
LARSSON, ANDERS, Spånga <i>ständig medlem</i>	1963	63
LARSSON, ARNE, Ingenjör	1943	95
LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
LARSSON, BÖRJE, Grafiker, Vänersborg	1948	95
*LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1936	55
*LARSSON, GÖTE, Posttjänsteman, Göteborg	1944	66
*LARSSON, HARRY, Bilmekaniker, Vänersborg	1913	54
LARSSON, HENRY, Rektor, Vänersborg	1907	76
LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna		89
LARSSON, JOHAN, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1966	66
* LARSSON, LARS, Revisor, Hsings-Backa	1943	68
LARSSON, LARS, Elektriker, Trollhättan	1914	74
LARSSON, LEIF, Vänersborg	1948	96
LARSSON, MATS, Vänersborg	1947	94
*LARSSON, ROLF, Underinspektör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1924	56
LARSSON, S ANDERS, Kommunalråd	1951	94
*LARSSON, STIG, Direktör, Vänersborg <i>1:e ålderman</i> <i>Innehavare av gilletts medalj (1990)</i>	1935	57
*LARSSON, SVEN, Butiksbiträde, Vänersborg	1929	70
LARSSON, SVEN, Mejerist, Vänersborg	1914	75
LARSSON, SVEN AXEL, Säljare, Göteborg	1932	87
LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnchef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TORSTEN, Vänersborg	1931	95
LARSSON, YNGVE, Montör, Vänersborg	1927	77
LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LAURELL, BO, Lagerchef, Kode	1935	79
LAURELL, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg	1920	85
LEVAN, OLOF, Ingenjör, Uddevalla	1924	93
LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
* LIND, HÅKAN, Jur.kand., Vänersborg, krönikör	1948	54
LIND, JESPER, Vänersborg	1975	83
*LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
*LINDH, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
**LIND, OLOV, Civilingenjör, Kristianstad	1920	45
*LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör	1938	66
*LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66
*LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65

expert

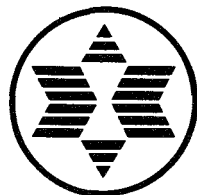

FOTO ■ PASSBILDER ■ ID ■ KORT

Edsgatan 19 C

0521-14700

Fredmans
BILSERVICE

SUNE FREDMAN

Marierovägen 25, 462 37 VÄNERSBORG
Tel. 0521-62222, Bostad 0521-17479

*LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65
*LINDBERG, INGE, Expeditionsförmän, Vänersborg	1921	60
LINDBERG, JAN, Ingenjör, Vänersborg	1954	83
LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDEBERG, STEN-OLOF, Livsmedelsassistent, Vargön	1945	87
LINDÉN, ARNE, Ingenjör, Halmstad	1939	86
LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1954	75
*LINDÉN, ROLF, Ingenjör, Skärholmen, <i>ständig medlem</i>	1927	62
LINDENCORONA, CARL-AXEL, Major, Ängelholm	1916	88
LINDEROTH, LARS, Direktör, Vänersborg	1926	94
LINDGREN, ARVID, Vänersborg	1985	85
*LINDGREN, FOLKE, Fabrikör, Vänersborg	1914	54
*LINDGREN, KARL ENAR, Direktör, Vänersborg	1921	65
LINDHÉ, RUNE, Representant, Vänersborg	1923	77
*LINDQVIST, ARNE, Filare, Vänersborg	1921	(57) 74
**LINDQVIST, HÅKAN, Kyrkoherde, Kungälv	1914	37
LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
*LINDSTRÖM, LENNART, Rektor, Sandviken	1918	63
*LINNARSSON, NILS, Posttjänsteman, Hisings-Backa	1912	55
*LISS, PER ARNE, Vänersborg	1940	67
LISTAD, KENT ROGER, Köpman, Vänersborg	1949	75
LIVÉN, EJE, Vänersborg	1931	96
LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Vänersborg	1951	95
LJUNGSTRÖMER, KNUT, Glasmästare, Vänersborg	1919	81
LJUNGSTRÖMER, RUNE, Vänersborg	1948	95
LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
*LUDWIGSSON, EVERT, Verkst.-föreståndare, Vänersborg	1913	55
LUDVIGSSON, HÅKAN, Mölnlycke	1948	95
LUNDBLAD, LARS, Docent, Lidingö	1947	85
LUNDBLAD, ROLF, Vänersborg	1926	89
*LUNDBORG, BO, Operasångare, Haninge	1932	66
LUNDBORG, ERIC, Köpman, <i>ständig medlem</i>	1957	66
**LUNDBORG, EVERT, Köpman, Vänersborg, <i>Innehavare av gilletts medalj (1983)</i>	1921	42
LUNDBORG, HÅKAN, Vänersborg	1956	73
LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
**LUNDBORG, STEN, Köpman, Vänersborg	1925	42
*LUNDBÄCK, BENGT, Dialystekniker, Vänersborg	1941	67
LUNDBÄCK, JONAS, Vänersborg	1975	80
*LUNDGREN, SUNE, Rektor, Malaga, Spanien	1913	53
LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Södertälje	1946	88
LUNDH, GUNNAR, Polismästare, Vänersborg	1935	94
*LUNDIN, GUNNAR, Köpman, Vänersborg	1921	52
*LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg <i>Innehavare av gilletts medalj (1995)</i>	1919	52
*LUNDIN, JAN, Vänersborg	1936	69

Yngves
ELEKTRONIK AB

Försäljning och service av:
Mobiltelefoner, bilstereo, kom.radio, jaktradio, VHF-radio
Service på radio, TV, video, videokameror
Installation och service av villaantennor, parabolantennor
och kabel-TV-anläggningar

Onsjö Företagsby, Box 1620, 462 28 Vänersborg, Tel. 0521-665 00

SPECIALRESOR ÄR VÅR SPECIALTET!

BEKVÄMA TURISTBUSSAR MED AIRCONDITION TOALETT o. VIDEO

Vi "skräddarsyr" resor för grupper mellan 10-71 personer efter behov och önskemål t.ex.

• FÖRETAGSRESOR	0521-	• SPORT-
OCH
• FÖRENINGRESOR	666 66	IDROTTSRESOR
• GRUPPRESOR		

Du är alltid välkommen att prata bussresor med oss!

**VL VÄNERSBORGS
LINJETRAFIK**
Box 3020, 462 03 VÄNERSBORG

Telefax 651 30

Svetsargatan 5, Torpa ind.område

PHILIPS TV - VIDEO

Fri hemkörning och installation

LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
LUNDSTRÖM, HERBERT, Länsveterinär, Vänersborg	1936	89
*LUNDAVIK, MAGNUSSON, ULF, Tandläkare, Källby	1926	64
LÅNG, BÖRJE, Kurator, Trollhättan	1933	76
LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, STIG-ARNE, Konsult, Norrköping	1953	85
LÖNNEHAG, HENRY, fd. Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	84
LÖVBERG, THORE, fd. chefsåklagare, Vänersborg	1925	91
*MAGNUSSON, ARNE, Direktör, Essen, Tyskland	1913	49
MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
*MAGNUSSON, CARL-AXEL, Direktör, Uddevalla	1937	65
*MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungkile	1940	65
MAGNUSSON, PER, Stockholm	1965	95
MALCOLM, KARL-ERIK, Redaktör, Vänersborg	1928	80
MALM, GÖTE, Vänersborg	1921	96
MARKLUND, BERTIL, Överläkare, Vänersborg	1945	80
*MELIN, GEORG, Försäljningschef, Vänersborg	1922	70
MELLQVIST, GÖSTA, Åkeriägare, Vänersborg	1927	81
*MILLING, TAGE, Försäljningschef, Vänersborg	1931	58
*MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
MOLLBERG, PER-OLOF, Kommunalarbetare, Vänersborg	1919	77
*MOLLBERG, RUNE, Annonskonsulent, Vänersborg	1925	54
MOLNIT, PER, Arkitekt, Vänersborg	1919	75
MOSSBERG, BERTIL, Herr, Uddevalla	1937	85
MOSSBERG, ERIK, Flänskövårdskonsulent, Vänersborg	1915	82
MOSSBERG, LEIF, Arbetsledare, Vänersborg	1931	90
*MÅNGBERG, CARL ERIK, Underinspektör, Hallsberg	1923	66
MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Stockholm	1951	87
MÅRTENSSON, BERNT, Ekonomidirektör, Askim	1958	95
NIKLASSON, HANS, Vänersborg	1966	85
NIKLASSON, JAN, Vänersborg	1964	83
*NIKLASSON, MATS, Kriminalinspektör, Vänersborg	1925	56
NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings-Kärä	1944	83
*NILSSON, GUSTAV, Lantbrukare, Vänersborg	1924	50
NILSSON, HANS, Skene	1923	88
NILSSON, HOLGER, Hantv.förest. Vänersborg	1913	83
NILSSON, JAN-ERIK, Fordonsmek. Vänersborg	1954	94
*NILSSON, CARL-ERIC, Droskägare, Vänersborg	1920	66
NILSSON, LENNART, Herr, Haninge	1943	92
NILSSON, NILS, Bräländ	1935	96
NILSSON, PER-AXEL, Överskötare, Vänersborg	1923	78
NILSSON, PER GÖSTA, Bokbindarmästare, Värnamo	1925	80
NILSSON, PER OLOF, Vänersborg	1934	96
NILSSON, RAGNAR, Ingenjör, Vargön	1926	89
**NILSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1908	41
*NILSSON, SUNE, Brunnborrare, Vänersborg	1923	58
NISSON, PETER, l:e antikvarie, Vänersborg	1947	81
*NORDGREN, ALLER, Typograf, Vänersborg	1909	53

Vi ger personlig service

Redovisningsbyrån

SÖDERGATAN 2, VÄNERSBORG

GÖRAN HAGBORG

Tel. 0521-66390

KJELL THERNQUIST

Tel. 0521-60855

Bokia

VÄNERSBORGS BOKHANDEL

KUNGSGATAN 5, BOX 88, 462 21 VÄNERSBORG. TEL. 0521-679 00

KYL – FRYS – TVÄTT – DISK – SMÅEL
SYMASKINER – BÅTAR – MOTORER

Skyttegatan 3 – Tel. 0521- 613 50, 172 16 – Vänersborg

NORDGREN, KENT ALLER, Ingenjör, Vänersborg	1937	81
NORDIN, TORSTEN, Överste, Vänersborg	1916	87
NORDQUIST, HANS, Vänersborg	1925	95
NORDQVIST, PER-OLOF, Försäljare, Vänersborg	1963	92
NORDQVIST, YNGVE, Direktör, Ulricehamn	1930	77
NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1935	89
NYMAN, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1922	89
* NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingenjör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ULF, Smältv. arbetare	1967	95
NÄS, ANDERS, Stud, Vargön	1977	94
ODELIUS, ERIK, Snickare, Vänersborg	1934	79
ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg	1957	79
OHLSSON, TAGE, Tegelmästare, Hallsberg	1913	79
OLANDER, TÅGE, Göteborg	1921	95
OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
* OLSSON, BERTIL, Vaktmästare, Vänersborg	1921	60
* OLSSON, FOLKE, Tekniker, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GERT, Stadsarkitekt, Vänersborg	1933	89
OLSSON, GUSTAF, Tekn.lärare, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1918	72
OLSSON, CHRISTER, V. Montör, Vänersborg	1956	83
OLSSON, LARS, Rörmontör, Vänersborg	1935	75
OLSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1928	78
OLSSON, ROGER, Vänersborg	1969	93
OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, STIG, Väktare, Vänersborg	1930	79
OLSSON, ÅKE, Köpman, Vänersborg	1945	83
OLZON, AXEL, Överläkare, Vänersborg	1919	74
OREHULT, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1937	88
PALM, STIG-LENNART, Ingenjör, Linköping	1930	82
PALMSTRÖM, ALLAN, Lärare, V:a Frölunda <i>ständig medlem</i>	1933	76
* PALMSTRÖM, NILS, Fabrikör, Vänersborg <i>innehavare av gillet's medalj (1980)</i>	1910	52
PALMSTRÖM, UNO, Journalist, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1947	76
PATRIKSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg	1965	85
PATRIKSSON, JÖRGEN, Fabrikör, V:a Frölunda	1942	76
PATRIKSSON, HÅKAN, Ekonomidirektör, Vänersborg	1946	94
PATRIKSSON, MAGNUS, Fiskal, Jönköping	1965	85
* PATRIKSSON, RUNE, Köpman, Vänersborg	1937	65
* PAULSSON, ELMER, Musiklärare, Vänersborg	1909	54
PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERSSON, HANS OLOF, Studerande, Vänersborg	1974	90
PERSSON, JONNY, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	95
PERSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1925	77
* PERSSON, THORE, l:e byråsekr, Vänersborg	1919	70
PETERSSON, EDGAR, Vänersborg	1919	80
PETTERSSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1939	95

Att välja rätt
FASTIGHETSBYRÅ
är början till en bra affär

**M Vänersborgs
MÄKLAREN**

Sundsgatan 25 – Vänersborg
0521 - 128 00

Vänerhamn

Vänersborgs hamn – i nyckelposition vid Vänern
Skeppsstuveri – uthyrning av truckar och hjullastare
0521-678 95

Gillebröder ekiperar sig bäst hos

Lundborgs
HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG TEL 104 14

PETTERSSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1939	95
*PETERSON, CHRISTER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1943	71
PETTERSSON, NILS ÅKE, Vänersborg	1941	94
PETERSSON, OLOF, Montör, Vänersborg	1923	77
PETERSON, SVEN GUNNAR, Polisman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gillels medalj (1992)</i>	1925	81
PETTERSSON, ALLAN, Konditor, Falköping	1937	86
PETERSSON, BJÖRN, Herr, Vänersborg	1962	92
PETTERSSON, KJELL, Billackerare, Vargön	1932	92
PETTERSSON, OLOF, Förman, Vargön	1919	93
PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg	1971	94
PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
*PÅRUD, NILS, Universitetslektor, <i>ständig medlem</i>		
<i>Innehavare av gillels medalj (1980)</i>	1923	52
*RAHM, GUNNAR, Apotekare, Askim	1929	66
*RAHM, HARRY, Överskötare, Vänersborg	1914	55
RAMM, TOMMY, Lärare, Vänersborg	1948	88
RAMNEMYR, BJÖRN, Mätningstekniker, Vänersborg	1943	72
*RANER, LENNART, Köpman, Uddevalla	1919	53
*RANER, STEN ERIK, Leg.läkare, Göteborg	1947	69
*RAPP, HÅKON, Köpman, Vänersborg	1933	60
*REHMAN, TOR, Härads skrivar, Vänersborg	1907	66
ROHDIN, BERTIL, Herr, Trollhättan	1935	92
*ROSÉN, GUNNAR, Ingenjör, Göteborg	1923	55
ROSÉN, UNO, Civ.ing. Kungälv	1908	83
*ROSENGREN, KARL-ERIK, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Trollhättan	1945	79
*ROSLIND, LARS-GÖRAN, Opt, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1946	58
*ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Opt, Mellerud, <i>ständig medlem</i>	1940	58
RUDBERG, STIG, Professor, Lund	1920	76
RUDSTRÖM, GUNNAR, Konstnär, Vänersborg	1916	79
RUSSBERG, LEIF, Kriminalinsp. Vänersborg	1937	84
RYDBERG, EVERT, Lagerchef, Påarp	1940	90
RYDBERG, LENNART, Styckmästare, Vänersborg	1932	90
RYDHOLM, YNGVE, Arkivchef, Vaxholm	1922	84
RYDING, JÖRGEN, Vänersborg	1953	96
RÅDBERG, JAN ERIK, f. Vattenrättsingenjör, Vänersborg	1910	84
RÅGVIK, HARRY, Enhetschef, Vällingby	1936	96
SAEDÉN, ERIK, Hovsångare, Professor, Enebyberg	1924	94
SAHLIN, EDGAR, F.handl. Vänersborg	1910	86
*SAHLIN, PER-ANDERS, Fil.kand. Enskededalen	1945	50
SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALONEN, ARVID, Studerande, Vänersborg	1980	87
SALONEN, BÖRJE, Arbetsledare, Örebro	1951	95
SALONEN, EMIL, Studerande, Vänersborg	1977	87
SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg	1948	81
SALONEN, OSKAR, Vänersborg	1987	89
SALONEN, RISTO, Snickare, Vänersborg	1913	89

Hardies

REKLAM & GRAFISKA AB

Inte störst, men vackrast!

Regementsgatan 29 • 462 32 Vänersborg • tel 0521-621 95 • fax 0521-168 08

=Vivo=

Meny

VÄLKOMMEN

*till en bra livsmedelsbutik
i centrum*

Sundsgatan 19 B, Vänersborg, Tel. 0521-66055

BILSPEDITION INRIKES AB

DISTRIKT VÄNERSBORG 0521-26 04 00

**SANDBERG, NILS, Biblioteksråd, Göteborg	1911	34
SANDELMARK, EINAR, Avdelningschef, Vargön	1910	78
*SANDSTEDT, GUSTAF ADOLF, Kyrkoherde, Vänersborg	1909	62
SANDSTRÖM, LENNART, Advokat, Vänersborg	1923	81
SCHÄRBERG, HENRY, Kioskägare, Vänersborg	1936	92
SCHÖNDELL, BENGT, Produktionschef, Uddevalla	1923	57
SCHWITZGOLD, ROBERT, Vänersborg	1957	96
SIGURDSSON, SVEN, Skadeinspektör, Hisings-Backa	1925	82
SILJEVALL, FOLKE, Försäljare, Trollhättan	1925	74
SILJEVALL, VALDO, Ingenjör, Lilla Edet	1924	74
SJÖÖ, INGVAR, Säkerhetschef, Trollhättan	1930	84
SJÖÖ, CARL-GÖRAN, Snickare, Trollhättan	1957	76
SJÖÖ, LEIF, Ingenjör, Göteborg	1932	76
*SJÖÖ, STIG, Ingenjör, Göteborg	1918	69
SJÖBERG, LEIF, Vänersborg	1922	79
*SJÖSTAD, OLOF, Elektriker, Vänersborg	1933	52
SJÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81
SJÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Hisings-Backa	1943	79
*SJÖSTRAND, ERNST, Sjukvårdare, Vänersborg	1917	58
SJÖSTRAND, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1944	94
SJÖSTRAND, OSKAR, Stud. Vänersborg	1973	94
SJÖSTRÖM, JAN, Köpman, Vänersborg	1930	77
SJÖSTRÖM, ROLF GEORG, Golvläggare, Vänersborg	1926	87
SKOOGH, FRANK, Sjökapten, F.S. Helsingborg	1926	80
*SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Vänersborg		
<i>Ersättare i styrelsen</i>	1937	69
SKOOGH, ANDREAS, Stud. Vänersborg	1979	95
SKOOGH, JAN-OLOF, Byrådirektör, Vänersborg	1952	95
*SKOOGH, LARS-OLOF, Trafikmästare, Vänersborg	1925	58
SKOOGH, LENNART, Herr, Sollentuna,	1949	92
SKOOGH, MARCUS, Vänersborg	1983	95
SKOGLUND, ANDERS, Trollhättan	1953	83
SKÖLDEBORG, KARL-AXEL, Billackerare, Vänersborg	1927	62
SMITH, BJÖRN, Överläkare, Vänersborg	1932	83
*SOHLBERG, ALLAN, Köpman, Vänersborg	1918	50
*SPETZ, PER-GÖRAN, Verkmästare, Vänersborg	1925	70
STALFORS, TOMAS, Vänersborg	1948	83
STENBERG, ARNE, Vänersborg	1933	82
*STENBERG, RAGNAR, Försäljare, Vänersborg	1916	67
STENSTRÖM, GÖRAN, Pol.mag. Göteborg	1939	74
**STENSTRÖM, LARS, 1:e Länsassistent, Vänersborg	1905	30
STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
STERN, OLOF, Vargön	1911	96
STERNER, ANDERS, Instrumentkontroll. Vänersborg	1955	94
*STERNER, SVEN-AXEL, Taxeringsdir. Vänersborg	1923	47
STJERNDAHL, HARALD, Agronom, Vänersborg	1915	81
STRAND, OLLE, Vänersborg	1931	93
STRANDBERG, BERTIL, Köpman, Uddevalla	1921	75

Trestad Center – Vänersborg – 0521-25 53 30

*Poul Olsens
Frisersalonger AB*

Edsgatan 20
462 33 Vänersborg
0521-668 30

STRANDBERG, CARL-ERIC, Vänersborg	1931	75
STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Vänersborg	1960	85
STRÖM, PER, Kommunalråd, Motala	1920	76
STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Rönninge	1939	82
*STRÖM, SÖREN, Redaktör, Vänersborg	1934	67
STRÖMBERG, REINE, Fastighetschef, Vänersborg	1936	88
STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
STÅLHEIM, IVAN, Representant, Vänersborg	1927	83
STÅLHEIM, RUNE, Direktör, Trollhättan	1925	80
SULTAN, JAN, Verkmästare, Vänersborg	1934	84
SUNDBERG, GILLBERT, Konditor, Vänersborg	1931	91
SUNDEFORS, HARTVIG, Fd Järnvägsexp. Vänersborg	1927	94
SUNDELIUS, BJÖRN, Mellerud	1940	82
SUNDELIUS, CLAS, Ingenjör, Vänersborg	1936	75
SUNDELL, SUNE, Överingenjör, Vänersborg	1917	94
SUNNERDAHL, HANS, Herr, Vänersborg	1942	85
SUNNERDAHL, SVEN-OLOF, Reparatör, Vänersborg	1938	79
SVANBERG, GÖSTA, Civilenkonom, Vänersborg	1924	84
SVANBERG, HENRIK, Vänersborg	1966	84
SVANBERG, MAGNUS, Vänersborg	1975	94
SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Vänersborg	1962	84
SVANBERG, PER-OLOF, El.ingenjör, Vänersborg	1952	85
SVANBERG, PER OLOF, Målarmästare, Vänersborg	1937	79
SWARÉN, BENGT, Kontraktsprost, Vänersborg	1904	73
*SWARÉN, STEN, f.d. Landstingsdirektör, Vänersborg	1906	70
SVEDUNG, MIKAEL, Studerande, Vänersborg	1964	88
*SVENSSON, ALF, Direktör, Vänersborg	1923	48
SVENSSON, ALF, Droskägare, Vänersborg	1957	94
SVENSSON, ANDERS, Doktor, Linköping	1944	79
**SVENSSON, ARNE, Elektriker, Vänersborg	1916	43
*SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BERTIL, Brandförman, Vänersborg	1924	93
SVENSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Vänersborg	1943	90
SVENSSON, ELVING, Resemontör, Vänersborg	1926	93
SVENSSON, EVERT, Ingenjör, Vänersborg	1916	86
SVENSSON, GÖSTA, Yrkeslärare, Vargön	1914	93
SVENSSON, JOHAN, Göteborg, <i>ständig medlem</i>	1975	76
SVENSSON, LARS, Civilingenjör, Barsebäck	1950	76
SVENSSON, LARS-GUNNAR, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, OLLE, Vänersborg	1920	80
SVENSSON, PETER, Göteborg, <i>ständig medlem</i>	1972	72
SVENSSON, SVEN EVERT, Driftsverkm. Eskilstuna	1942	92
**SVÄRD, TAGE, Helsingborg	1910	35
**SVÄRD, YNGVE, Eldare, Skärhamn	1916	42
SÖDERBOM, LARS-ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Vänersborg	1948	95
SÖDERQVIST, BIRGER, Högsäter	1947	95

Knutssons

Antik- och Konsthandel AB

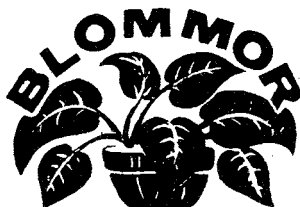
Bo Knutsson

Kungsgatan 3

Vänersborg

0521-660 77

ALMHAGES

Lövvägen 4
Vargön

Telefon
0521-22 07 00

Högtidskläder

uthyres

Frackar - Smokingar - Svarta kostymer

Nordins

Edsgatan 1 C, VÄNERSBORG
Tel. 0521-103 36
Herrekipering Herrkonfektion

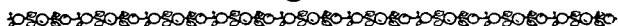
SÖDERQVIST, BIRGER, Högsäter.	1947	95
SÖDERQVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg.	1955	92
SÖDERSTRÖM, GÖRAN, Fd skogsdirektör, Vänersborg.	1916	91
SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg.	1960	84
*SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg.	1933	66
SÖDERSTRÖM, STIG, Postförman, Vänersborg.	1940	83
SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg.	1933	83
TALLBO, BO, Sportchef, Vänersborg.	1952	95
**TAUBE, EDVARD, Greve, Länsombudsman, Ljungskile.	1916	46
*TENGBERG, GUNNAR, Vänersborg.	1944	69
TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg.	1953	87
*THERNQUIST, KJELL, Redovisn.konsult, Vänersborg, 2:a älderman. Innehavare av Gillets medalj (1990).	1939	50
**THERNQUIST, OLE, fd. Handelsträdg.mästare, Vänersborg, Innehavare av gillets medalj (1976) Gillets hedersledamot.	1911	30
THORELL, SUNE, Ekonomisekreterare, Uddevalla.	1955	88
THORNELL, NILS, Bankdirektör, Vänersborg.	1924	80
*THUNBERG, GUNNAR, Föreståndare, Vänersborg.	1922	55
THUNBERG, SVEN, Kommunalarbetare, Vänersborg.	1935	79
*TIBBLIN, ARNE, Posttjänsteman, Vänersborg.	1925	51
*TIBBLIN, BERT, Direktör, Främmestad.	1930	61
*TIBBLIN, LENNART, Arbetsledare, Alingsås.	1935	61
TIBBLIN, RONNY, Verkstadsarbetare, Vargön.	1954	76
TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Alingsås.	1936	76
THUFVESSON, ALLAN, Servicechef, Vänersborg.	1922	83
THUFVESSON, ANDERS, Studerande, Vänersborg.	1963	82
**TULLBERG, INGE, Avd.chef, Bromma ständig medlem.	1905	18
TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg.	1942	80
TVIKSTA, INGEMAR, Herr, Vänersborg.	1933	85
UGGLA ARVID, Professor, Uppsala.	1948	95
ULLDAHL, CONNY, Distributör, Vänersborg.	1956	88
ULLDAHL, ÅKE, Badmästare, Vänersborg.	1931	87
ULLGREN, SIXTEN, Konstruktionschef, Göteborg.	1919	75
* ULVEGÄRDE, DAG, Pol.mag. Belgien.	1941	69
UTTER, KARL ANDERS, Frändefors.	1947	95
WADMAN, DAG, Banktjänsteman, Vänersborg.	1949	80
WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vargön.	1943	89
WAHLIN, BJÖRN, Distr.överläk. Vänersborg.	1942	85
* WAHLIN, CARL-VIKING, Köpman, Vänersborg Bisittare Innehavare av Gillets medalj (1989).	1932	51
WAHLIN, JACOB, Vänersborg.	1960	71
WAHLIN, TORHEL, Docent, Vänersborg.	1943	85
WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg.	1939	94
WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg.	1964	92
WALLIN, ROLAND, Målare, Vänersborg.	1930	82
WALLTIN, STEN-ÅKE, Redaktör, Vargön.	1937	90
WASSENIUS, SVEN, Tandläkare, Vänersborg.	1927	77
WEGRAEUS, BJÖRN, Stockholm.	1969	82

Gåvor av värde

*finner Ni bland vår utsökta
sortering i guld- och silver-
arbeten samt matsilver*

Vänerns Guld AB

Edsgatan 18 VÄNERSBORG Tel. 102 26

MÄKLARKONSULT

Lennart Hansson

Södergatan 18 A, 462 34 Vänernsberg.
Tel 0521 - 197 40, Fax 0521 - 71 14 11

Förmedling och värdering av fastigheter

BOUPPTECKNINGAR

ARVSKIFTEN • TESTAMENTEN • DEKLARATIONER

interflora®

*Thernquist
Blomsterhandel*

Box 1, Edsgatan 16, 462 21 Vänernsberg
Telefon 0521-100 63, 622 20

WEGRAEUS, ERIK, Riksantikvarie, Stockholm	1940	83
WEGRAEUS, FREDRIK, Stockholm	1965	82
**WEINSTOCK, ERLING, Direktör, Farsta	1916	42
*WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Karlstad	1940	66
*WELANDER, GÖSTA, Bitr. Länspolismästare, Järfälla	1935	61
*WELANDER, STEN, Kronofogde, Trollhättan	1939	61
WELÉN, LARS, Handelsbiträde, Vänersborg	1965	73
WELÉN, PER, Civ.Ingenjör, Arboga	1960	73
WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79
WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
WENNERBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1916	85
WENNHAGE, PER, Civ. ing., Vänersborg	1966	80
WENNHAGE, ÅKE, Revisor, Vänersborg	1923	80
*WERNER, BENGT, Ingenjör, Vänersborg	1925	60
WERNER, BENGT, Ingenjör, Vänersborg	1935	86
WERNER, BO, Vårdare, Vänersborg	1936	72
WERNER, SVEN, Civilingenjör, Borås	1952	77
VESSBY, SVEN-OVE, Reparator, Frändefors	1944	84
WESTERBERG, BERTIL, Malmö	1917	76
WESTERBERG, BO, Ingenjör, Vänersborg	1940	76
WESTERBERG, JACK, Målaremästare, Vargön	1924	90
WESTERBERG, LARS, Vänersborg	1928	81
WESTERBERG, PER-OLOF, Chaufför, Vänersborg	1923	77
WESTERLUND, ÅKE, Kamrer, Solna	1950	80
WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
**WETTERLUNDH, SUNE, Verkst.direktör, Malmö	1904	28
WIBERG, ERIC, F.domänintendent, Vänersborg	1912	87
WIK, INGEMAR, Vänersborg	1940	96
*WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
WULF, GUNNAR, Direktör, Stockholm	1935	95
VÄNERLÖV, INGEMAR, Spec.lärare, Vänersborg	1944	94
*WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
YBRING, ELOF, Täby	1916	83
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekr., Vänersborg	1945	88
*ZETTERBERG, KARL-GUSTAV, Servicemontör, Vänersborg	1917	64
*ZETTERBERG, SVEN OLOF, Vänersborg	1950	64
*ÅBERG, FOLKE, Lagerchef, Vänersborg	1920	55
ÅBERG, GERT-OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, GUNNAR, Fritidschef, Vänersborg	1930	75
*ÅBERG, SVEN OLOF, Tjänsteman, Vänersborg	1923	61
ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
**ÅKESSON, NILS-ERIK, Överstelöjtnant, Halmstad	1922	46
ÅNGERMARK, WILHELM, Antikvarie, Uddevalla	1924	85
ÖBORN, LENNART, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1934	95
ÖRTENBLAD, ROLF, Distriktschef, Vargön	1934	93
ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungskile	1937	90

LEDANDE DRAGKRAFT

I "Lilla Paris" finns VBG, en av Europas ledande tillverkare av lastfordonsutrustning, med dotterbolag i såväl England som Norge och Danmark. VBG:s första produkt var lastvagnskopplingar, som framgångsrika utvecklingar numera även vändsnökedjor, Armaton flak-svarvar – produkter med kvalitet och egenskaper utöver det vanliga, som uppskattas av miljontals användare världen över.

lade grunden för företagets
ling. I produktprogrammet
skivor, Onspot automatiska
stolpar och bromsskive-

VBG PRODUKTER AB, BOX 1216, 462 28 VÄNERSBORG. TELEFON 0521-27 77 00, FAX 0521-648 61.

*Senapen som
Vänersborgs Söner Gille*

Box 2056, 462 02 VÄNERSBORG
SVERIGE, Tel. 0521-123 90

Edsgatan 27 VÄNERSBORG 0521-17300

GODISBANKEN

Med stora möjligheter – 130 sorters lösgodis

- Kylda drycker
- Glass
- Tobak
- Tips on line
- Lotter
- Tidningar

Antal medlemmar 892

*tilldelad 25-årstecknet

**tilldelad 50-årstecknet

Gillet's Postgironummer är 32 93 19-8

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombedes gillebröderna att till Gillet anmäla ev. ändring av adress, titel m.m. under adress

Vänersborgs Söners Gille

Göran Hagborg, Södergatan 2 A

462 34 Vänersborg

*Love me
tänder...*

 **Team
SALONEN**

Modern munvård inom

Edsgatan 23 • tel 0521-71 18 88

PRAKTIKERTJÄNST

ircon EFFICIENT INFRARED
PAPER DRYING

***Torkutrustning för
pappersindustrin***

Box 59, S-46221 VÄNERSBORG
Tel. 0521-67620

SCANIA

***Hos OSS får
du RÅD
Välj din bil hos
BLENNERMARKS!***

VÄNERSBORG
0521-121 80

TROLLHÄTTAN
0520-48 92 00

STRAND HOTELL

VÄNERSBORG

Tel. 0521-138 50

Fax 0521-159 00

Hamngatan 7

462 33 VÄNERSBORG

LÄNSFÖRSÄKRINGAR
ÄLVSBORG

Vallgatan 21, Box 1107, 462 28 VÄNERSBORG
Tel. 0521-273000

— VÄNERSBORGS —
SVETS & MEK. VERKSTAD AB

TORE GRANQVIST

Utför:

plåtarbeten
maskinmontage
industri- och kontorsbyggnader
industrireparationer, stålkonstruktioner
maskinbearbetning

Verkstad och Kontor
Regementsgatan 36
Postadress Box 3082
462 03 VÄNERSBORG

Telefon 0521-620 20 - MBS nr 0047-406 25
MOBIL 010-237 27 73, 237 39 17

*Vi har svarat för trycket av årsskriften
(65:e året i följd)*

CARLSSONS TRYCKERI

Kyrkogatan 21 • Box 134 • 462 22 Vänersborg
Telefon 0521-620 25 • Telefax 0521-191 19

- **Konditori**
- **Bageri**
- **Cafeteria**
- **Uteservering**
- **Smörgåstårter**
- **Landgångar**
- **Smörgåsar**

Allt i TEGEL
AB TENGGRENSTORPS
TEGEL

Tel. 71 10 11 – 165 50

462 01 Vänersborg

KÖKSINREDNINGAR
från Ballingslöv

HUSHÅLLSMASKINER
från Electrolux,

SVARVARGATAN 4
Torpa Industriområde

Tel. 0521/120 00
VÄNERSBORG

- Medlem av Fastighetsmäklarförbundet -

**Vill Du ha din fastighet "Till Salu"
eller vill Du få den SÅLD????!!**

Mäklar Forum

GUNNAR SKOOGH

Residensgatan 15, 46230 VÄNERSBORG
Tel. 0521-62820 • 010-2878112

en modern järn- o. maskinaffär

0521-621 50

Vänersborg
Svarvaregatan 2, Torpa industriområde

Valet är klart!

Bilen från **BRANDT'S** *så klart!*

Vänersborg 0521-28 15 00

Trollhättan 0520-824 00

*Allt i sybehör
Nya Husqvarna
Symaskinservice*

VBG:s SYCENTER AB

Köpmansgatan 2, Vänersborg
(Mitt emot Biblioteket)
Tel. 0521-71 10 90, 71 18 30

ELA
USA TODAY
ÅRET RUNT
DER SPIEGEL

Gillbergs Tobak
Sundsgatan 17 ☎ 101 83
VÄNERSBORG

Vi har allt i tidningar och tidskrifter

*Full fart
till
Glass
målet*

Trestad Center, Tel. 0521-255335

AFFÄRSJURIDIK
FAMILJERÄTT · SKADESTÅND · BROTTMÅL
KONKURSER · FÖRSÄKRINGSÄRENDEN · FASTIGHETSÄTT
HYRES- O ARRENDERÄTT · BOUTREDNINGAR · TRAFIKRÄTT
ALLMÄN RÄTTSHJÄLP · RÄTTSSKYDD

A D V O K A T E R N A

BERNLING · BOBERG · CEDER

Box 12 · KUNGSGATAN 9 · 462 21 VÄNERSBORG
TEL 0521-66200 · TELEFAX 0521-66229

Styrelseberättelse

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse för verksamhetsåret 1995. Detta var Gilllets 90:e verksamhetsår.

Gillet har under året samlats till Årsstämma den 5 april i Frimurarnas logelokal där näringslivssekreteraren Lars Erlandsson presenterade ett handlingsprogram för utveckling av Vänersborgs centrum.

Allhelgonadagsafton var det dags för Gilllets Högtids- och Jubileumsstämma. Sammanträdet avhölls i Frimurarelogens sal och banketteten på Dalaborgsparken.

Gilllets medalj tilldelades Knut Ek och Ive Lundin.

Gillebröderna Gunnar Edvardsson, Sven Olov Friberg, Harry Fälling, Kent Gustafsson, Christer Peterson, Karl-Eric Rosengren, Erik Wulf och Sven-Olof Zetterberg har tilldelats Gilllets 25-årstecken och Gösta Biel, Olof Gemvik, Edvard Gustafsson, Johnny Laurell, Edvard Taube och Nils-Erik Åkesson Gilllets 50-års tecken.

Vid Jubileumsstämman tilldelades Rickard Hylbom, Axel W. Eriksson-medaljen för sin fostran av unga naturvänner. Landshövdingen Bengt K.A Johansson framförde gratulationer till både medaljörer och Gillet. Kommunfullmäktiges ordförande S. Gunnar Peterson framförde kommunens tack till Gillet och önskade fortsatt god verksamhet. Vänersborgs Dötrars Gille uppvaktade genom sång ackompanjerade av Frank Johnsson. Efter middagen spelade Bertil Carlssons band till sena natten.

På förslag av Bert Tibblin har Gillet instiftat en ungdomsfond.

Gillet har under året haft 10 protokollförda sammanträden varjämte annat samråd ägt rum. Styrelse och beredningsnämnd har dessutom varit samlade till arbetssammanträden för skötsel av hus och trädgård vid Gilllets lokaler på Kronogatan. Under hösten har Gillet en halvtidsanställd arkivarbetare som ordnar Gilllets arkiv.

Gilllets Årsskrift har utkommit med sin 64:e årgång

Vid årets slut hade Gillet nära 900 medlemmar.

Vid Jubileumsstämman omvaldes Stig Larsson till Förste Älderman. Inom sig har styrelsen för 1995 utsett Kjell Thernquist till Andre Äldersman, Göran Hagborg till Kassafogde, John-Oliv Ericsson till Gillevärd och Göran Ahlin till Gilleskrivare.

Vänersborg i april 1996

Stig Larsson

Kjell Thernquist

Göran Hagborg

John-Olov Ericsson

Mauritz Björnberg

Carl-Viking Wahlin

Göran Ahlin

Årsbokslut 1995

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter	92 880:-
Ränteutäkter Gillet	36 987:-
Ränteutäkter Fonder	14 880:-
Övriga intäkter	4 354:-

Kostnader

Kostn årsskrift	70 363:-
Annonstänkter	<u>/ 21 950:-</u>
Netto	48 413:-
Lokalkostnader	38 784:-
Telefon porto	4 824:-
Sammanträdeskostn	3 111:-
Medlemsregistrering	9 160:-
Uppvaktningar	8 184:-
Annonsering	2 728:-
Övriga kostnader	2 925:-
Skatter fonder	<u>378:-</u>
	118 507:-

Årets överskott 30 594:-

149 101:-

149 101:-

Balansräkning 1995 12 31

Tillgångar

Kassa bank postgiro	315 876,61
Fonder	582 216,49
Fordran övrigt	<u>2 100:-</u>

900 193,10

Skulder, Eget kapital

Diverse skulder	12 050:-
Eget kapital Fonder	576 838,49
Eget kapital Gillet	<u>311 304,61</u>

900 193,10

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för 1995, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonders räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokföringen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser.

Vänersborg den 16 april 1996

Åke Gillberg
Granskningsman

Mats Niklasson
Granskningsman

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 1995

Styrelse

LARSSON, STIG, *Direktör, Förste Älderman 1990 (1974)*
THERNQUIST, KJELL, *Redov.konsult, Andre Älderman 1993 (1974)*
AHLIN, GÖRAN, *Ingenjör, Gilleskrivare 1995 (1990)*
HAGBORG, GÖRAN, *Redov.konsult, Kassafogde 1993 (1980)*
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare, Gillevård 1993 (1980)*
WAHLIN, CARL-VIKING, *Banktjänsteman, Bisittare 1994 (1972)*
BJÖRNBERG, MAURITZ, *Kamrer, Bisittare 1993 (1980)*
SKOOOGH, GUNNAR, *Fastighetsmäklare, Ersättare 1990*
BERGER, GUNNAR, *Ersättare 1995*

Beredningsnämnd

GILLESKRIVAREN
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare*
SALONEN, LARS, *Tandläkare*
LIND, HÅKAN, *Jur. kand*
LUNDBORG, ERIC, *Köpman*
ZETTERBERG, CHRISTER, *Näringslivssekreterare*

Årsskriftsnämnd

LARSSON, STIG, *Direktör*
WAHLIN, CARL-VIKING, *Banktjänsteman*
BJÖRNBERG, MAURITZ, *Kamrer*
NISSEN, PETER, *Antikvarie*
GRANAT, STELLAN, *Antikvarie*
WADMAN, DAG, *Bankdirektör*

Räkenskapsgranskare

GILLBERG, ÅKE, *Förste expeditionsvakt*
NIKLAASON, MATS, *Kriminalinspektör*
LÅNG, KENT, *Bankdirektör, Ersättare*

GILLET'S ÄLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
fd. Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjort	1954-1964
Länspolischefen Erik Sahlin	1964-1973
Kamreraren Olov Jansson	1973-1979
fd. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-

Gillet's styrelse leddes till 1933 av en ordförande, detta år infördes beteckningen Förste Älderman samtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER I VÄNERSBORGS DÖTTRARS GILLE

1:a åldermor	Mary Janson
2:a åldermor:	Inga-Lisa Sundefors
1:a gilleskrivare:	Greta Brorson
2:a gilleskrivare:	Britt Johansson
Kassafogde:	Gerda Ström
Värdinnor:	Birgitta Robertson, Britt Johansson, Anita Nilsson, Maj-Britt Mellqvist
Ersättare:	Maj-Brith Wallin, Eivor Sahlin
Krönikör:	Marianne Berntson
Arkivarie:	Maj-Britt Mellqvist
Adventskommitté:	Mary Janson, Gerda Ström
Siffergranskare:	Annette Anderling-Malmberg, Elvy Andersson
Ersättare:	Birgitta Högström, Gun Joelsson

*Bakre raden fr. vänster John-Olof Ericsson, Göran Ahlin, Göran Hagborg, Carl-Viking Wahlin.
Främre raden fr. vänster Kjell Thernquist, Stig Larsson, Mauritz Björnberg.*

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.